

310636 వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ం ప ర బ డు ను

Vol. 10.

నంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ మే నెల 31-వ తేదీ గురువారము
రు థి కో డ్గా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, అధిక శ్వేతమాస బహుళ ప్రథమ ౧.

No. 52

నంచిక ౫౨

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 వ్ర తి యి ం ట ను ం డ ద గి న ది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము, అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదివిగల మాయమందుగాదు. పోలుమందులవలన మోసముగలుగును. చంచభాషచీటిని చూచి కొనిన మోసముగలుగుదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసిగతి.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

మార్షలు పోర్ట్ బుల్ స్టీము ఎంజినులు

తయారుచేయుట కగు వ్యయము తగ్గినందున మా పోర్ట్ బుల్ స్టీము ఎంజినులను తగ్గవల ధర్మపకారము
యిచ్చుటకు వీలుగనున్నదని మిక్కిలి సంతసముతో తెలుపుచున్నాము.

స్టాకునుండి సరఫరా చేయబడును

ఈదిగువ తెలుపబడినవాటిని స్టాకునుండి సరఫరాచేయగలము. 6, 8, 12, 14, 16, 20 గజ్జముల పవరు
గలిగినట్టియు మామూలుగా నమర్చబడు మేలైన పరికరములు గలిగినదియు సరఫరా చేయబడును.

మార్షలు పోర్ట్ బుల్ స్టీము ఎంజినులు హిందూదేశమందు అంతటను ఉపయోగించబడుచున్నది. అవి ఉత్కృష్టమైనవిగాను
ఎక్కువ ఖర్చులేనివిగాను, చాలకాలమువరకు మన్నినదిగాను యున్నవి.

పిండిచేయుటకు, పొట్టు విడదీయుటకు, పంపుచేయుటకు, వైలు డ్రైవింగుకుతగినది. మతీయు కంట్లాట్టుదారులకు, కట్టడములు
కట్టువారికి మిక్కిలి ఉపయోగము చిత్రవిచిత్రపు జాబితాకు నేడే వాయుము, మీకుకావలసిన ఎంజినుగురించి గాని
లేక స్టాంటునుగురించి గాని మంచి ప్రవీణులు సలహానిచ్చెదరు. సలహాకుగాను కట్టుమేమియు నివ్వ నవసరములేదు.

Marshall, Sons & Co., India, Ltd.

Engineers.

9, Second Line Beach, MADRAS.

and at

COIMBATORE, TANJORE.

CALCUTTA, BOMBAY, LAHORE, BEZWADA.

ఆంధ్రదేశ నిమ్మ జాత్యుద్ధరణ సంఘము

కేంద్రభాజనవసతిగృహము

విద్యావిశేష శూన్యత కడుదగ్గులై దుర్యసహజ త్వలై, యితరవృత్తులు చేసికొనుటకు మార్గములేక ఆస్పృశ్యతచే బంధింపబడి అన్ని సంఘములకు వెనుకబడియున్న మాల, ముడిగ, పాక, చచ్చడిబాబుల కిద్దలను విద్యావంతులుగను, నీతిపరులుగను, హిందూమతభక్తులుగను, స్వయంప్రతిభలుగను జేయుటకు ఒక కేంద్రభాజనవసతిగృహము ఆంధ్రదేశమున కంత తుది స్థాపించుటయే ఈ సంఘముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము.

2 రాజకీయ, మత, కుల, కక్షలతో ఎంతమాత్రము ప్రసక్తిలేక ఆదిమాంధ్రుల నీతి, మత, నైతిక, ఆర్థిక, సాంఘిక అభివృద్ధికి స్వజనాదరణముగా పాటుపడుటయే ఈ సంఘము యొక్క పరమోద్దేశము.

3. ఆదిమాంధ్రుల పారిశ్రామిక అభివృద్ధిని, కర్మశాస్త్ర జీవమునకును ఒక కేంద్రసహకారవరకతి సంఘమును స్థాపించుట ఆశ్చర్యకరము.

కేంద్రప్రచారకమండలి

భూస్వాములకును పాకీయలకునుగల సమన్వయ పరిష్కరించుటకును, ఆస్పృశ్యత తొలగించుటకు వలయు పాధనములను అవలంబించి ఆదిమాంధ్రుల జన్మహత్కలలై నిరంతరము సేవచేయుటకును ఈ ప్రచారకమండలి పాటుపడును.

విజ్ఞాపనము

మహాజనలారా! ఆదిమాంధ్రులను అభివృద్ధిలోనికి తీసికొనివచ్చుటకు అందఱును యేకాభిప్రాయమై యున్నాము.

ఈ సూతనయ్యగారు ఆశీర్వాదములను బహుముఖముగా పొంది విద్యాలయములు, పారిశ్రామికసంఘములు, గ్రంథాలయములు దేశమెల్లడలను వెదజల్లబడుచున్నవి. కాని సర్వవిధముల అధోగతిలో నున్న ఈజాతి నుద్ధరించుటకు ఆంధ్రమహాజనులు తమ కక్షనంతట కేంద్రీకరించి కృషిసంజ్ఞలు లేదు. అందఱును నిమ్మజాత్యుద్ధరణ విషయమై పరిపూర్ణసానుభూతిగల ఈ సకల యోగములలో ఈ ముఖ్యోద్దేశములు గల సంఘమును స్థాపించి ఆంధ్రదేశమునందు నిమ్మజాతులనీతిగతులను బాగుచేయుటకై ఈసంఘమును స్థాపించినాము. దీనిబాతులయందు జాలిగుండెల వికలవృద్ధియు అందఱును ఈవైదిక ఉద్ద్యమమునకు తోడ్పడ ప్రార్థించుచున్నాము. ఈ ఘనకార్యము నెరవేర్చుటకై అధ్యయన మూడులక్షలు అయినను కావలసియున్నది. ఇది ఆంధ్రమహాజనుల ఔదార్యముపై ఆధారపడియున్నది. కావున అందఱును తమకు తోచిన సాహాయ్యము జేసి దీనిని సాధారణకై తోడ్పడ గలందులకు వేడుచున్నాము.

1. మోచర్ల రామచంద్రరావు, బియ్యే, బియ్యల్. ఎం ఎల్ సి. (అభ్యుత్థులు ఏలూరు నిమ్మజాత్యుద్ధరణసంఘము.)
2. బడేటి వెంకట్రామయ్య బియ్యే, ఎం. ఎల్. (ఏలూరు పౌర సంఘాధ్యక్షులు.)
3. గూడూరి రామచంద్రరావు (అభ్యుత్థులు గుడివాడ సేవాశ్రమము)
4. నూరి అంజనేయులు, బి. యే. బి. యల్. (కార్వడర్పి, ఏలూరు నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము)
5. ఉప్ప నారాయణమూర్తి బియ్యే (ఏలూరు నిమ్మజాత్యుద్ధరణ సంఘము)
6. వెల్లంకి కృష్ణమూర్తి 7. తునుకు వెంకట్రామయ్య 8. నరాల సైబి దేవేంద్రుడు. 9. రాయల గంగయ్య 10. అత్తిలి నూస్వామిరాజు (ఆదిమాంధ్రసాయకులు)

ప్రకటనమైన బందరు మోమిడిపండ్లు

జహాగీరు, ఇమాములసంఘ, నానాకులసంఘ బహుశా ఈ ధరిలప్రకారము గట్లయిచేయబడును. వలయువారు ఆ ద్యాన్యతో ఆర్థరు పంపవలెను.

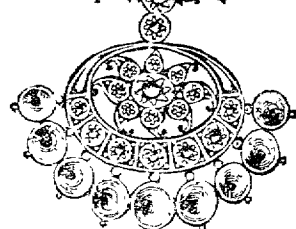
చే. వెం. నరసింహారావు ఖాదీనిలయము.

(775)

మచిలీకట్టణము, కృష్ణాజిల్లా

ఇదివరకురాకుండిన ఒకదఫా మా ప్రదర్శనశాలకుదయచేయుడు

మేలైన పుష్కరాములు
సవరము బంగారుచేర్చి కట్టబడిన
అడ్డీగలు
ధర రు. 450-500 లు వరకు గలవు.
ఇదిగాక అన్నిరకముల సీమవెండి,
సవరముబంగారు నగలు అమృతమునకు సిద్ధముగా యంచుడును. హాజరుతో లేనివి అర్జరుయ్యచిన్న సకాలమున రాయ చేసి యివ్వబడును.

ఉమ్మడి రామయ్యకెట్టి, గురుసామికెట్టి, కంపెనీ,
నగలవర్తకులు, 25, చై నానాబాదులోడ్డు, మదర గు.

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయసైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వాంఛలన్నిటికిని వాడతగినది. 250-3000 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0 (505) మీ కస్తూరిమాత్రలను కులబద్ధకము, జ్వరము, జలుబు మొదలగు వ్యాధులకు వాడితిని అమోఘమైన గణము కలిగినది. ఈ వ్యాధులకు కస్తూరి మాత్రలకంటె మించినదేదియు లేదు. ఎమ్. వి. అప్పారావు, అసిస్టెంటు సూపర్ వైస్ డెంటు వాయల్ పాడు, చిత్రావతిజిల్లా (505) నేను మీదగ్గనుండి తెప్పించిన కస్తూరిమాత్రలు మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేసిన. జ్వరము, దగ్గు కడిసెము పీటిని కట్టక తరుగ్గును. దయచేసి మరల 12 బుడ్లకు పంపకోరెదము. ఎమ్ రామారావువాయల్ పాడుజిల్లా నగ్గి ఎలిమెంటరీస్కూలు, కారికాల్.

వృష్ణరాజరసాయనము:—అన్ని విధవ్యాధులచే గలిగిన బలహీనము రక్తక్షీణత, అరుచి, కడుపులోమంట, మాత్రకాశము లాదు కంట, మాత్రము సరిగా పోకుండుట, అత్యుష్ణము మొదలగు వాటిని తప్పక కుదర్చి, మంచితక్తమును, కాంతి, బలము నిచ్చును. రు. 2 లు ఔషధములు కొనువారికి మా శ్రీ రాములవారి పట్టాభిషేక క్యాంపెండరు ఇనాం

బ్రాంచి, నెం 331, తంబుకెట్టిపేథి, మద్రాసు. బ్రాంచినుండి, వి. పీలు పంపబడవు.

(8) పాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారాధువైద్యశాల, మైసూరు.

EVERYTHING for Aerated Water Manufacturers.

ఏ రి యే టే డ్ వాటరు ను
తయారు చేయునట్టి వారికి అవసరమైన వస్తువు లన్నిటికిని
ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

Write to: Agent, Messrs. Barnett & Foster, VIZAGAPATAM.

విదేశములందలి భారతీయులు

ప్రాథమికసభ

తూర్పు, దక్షిణ ఆఫ్రికాలలోని భారతీయులస్థితిగూర్చి విచారించుటకు కొలదికాలములో జరుగనున్న బహిరంగసభలో పాల్గొనుటకు ఇచ్చుచున్న ప్రకాశసంఘముల ప్రాథమికసభ మొన్న సాయంత్రము మహాజనసభహాలులో సి. గోపాలమిశనుగారి అధ్యక్షతన జరిగెను. ఆసభకు యస్. శత్యమూర్తి, పి. రంగ స్వామిఅయ్యంగార్, ఏ. ఆర్. దొరస్వామిఅయ్యంగార్, వి. యల్. కాశ్రీ, డి. కే. తెలంగా, యక. శ్రీరాం, సి. రాజ గోపాలాచారి, జి. రంగయ్యసాయదుగారలు మున్నగాగల ప్రముఖులు వచ్చిరి.

బహిరంగసభలో పాల్గొనుటకు ఆరు ప్రభావితసంఘములు పాల్గొనుట కిష్టమును తెల్పెను; అవియేవనగా:—మద్రాసు నాటుకోటి నగరత్తార్ సంఘము, మహాజనసభ, రిమిశ్ శాడు స్వరాజ్యపక్షము, ఆంధ్రస్వరాజ్యపక్షము, సేతునల్ హోం రూఠీలీ, మద్రాసు ఆంధ్రజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము బహిరంగసభ జూను 6 వ తేదీ సాయంత్రం 5-30 గంటలకు గోక్షేహాలులో జరుగును.

అప్పుడు ఈ క్రింది చిత్రితీర్మానములు బహిరంగసభ యెదుట చర్చకు జేబడును:—

(1) కన్యాలోని శ్వేతవాసులు, అచటి భారత వాస్తవ్యులకు పౌరత్వపు ప్రాథమిక హక్కులను తిరస్కరించి, వారిని కాలనీనుండి వెళ్లగొట్టు నుద్దేశమున గిరియుండుటనున్న ఈ విషయమై కలెనియలు ఇండియను ఆఫీసులు చంచలులుగ నుండుటనున్న. ఈ భవాన ఆక్షేపించుచు, కన్యా భారతీయులకు న్యాయముగ హక్కులను ప్రసాదింప కుండుట ఇ. పీరియలు ప్రభుత్వము స్వామిదోహము జేయుట యగు ననియు, సామాజ్య భవిష్యత్తునకు కుద్రకము గలగజేయు ననియు నిశ్చితాభిప్రాయమును దెల్పుచున్నారు.

(2) టూంగ నైకలో నెలకొల్పిన వర్తకమునకు సంబంధించిన కొన్ని నియమములు ఆ న్యాయముల నియమ, దక్షిణ ఆఫ్రికాలో భారతీయులకు వివిధముగ అందో శన జేయుటవలన, వారిని ఆరాజ్యములనుండి వెడలగొట్టుట కవకాశ మేర్పడు ననియు, ఇండియాకును దక్షిణ ఆఫ్రికాకును సంబంధములు చెడుననియు ఈసభవారు తమ నిశ్చితాభిప్రాయమును దెల్పుచున్నారు.

(3) తూర్పు, దక్షిణ ఆఫ్రికాలలోని భారతీయులకు సంబంధించిన విషయములను తృప్తికరముగ పరిష్కరింపకున్న యెడల భారతీయులను ప్రభుత్వమును, ఆకాలము చేసినట్లే మరల ప్రతికారము జేయుకాలము వచ్చునని యాసభవారి భిప్రాయముచున్నారు.

ప్రకటన

767

లాలావారి లంక తుమ్ములువేలం

దేవరగోటరాజాగారి తాతగారు పోతవర లంక గ్రామములోని లాలావారి లంక బాపకు 20 బ్లాకులు జేయబడిన బాబాపు య 146 లు వైశిల్లంభూమిలోని భూమారు 3 1/2 వేలు నల్లకుమ్ములున్న 800 వైశిల్లంకెల్ల తమ్ములున్నా ది 1-6-28 లగాయకు 3-6-28 తేదీ వరకు పోతవర లంక గ్రామములో వేలంజేయించబడును. సదరు తుమ్ములు బండ్లు సామానులకున్నా నాగటి సామానులకున్నా పువయోగపర్యటకు యెక్కువ చేకరిగియున్నవి. కాబట్టి యీ తుమ్ములు పాడదలచిన వారలు పాటకాలముకు ముందు రు 100-0-0 ధరావతు దాఖలు చేయవలసివున్నది. పిమ్మట ఆఖరుపాట పాడినవారు పాటయెత్తంలో 1/2 కంటు సామ్మ దిపాబిట్టుగా దాఖలు చేయవలసివున్నది. మిగతా వరులు పాటకాలముందు తెలియ పర్యదవును.

దేవరగోట యస్టేటు
నేవరుగారి ఆఫీసు
చల్లపల్లి, } వి. గోపాలకృష్ణయ్య,
మేనేజరు

ఒక కన్నపు దొంగను

నమ్మవచ్చును

ఒక బజారు కట్టెలాశమును మాత్రము నమ్మవచ్చు. మీరిచ్చుశ్వామైన భక్తు ఒకవార్షిని కట్టెలాశము వచ్చు. ఆలూరాణ, రణపులు, యనుప పెట్టెలు, బ్రంకులు మొదలగు వాటికి తగినది. క్యాటలాగునకు ధరలకు వ్రాయుడు. VARSHNEY METAL WORKS, ALIGARH

రంపవితూరి

వాల్మీకి విచారణ

ఆంధ్రపత్రికావిలేజి - విశాఖపట్టణం, 28-5-23

డాక్టరు కామేశ్వర రావుగారి సాక్ష్యము:— “నేను ప్రస్తుతము గంగరెడ్డిపాలెము నుండి అసిస్టెంటు సర్జనును. ఏనుగుల క్రిందట నేను పితూరి డ్యూటీపయిని ఘాట్టుడివిజ్జా అసిస్టెంటు కమిషనర్ గారితో 8-9-22 తేదీన ఉండవల్లి నకు పోయియుంటిని. నేనున్న ట్రైమిక్ హాయిరుగారున్ను, బేస్టియన్ గారున్ను కొంతమంది రిజర్వ్ కానిస్టేబులున్ను వెళ్ళుచుండగా ఏనుగుల మావటివారు ముమ్మలను కలిసికొని అచ్చటికి 4 మయిళ్ల దూరములో పితూరిదాల్లన్నారని చెప్పిరి. ట్రైమిక్ హాయిర్ గారితోనున్న కొంతమంది రిజర్వ్ పోలీసువారితో నున్న మేము ఒకవైపునకు పోయియుంటిమి. మరియొక వైపునకు (పర్వతభ్రమమునకు) పార్వతీపురము జమాదారున్న కొంతమంది రిజర్వ్ వారున్ను జోయియుండిరి. మేము తుపాకీగండు శబ్దమును వినియుంటిమి. మేమున్ను పితూరిదారులున్ను ముఖోన్యము అయితిమి. ఉభయక్షత్రులవారున్ను అయిదు నిమిషముల వరకు తుపాకులు పేల్చిరి. మేము పితూరిదాల్లచే వెనుకకు తరుమడితిమి. నేను పితూరిదాల్లకు దగ్గరఅయితిని. నేను ఐరోపియన్ దుస్తులలో (కాటు, బాటు, నూటు) నుంటిని. కొండపైకి పరుగెత్తుకొని పోవుచుంటిని. ఫి తూరి దాల్ల “చంపు, చంపు,” అనుచు నన్ను వెలుడించిరి. అప్పుడు నేను చిట్టదవిలో పరుగెత్తుచుంటిని. మరుసటి ఉదయము కొంతమంది కానిస్టేబులను కలుసుకొని వారితో ఘాట్టియాడుగా లంబనింగిచేరితిని. అచ్చటనుంచి, సరిశీలనము చేరితిని. పితూరి సమయమునకుముందు మాసామానులను కొంతమంది కూలీలకెత్తితిమి. వారు పితూరిదాల్లను చూడగానే సామానులను అక్కడ విడిచిపెట్టి భయముచే పారిపోయిరి. పోయిన సామానులలో కొన్ని నావిన్ని మరికొన్ని ప్రభుత్వమువారి మందులపైపెట్టునున్న అయియున్నవి. ఆపోయిన ఆస్తిలో యాకోర్టులో నిపుడు ప్రదర్శింపబడిన వానిలో కొన్నిటిని గుర్తింపగలను.” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

ట్రైమిక్ హాయిర్ గారి సాక్ష్యము:— కొంతకాలము క్రిందట ఘాట్టు డివిజ్జా అసిస్టెంటు కమిషనరుగాను ప్రస్తుతము రంపా ఏజెన్సీ అసిస్టెంటు కమిషనరుగాను ఉన్న సి. డబ్ల్యు. ట్రైమిక్ హాయిర్ గారు తరువాత పిర్వదితరపు పరిశీలనచేసిరి. “నేను ఘాట్టు డివిజ్జా అసిస్టెంటు కమిషనరుగా క్రిందటి జనవరి నెలవరకు నుండిని. గత 8-9-22 తేదీన పితూరి పనిమీద నన్ను పోలీసు బలమువై యాజమాన్యము వహించి నకుపుటకు పంపిరి. మా బలము ఉండరాఘాటునకు సగముదూరములోనుండగా ఏనుగుల మావటివారుమాతో కలిసికొని పితూరి దాల్ల మాకు సమీపములోనే యున్నారని చెప్పిరి. మేము కొండప్రక్క నున్నాము. పార్వతీపురము పోలీసు జమాదారును కొంత రిజర్వ్ తో నొకవైపునకు పంపి నేను కొంతమందితో కుడివైపునకు వెళ్లితిని. జమాదారు తన బలముతో మాకు 60 గజముల దూరములో నుండెను. జమాదారు తనబలమును భూమిపై పరుండ నాజ్ఞాపించెను. నేను నా మనుష్యులను ఘాట్టుపైకి తీసికొనిపోయి తుపాకులను కాల్చించితిని. ఈరీతిగా 20 నిమిషముల వరకు గుండ్రును పేల్చితిమి. అంతట జమాదారు వెనుకంజవేయటకు మొదలిడెను. అందుచే నా స్థితి మరింత దుర్భరమయెను. నా చేతులను తుపాకీ రెండుపర్వాయములు బాగుగ ప్రేలితరువాత ప్రేలుట మానివేసెను. అందుచే నేను కూడ వెనుకంజవేసితిని. మేము వెనుకకు తరులచున్న స్థితిలో పితూరిదాల్ల “చంపు నరుకు” అనుచు మా వెంటబడిరి. నేను మరొక్క గుండ్రును ప్రేల్చితిని కాని తుపాకీ పనిచేయలేదు. నేను పరుగెత్తుకొనివచ్చి రోడ్డునకు చేరికొంటిని. అచ్చట పారిపోయిన రిజర్వ్ పోలీసు వారు కొందరు కూడ నన్ను కలుసుకొనిరి. వారిని కలుసుకొన్న తరువాత ఆర్థాత్రి బయలుదేరి సరిశీలనము చేరుకొంటిని. ఆ సంగతులు ఉద్యోగులతో చెప్పినాను. నేను పితూరిదారులలో నొక మనిషిని చూచితిని. ఆయనకు నల్లటి గడ్డము కలదు. ఆయన ఒకచెట్టుక్రింద కూర్చొని పితూరిదాల్లకు అప్పటప్పట అజ్ఞాపించుచుండెను. ఈయనే వారి నాయకుడై (ప్రీ రామరాజుగారు) యుండవచ్చును. చనిపోయిన కానిస్టేబులు (పార్వతీపురము రిజర్వ్) భావ్యకారులు నావంకనే పోట్టుటలో నుండెను. అతనికి చెవును కలదు. నేను సరిశీలనము 4 వ తేదీకి వచ్చితిని. విశాఖపట్టణంజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారికి నేను ఈ వైసంగతులను

గూర్చి రిపోర్టుచేసితిని. దాని అనుకూల ప్రభుత్వమువారికి పంపబడెను. నాయొక్క యావత్తు స్వంతసామానులను పితూరి దారులవలన మోసవి. నాతో నున్న కొన్ని పోలీసుపుస్తకములు, ఐడియన్ పీసలుకొడ్లు, క్రిమినల్ ప్రాసీజరు కొడ్లు, పోలీసు అడ్డరల పుస్తకములు కూడ పోయినవి. నా కాంపు మంచము, దోమ కెర (సరిశీలనకు పోలీసు ఇన్స్పెక్టరుదగ్గర ఎరవు తెచ్చి నది) చెక్కుకొట్టు, కుషినివాని కొట్టు మున్నగునవి కూడా పోయినవి.

దామనపల్లి ఘాటుపోలీసులలో మృతినొందిన అసిస్టెంటు నూపరిం లెం డెంటుగా రగు స్కాటుకవర్దగారు వాడుక చేసి యుండెడి రివాల్వరును నేను అప్పటప్పట చూచుచుంటిని. నేను దానిని పోల్చగలను. ఈ కనబరచిన రివాల్వరు ఆయనదేను” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

(కానుపరీక్ష) చేయగా నిలుల చెప్పిరి:— “పోలీసు దళములను నడుపుటకు నన్ను పంపి. (ఏజెన్సీ తహసీల్దారు) బాస్టియన్ గారుకూడ కూలీలను జతపెట్టుటకు మాతో ప్రవేశెను. ఏనుగుల మావటివారే పితూరిదాల్ల వచ్చుచున్నారని మాతో చెప్పిరి. భావ్యకారులు (చనిపోయిన కానిస్టేబులు) యాధ్యక్షులతో తగిలిన గాయములచేతనే చనిపోయినాడని నేను చెప్పలేను. కానిస్టేబులకును పితూరిదాల్లకును చేయికి చేయి కలసిన పోరాటము జరిగినదని నేను వివరించెను. భావ్యకారులు మొదటనుంచి కొనవరకును నాతోనే యుద్ధభూమినుండి దుండెను.” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

జేరి నారాయణస్వామిగారి సాక్ష్యము:— పార్వతీపురము రిజర్వ్ పోలీసు జమాదారు జేరి నారాయణస్వామి ప్రమాణము వైసి ఇట్లు చెప్పెను: “నేను పార్వతీపురము రిజర్వ్ జమాదారును. 25 మంది కానిస్టేబులతోను ఇద్దరు హెడ్ కానిస్టేబులతోను ఉండేరాఘాటుదగ్గర జరిగిన సంఘర్షణ సమయమున నేనుగూడ నుంటిని. పితూరి డ్యూటీపయిని మేము 8-వ తేదీకి వెళ్లితిమి. నాకు ఏనెలయో సరిగా జ్ఞాపకములేదు కాని తొమ్మిదవనెల యనుకొనెదను. నాతో బేస్టిక్, ట్రైమిక్ హాయిరు డాక్టరు గార్లు కలరు. ఉండరాఘాటునకు వచ్చినతరువాత ఏనుగుల మావటి వారు పితూరిదాల్ల రాకనుగూర్చి చెప్పిరి. నేనాని 10 మంది కానిస్టేబులతో ముమ్మగు ముందులయిలో నుండెను. అజ్ఞాపించెను. వేరొక 4 గురున్న 1 హెడ్ కాల్లున్న ముందుకు పంపబడిరి. మేమును పితూరిదాల్లకు ముఖోన్యముయితిమి. పితూరిదాల్ల ఉన్న తృప్తమునుండి గుండ్రును పేల్చుచుండిరి. మేము భూమట్రును నకు సరిగా పరుండియుండి తుపాకుల గాల్చు నారంభించితిమి “చంపుడు, నరుకుడు” అను నొక పెద్దకేక వివదెను. మందు గుండ్రు అంతయు పరిసమాప్తి అగుటచే మేము వెనుకకు తరుల వలసివచ్చెను. భావ్యకారులు చనిపోవుటనుగూర్చి నాకు తెలుసును. ఆయనవంటును పటకాయున్న. బయనలున్న నేనే తీసుకొంటిని.” అని యీతడు తెలిపెను.

(కానుపరీక్షలో):— “నేను పటాలపు కొలువులో నుంటిని. నేను 8-0 మంది పితూరిదాల్ల వస్తున్నట్లు వింటిని. గంగరాయమాడుగుల వెళ్ళుచుండగా దారిలో ఈ సంఘర్షణ తటస్థగుటచే మేము సరిపోవునంతటి మందుగుండు ముందుగా తీసుకొనివెళ్ళుటకు నిలులేకపోయెను. మాతో 156 తూటాలను తీసికొనివెళ్లితిమి. అందులో 26 తూటాలుమాత్రమే ప్రేల్చితిమి. తుపాకులకు మేము బయనలులను తగిలించి పోట్లాడుటలేదు. భావ్యకారులు చనిపోయిన సంగతి మాత్రమే నాకు తెలుసును. ఏ కాంపును చేత భావ్యకారులు చనిపోయినాడో నాకు తెలియదు. కాని మరి కొన్ని దినములు పోయినతరువాత పితూరిదాల్ల భావ్యకారులను పొడిచి చంపిరని మాత్రము వింటిని. అతను పితూరిదాల్లచే నుండు దెబ్బకల్ల చనిపోయె నను మాట నాకు తెలియదు” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

చాపా శ్రీరాములుగారి సాక్ష్యము:— “నేను పార్వతీపురము రిజర్వ్ కానిస్టేబులును. నేను జమాదారుతో ఉండరాఘాటు నకు వెళ్లితిని. కొందరు నాతో నాల్గుమైళ్లదూరములో పితూరి దాల్లన్నారని చెప్పిరి. ఆసంగతి జమాదారుతో చెప్పగా నన్ను నూరు 4 గురినిన్నీ పితూరిదాల్లను గురించి తెలుసుకొనటకు “అడ్వాన్సుగాడు”గా వెళ్ళమనిచెప్పెను. పితూరిదాల్ల మానెని తుపాకులను కాల్చిరి. మేము కూడ కాల్చితిమి. ఇట్లు తుపాకులు కాల్చుట 30 నిమిషములవరకు జరిగెను. మేము వెనుకకు తరుమడితిమి. నేను భావ్యకారులశవమును చూచితిని. అతను తప్పిపోయిన మూడు దినములకు ఆయనశవమును చూచితిని. శవము యూనిఫాంను దుస్తులలో నుండెను. నేను శవమును డాక్టరు పరీక్షనియిత్తము లంబనింగి తీసికొని వెళ్లితిని. నేను

ఆయన దుస్తులపైనున్న నెంబరును చూచితిని. యూనిఫాంను తోనే శవము ను దహనము చేస్తిమి.” అని యీతడు తెలిపెను.

క్రాంతి:— “అప్పుడు ఏ గాయములు భావ్యకారులకు కలిగినవో నాకు తెలియదు” అని యీతడు తెలిపెను.

కొంతకాలమువరకు రాజుగారితో పితూరి సరిపి తరువాత వారిసంఘమును వదలి ఇంటనుండగా పోలీసువారితో పట్టువడి ఆరుమాసములకాలమువరకు శిక్షను పొందిన ఈ దిన 4 గురు కొండవారుకూడ సాక్ష్య మిచ్చిరి.

వంపలి అప్పన్నగారి సాక్ష్యము:— “నేను గూడెమువాస్తవ్యుడను. నేను కొన్నాళ్లు రాజుగారి సత్కారాలలో కలిసియుంటిని. నన్ను బలవంతముగా రాజుగారిమనుష్యులు తీసికొనిపోయిరి. నేను పోలీసులలో పనిచేయుచుండగా గామగంటంవోర, మల్లం వోరగార్లు నన్ను మాటులమోయుటకు బలవంతముగా తీసికొని పోయిరి. నన్ను అక్కడనుంచి కిరబాలు తీసికొనిపోయిరి (2) కిరబా అనన్యసి, కాకులగర్లడు (ము 22) పితూరిదారులుగానున్నారు. వారిపై డిచ్చట బైబిలుగా నున్నారు. సన్యాసి చాపరాతి పాలెం కాపురముడు. మా గ్రామం పితూరిదారులు వచ్చినప్పుడు రి. నుండి మాత్రమే గలరు. వారందరు, తుపాకులను కత్తులను, తూటాలనుగులను, పటకాలును భరించియుండిరి. కిరబాలలో భోజనసామగ్రిలను అడిగిపుచ్చుకొని తంటచేసుకొని కిల్లంకొట్ట పోయిరి. అచ్చటనుండి గంగరాయమాడుగులమీదుగా పుంజిరీ ఘాటుపోతిమి. అచట రి ఏనుగులను చూడగానే ఏనుగులు భోజన సామగ్రిలను తెస్తాయన్నట్లున్నది. తెల్లవాండ్రవలె నా ఉన్నా కేమా చూడండి ముట్టడించి సామగ్రిలను వశపర్చుకుందాము— అని రాజుగారు మాతో చెప్పినారు. ఏనుగులు ముందు వెళ్ళుచుండగా వాటితో పితూరిదారులు వెళ్ళుచుండిరి. పుంజిరీఘాటు దగ్గర కొంతబలము వెనుకనుండి పోయెను. వాటిలో నేనుకూడ నుంటిని. నాతో మాటులు మోయువారుకూడా ఉన్నారు. 6, 4, 21, 1, 7, ముద్దాయాలు కూడ ఉన్నారు. వారి నిచ్చట ఖయిదీలుగా నున్నవారిలో పోల్చగలను. మూడో ఖయిదీ ఒక నుత్తిని పట్టుకొనెను. 22-ము|| 7-ము; కూడ మాటులు మోయుచుండిరి. 18, 14, 5, 2, ముద్దాయలు కూడ నుండిరి. పుంజిరీ ఘాటునకు కాన్స్టేబులు చనిపోవుటను గురించి నాకు తెలుసును. గామగంటంవోర నుండువేసి ఆకాన్స్టేబులను చంపెనని నులు జను జోగయ్య నాతో చెప్పెను. కొన్నిమరాయలు, గొంగుళిలు కత్తులు పితూరిదారులు తీసికొనిపోయిరి. (ఇచ్చట కొన్ని ప్రదర్శిత సామానులను సాక్షి పోల్చెను) అచ్చటనుంచి మేము గుల్లిపాడుమీదుగా కి మిడి పల్లి పోయి అచట వంటచేసి కొంటిమి. అచ్చట రి క ముద్దాయ పిట్టా ఆదియ్య ముమ్మలను విడిచి పారిపోయెను. అన్నవరం, వెలిగాలం, గానుగలపాడు, చట్టుబండగు, గదిపూలెం, యిట్లు చాల గ్రామములు తిరిగితిమి. దిగు ప్రాదేశిగ్గజ రాజుగారు ఒక ఉత్తరమును వ్రాసియాయగా చడగ పోలయ్య (8 ము) 9 వ ముద్దాయగ్గారా ఎచ్చటకో పంపెను. అక్కడనుంచి, చాలవరం, చదలవాడ, సింగంపల్లి, దండంపల్లి, అనురెడ్డ, ఎల్లపల్లి వగైరా చాల గ్రామములు తిరిగి గనుక్కొండకు వచ్చితిమి. ఇచ్చటనే రాజుగారు సాధారణముగా నివసించుచుండురు. అక్కడ ఒకపాక కట్టబడియుండెను. అచ్చట ప్రజాకోజులు రాజుగారు పూజచేసిరి. మేము భోజనసామగ్రిలను ప్రయత్నించుటకు, దామనపల్లిఘాట్ నకు పోతిమి. రాజుగారు మాత్రము గనుక్కొండదగ్గర పూజచేసికొనటకు ఉండిపోయిరి. గంటంవోర మల్లం వోరగార్లును, మేమును మాడుగుల వారి మీదుగా పోవుచున్న ఒక కాన్స్టేబులును పట్టుకొని విడిచి వెడితిమి. ఆ సమీపపు గ్రామ మునగుల అచ్చట కారడ విశా ఒక చాపరాయిని చూపెను. దానిపై ఆర్థాత్రి మేము శయనించితిమి. ఆగ్రామమునగు ఇచ్చిన సామగ్రిలతో నేము వంటచేసుకొని భోజనముచేసిన తరువాత గ్రామమునగు వచ్చి ఐదుగ్రామములు, తెల్లవారున్ను వస్తున్నారని ముమ్మలను తొందరపమునిన్ని చెప్పెను. గంటంవోర, మల్లంవోర, బొంకులు వోరలు కొంతమంది పితూరిదాల్లతో ముందుకు వారు వచ్చుదా రని పోయిరి. మాటులమోయు మేముమాత్రము ఒకచోట గానుకొనియుంటిమి. ప్రభుత్వపుమనుష్యులవై యుద్ధము చేయుటకు వెళ్లిన మనుష్యులలో ఇచ్చట 6, 7, 17, 21 ము ద్దాయాలు కలరు. 22, 12, 18, 11, 18 ముద్దాయాలును మాటులను మోయుచుండిరి. కొంతసేపు అయినతరువాత ఇద్దరు తెల్లవారున్ను ముగ్గురు కానిస్టేబులున్ను గవర్నమెంటువైపున వెళ్ళులాటలో చనిపోయిరని మేము వింటిమి. తరువాత పూజ చేయుచున్న రాజుగారిదగ్గరకు మేము వెళ్లితిమి. బొజ్జన్నపదా లున్న, సంచకోశముగదయున్న జేరి యొక తెల్లవోరను చంపి నట్లు మా మాత్రమే అనుకొనిరి. కానిస్టేబులను ఎవరు చంపిరో

అనిమాత్రము అనుకొనలేదు. పితూరీదార్లు తరువాత భోజనసామగ్రిని గురికొరకు నురవరము వెల్లిరి. ఇంతట నేనున్న, ముద్రయ్య యున్న, మరదయ్యయున్న, పితూరీదార్లు తప్పించుకుని పారి పోతిమి. నరసింహులం తాతాకా మేజు స్త్రీలుగారు మాకు కేసెలలు ఖయిదు వేసిరి.

క్రాసుపరీక్ష:—నేను పితూరీలో కొంతకాలముంటి నని నన్ను ఊహించిరి. రాజుగారు ఇదివరకు గూడెము రావడము నాకు తెలియదు. రాజుగారు గూడెము వచ్చునని పితూరీదార్లు చింతపల్లి రాజమర్మంగి క్రైస్తవదేవపేటస్టేషనులను అదివరకే దోచి కొని రని వింటిని. రాజుగారు పితూరీదార్లతో (ఉదయము) 8 గంటలకు గూడెమువచ్చి ఆ సాయంత్రమే నన్ను తీసికొని వెల్లిపోయారు. నన్ను చింపివేస్తారనే భయముచే వారితో నేను పితూరీలో కలిసి నాను. రాజుగారి పితూరీకి చేరిన (యిప్పుడీ కొద్దిలో) నన్ను 22, 21, 1, 28 ముద్దాయాలు నాకు పొరగూని వా రగుటచే వాకిని నేను బాగుగా నెరుగుదును. నాతో మరొకొందరు గూడ గూడెములోనే పితూరీలో చేరిరి. ఈ చేరిన వారిలో 7 గురవైన నరసింహులము కొద్దిలో నేను విచారణ జరుగుచున్నది. ఇంకా కొంతమంది పట్టుబడలేదు. కొంతమంది ఖయిదులో నున్నాట. ముగ్గురు నాతో కేసు ననుభవించుచు నున్నారు. రెండవ ముద్దాయా రేఖల సన్యాసి మాతో గూడ గూడెములోనే పితూరీలో చేరెను. వీరయ్య దొరబాడ్డ మీనుపాకల గ్రామం కాపురము. అతనే ఆ గ్రామం ముసనలు. అతనుగూడ పితూరీలోకలిసెను. గంటందొర నన్ను పట్టుకొని “మీరాజు, చక్రవర్తిగారు వచ్చిరి. ఆయనతో నీవు కలియకపోతే నిన్ను చంపివేస్తాము” అనెను. ఉండేరా ఘాటుదగ్గరను, దామనపల్లి దగ్గరను జరిగిన యుద్ధములో ఎవరు తుపాకులను పేల్చియుండిరో తెలియదు. నేనును మాంటు మోయువాళ్లున్న ఒక బండరాయిచూచున దాగుకొనియున్నాము. నేను భయముచే ఎటుల పితూరీలో ప్రవేశించితిరో అటుల నే ప్రాణభయముచేతనే తక్కినవారుగూడా పితూరీలో చేరి యున్నారేమో చెప్పలేను.” అని యీసాక్షి చెప్పెను. ఈతని వారితో పితూరీదార్లతో కొంతకాల ముండి తప్పించుకొని పారి పోయి వచ్చిన ముగ్గురు ప్రస్తుతము 8 కేసెల 8 దినములనుండి ఛౌసాలలో నున్నారు వారికి చెరి ఆరుకేసెలు కారాగృహానికి వేయబడెను. వారుగూడా యిటులే చెప్పిరి. (క్రాసు)

ప్రస్తుతము కొద్దిలో హాజరయిన ముద్దాయాలు తుపాకులను చిన్న మూటలకూడ ఒకేపర్యాయముపట్టుకొనేవారు. వారికి తుపాకులు పేల్చుట యేమిన్ని తెలియదు. గంటందొర, వల్లుదొర, గంటలుదొర వగైరాల ఉపయోగమునకు కావలసినప్పుడు అందిచ్చుటకు మాత్రమే వారెట్లు తుపాకులు పట్టుకొన్నారు. పితూరీలో చేరకపోయినవో పితూరీదార్లు ప్రాణము తీసివేస్తారనే భయముచే నాకుం తెలుల పితూరీలో కలిసిరో ఆభయము చేతనే ముద్దాయాలు కూడా పితూరీలో చేరియుండవచ్చు నని వారు క్రాసుపరీక్షలో చెప్పిరి. 26-వ తేదీ శనివారమునాడు విచారణ కావలసిన సాక్షుల విచారణ సమాప్తి అయినది. సోమ వారమునాడు మరల విచారణ ప్రారంభ మగును.

రంపపితూరీనాయకు లగు శ్రీరామరాజుగారి అనుచరులవై తేబడిన క్రిమినల్ నేరము తిరిగి తరిమ్యసాక్షుల విచారణ ప్రారంభమయెను.

హ్యూముగారి సాక్ష్యము:—రంపపితూరీ స్పెషలు హ్యూజ్ కేసునున్న అకిలైటు నూపరింటెండెంటు హ్యూము గారి విచారణ ప్రారంభ మయెను. ఆయన ఈ క్రిందవిధముగ చెప్పెను. నేను ఏకైక స్పెషలు హ్యూజ్ కేసు 11-9-22 తేదీనుంచి యున్నాను. ఆరాత్రి స్కాటుకవర్డు కీసీగార్లు నరసింహులములో నా బడదగ్గరకువచ్చి గంటావారి కొత్తగూడెము దగ్గరనున్న ఆరలోపదగ్గర పితూరీదార్లున్నారనిచెప్పిరి. పితూరీదార్లు కొంతమంది పొంచియుండి ప్రోలీసువారిని చంపుటకు ప్రయత్నిస్తున్నట్లు కొందరు గ్రామస్థులవల్ల తెలియవచ్చినది. మరుచటి యుద్ధము నేనును ఘోరస్థుగారను 40 మందితో స్కాటుకవర్డు, పీసీ, పోలి కా॥ మూర్తిరాజుగార్లు బలమునకు సహాయముచేయుటకై బయలుదేరితిమి. నేను ఆరులోపలోనికిని విచ్చులోలీసువారు గంటావారి కొత్తగూడెమువైపునకు వెల్లి నాము. పితూరీదార్లు చెదిరిపోయి కణికిగ్రామము పోయినట్లు ంగ్గుగారు భోగట్టా పంపిరి. స్కాటుక వర్డు కీసీ సాక్షి వగైరా లసాక్షి కణికిమీదుగా గంటావారి కొత్తగూడెముదగ్గరనుంచి ఆలోపదగ్గరకి వెళ్లవలెనని బయలుదేరెను. నేను బాకాము క్రొత్త కూల గ్రామములు వెల్లి నాను. తరువాత నేను ఒక గడ్డదగ్గర ఒకచేసితిని. అప్పుడు మధ్యాహ్నము రెండుగంటలుచేక అయి

నది. పితూరీదార్లు ఆకస్మాత్తుగ వైబడకుండ బసకు నాల్గువైపుల చుట్టూ కాపలాలు వుండిరి. ఇట్లు కాపలావున్న వారిలో నొకడువచ్చి ఇద్దరు పితూరీదార్లు పాడకత్తులను చేతపట్టుకొని ఆ తారిని వస్తున్నట్లు చెప్పెను. ఈ భోగట్టా తెచ్చినవాడు దాగుకొని వారి నిద్దరిని పట్టుకొని నాదగ్గరకు తీసికొనివచ్చెను. మీరు ఎవరని నేను ప్రశ్నింపగ మొదటవారు జవాబుచెప్పలేదు. గాని మేము మందులకొరకు వెల్లితి మని తరువాత జవాబుచెప్పిరి ఆ మందులను చూపుడనగా వారిద్దరును చూపలేదు. 8 వ ముద్దాయా చేరినో దాచుతూయున్నట్లు నాకు అగపడెను. ఆ వస్తువును చూపుమనగా ముద్దాయా చూపలేదు. అందుచే వారి నిద్దరిని అనుమానించి నేను అరెస్టుచేసితిని. 8 వ ముద్దాయా బట్టలో నొక యింగ్లీషు న్యూసుపేపరు కమరుగలిగిన నొక ఎక్సరు నైజాపురక మున్నది. ఆ పుస్తకమును నేను తీసికొంటిని. అంతట పో॥ కా॥ మూర్తిరాజు ఆ పుస్తకమునుచూచి దానిలో నొకపేజీలో బాంబులు తయారుచేయుటకు కావలసినవస్తువులు నాటిపొట్లు జాబితా యున్న దని నాతో చెప్పెను. దానిలో శ్రీరామరాజుగారు తునివాస్తవ్యులగు వేదొక రాజుగారికి వ్రాసిన యుత్తరముగూడనన్నది. (అయుత్తరము ఇదివరకే డి 4 ప్రదర్శితకాగితములనుంచి ప్రతీకతో ప్రచురణఅయెను.) ఆ పుస్తకమును దానిలో నున్న యుత్తరమును నేను స్వకళము చేసికొని ఘంటావారి కొత్తగూడెము వైపునకు పోవుచుంటిని. తాము పితూరీదార్లనున్న శ్రీరామరాజుగారు ఈ యుత్తరమును తుని తీసికొనిపోవమనని వారితో చెప్పినట్లునూ అందుకొరకు వారు తుని సమీపించగా అచ్చటి పోలీసువారు వారిని వెంట దరిమి నట్లు నూ 8, 9 ముద్దాయాలు నా దగ్గర వస్తుకొన్నారు. రాజుగారు తమ్మును “కణికి”యొద్ద 18వ తారీఖురాత్రి కలుసుకొమ్మనన్నట్లు గూడ ఆ ముద్దాయాలు చెప్పిరి. గంటావారి కొత్తగూడెముకుగాని అడ్డావలనుకుగాని వచ్చి కలుసికోవలెనని యు నవచ్చుట నుండి రాత్రి సమయమున కణికి కిపోయి పితూరీదార్లను పట్టుకొవమననియు నేను వెంటనే కవర్డుగారికి కలుసుకొనితిని. స్కాటుకవర్డుగారు నిశానయమున అడ్డావలవద్ద వారిపనివారముతో నన్ను కలుసుకొనగా కీసీ, పోస్టరుగార్లును మేమును తెల్లవారుఝామున 4 గంటలకు కణికి దగ్గరచేరి గ్రామము ముట్టడించగా పితూరీదార్లు అక్కడ లేరు. కీసీ ముద్దాయాలను కృష్ణదేవపేట పోలీసుస్టేషనులో వశపరచి ఆ సంగతి డి. వి. జీ గారితో చెప్పితిని,” అని యితడనెను.

(క్రాసు:) నేను ప్రాసిక్యూషనుపనిని వార్తాసంగ్రహము పనికూడ చేయుచున్నాను. 8-వ ముద్దాయాలవద్ద నేను చూచినవంక కత్తులు సాధారణముగ కొండప్రజలందఱుచేతులలో నుండును. పట్టణప్రాంతములందలి కొండప్రజలదగ్గర ఈ కత్తులుండుట ఆరుదు. ఈ త్ర్రమలో దస్తూరీ రాజుగారిదని మూర్తి రాజుగారు నాతో చెప్పలేదు. మూర్తిరాజుగారు బాంబులను తయారు చేయు వస్తువుల జాబితా అని చెప్పెను గాని సాధారణముగా హిందూకుటుంబములలో తయారుచేయు పొటాపకాయల సామగ్రి జాబితా అని చెప్పలేదు. పితూరీ ఏకారణములచే వచ్చినది అని నేను గ్రామస్థులని పనిని అడిగియుండలేదు. పితూరీదార్లను పట్టుకొనుటకు కావలసిన భోగట్టాలను గ్రామస్థులను అడుగుచుండేవాడను. రాజుగారి కిని తదితర పితూరీనాయకులకును భయపడి పితూరీదార్లతో కలిసిమని నాతో ఆగ్రామముల కొండవారు చెప్పియుండలేదు. కొండవారిభాష నాకు తెలియకపోవుటచే నేను స్వయముగా వారితో మాటాడలేకపోతిని,” అని యీసాక్షిచెప్పెను.

మూర్తిరాజుగారి సాక్ష్యము:—పిమ్మట హెడుకని స్టేషు మూర్తిరాజుగారి సాక్ష్యముజరిగెను.

ఖానుబహద్దరు అబ్దుల్ హాజీ సాక్ష్యము:—నేను 16-9-22 తేదీ మొదలు 15-5-28 తేదీవఱకుపితూరీ కార్యాలయముయందు నున్నాను. లాగరాయపితూరీని అంతరింప జేసినందుకు దొరతనమువారు నాకు కింగ్సుమెడలు ఇచ్చియున్నారు. సహాయనిరాకరణ యుద్ధమును సంశరింపజేసినందుకు ఖానుబహద్దరు మీరును నిచ్చిరి. ఇకూటింగులో బాగా పనిచేసి నందుకు ఒకటవతరగతి యోగ్యతాపత్రము పొందియుంటిని. గూడెము తహసీలుదారు బాస్టిక్ గారిని నేనెరుగుదును. నేను దక్కాపు చేసినపిమ్మట పితూరీకారణములను గురించి రిపోర్టు చేసియున్నాను. “బాస్టిక్ గారు ప్రజలను బాధపెట్టెదరు. ప్రజలచే 500 రూపాయలు పనిచేయించుకొని పనిబాగా చేయలేదను అబద్ధపుమనై 100 రూ॥లు మాత్రమే హులీ కిచ్చేవారు. ఇటుల కేసెల 1 రూపాయి ఇచ్చుటచే కొండప్రజలు బ్రతుకుట చాల కష్టమైనది. మూతాదార్లు ఖాలివాళ్లును తీసుకరాకపోతే

మింపకాయగుండను వారి మగ్గులములో బాస్ట్ నొ గారు రాయించేవారు. ఇటులనే అనేకబాధలు పెడుతూ ఒకానొక భూసంబంధమైన దావాలో ఆన్యాయమైన తీర్పును గామగంటం దొరకు వ్యతిరేకముగ నిచ్చెనని ప్రజలు నాతో చెప్పిరి. పితూరీనిగూర్చి నెనింక నెన్నియో కారణములను వింటిని. నేను బాస్టిక్ గారి చర్యలనుగూర్చి ఒకగట్టిరిపోర్టును వ్రాయగా బాస్టిక్ గారిని ఇప్పుడు పొట్టుంగికి బదిలీ చేసినారు. సంతానం పిళ్ల ఆనువోవరుసీయరుగూడ ప్రజలను బాధపెట్టుటలో బాష్టును గారికి చాలాతోడుపడెను. ఈయనను కుతరువాత బర్దరువు చేసిరి. నేను 4-వ ముద్దాయాని పోల్చగలను. ఆతనిని జగలు పాలెను నొద్ద 17-11-22 తేదీని నేను అరెస్టుచేసితిని. నేను అప్పుడు స్వీస్ గారిలో నుంటిని. రాత్రి 2 ఘంటలప్పుడు మంచి అడవిలో ఒక మంచముపలుని 4-వ ముద్దాయా పరుండియుండగా పట్టుకొంటిమి. అతనిదగ్గర ఒకగండ్రగొడ్డలియును, ఒకకత్తియును, యుండెను. రెండవ ముద్దాయ (రెడ్డి వెంకయ్య అనే అతని) ఎవరుతీసుకొనివచ్చినారో నేను చెప్పలేను.

ప్రా॥ స్టీడరు:—మీరు పోల్చగలరా?
హజీ సాహేబుగారు:—పోల్చలేను. (కాగితముచూచుకొని) రెడ్డి వెంకయ్య అను నతని (కొంచమునేపు జాబితాచూచి) కింగరెడ్డి బాలయ్య అను నాతను రాజమర్మంగిలోనుండగా వస్తుగించెను. అప్పుడు అతనిదగ్గర ఇనవకత్తి 1 టీ పున్నది.

ప్రా॥ పీ॥:—సంగతు గంగయ్యను ఎవరు తీసుకొని వచ్చినారు?

అజీజు సాహేబుగారు:—నాకు జ్ఞాపకములేదు. రీస్టు చూచినగాని నేను చెప్పలేను. (ఒకరిపోర్టు చదువుచూ) యీ రిపోర్టు నేనే పంపినాను. ఈ రిపోర్టుతోకూడా నరసింహులం గ్రామస్థులు వస్తుగించిరి,” అని యితడు చెప్పెను.

(క్రాసుపరీక్ష):—ముద్దాయాలను వచ్చినవెంటనే నరసింహులం పంపివేస్తాయుండేవాడిని కాని 4వ ముద్దాయానిమాత్రము భోగట్టానిమి త్తము కొంతకాల ముంచిరి. నేను ఎవరినిపంపితికో (గంగులువగైరాలను) యిప్పుడు పోల్చలేను. రిపోర్టులలో చెప్పబడిన లాగరాయ పితూరీలో బందిపోటులు మాత్రమే జరిగాను. లాగరాయ పితూరీ ఏరియాగూడ ఇదియే అయియుండవచ్చును.

స్టీడరు:—ఇప్పుటివరకే ఆ పితూరీలోకూడా పోలీసు స్టేషనులలో మండుగుండు తుపాకులను దోచుకొనుచుండెరా?

సాక్షి:—వారికి ఎవ్వరు ఆటంకము కలిగిస్తే వారిని దోచుకొని వారియొక్క ఆయుధములను తీసుకొనేవారు.

జడ్జి:—వారుగూడ ప్రభుత్వమును నిర్భూలము చేయవలసిన యుద్దేశముతోనే పితూరీ చేసినారా?

సాక్షి:—కాదు. వారియుద్దేశము అధికారు.

స్టీడరు:—ఏకైకీలో ప్రజలచే బలవంతముగా పని (బాస్టినిదొర వగైరాలవలె) చేయించుకొనుట ఆచారము కలదా?

సాక్షి:—నాకు తెలియదు.

స్టీడరు:—అయిదువందల రూపాయలపని నూరు రూపాయలలో చేయించుకొని తరిమ్య నాలుగువందల రూపాయలను గవర్నమెంటు తరపున పనిచేయుచున్న బాస్టిన్ గారు స్వలాభమునకే ఉపయోగపరచుకొనెనా లేక ప్రభుత్వమునకు జమ కట్టెనా?

సాక్షి:—బాస్టిన్ గారు స్వలాభముకొరకే ఉపయోగించుకొని నని నానమ్మకము.

స్టీడరు:—బాస్టిన్ గారియొక్క దారుణ చర్యతే ఈ పితూరీకి కారణమని మీరు జెప్పెదరా?

సాక్షి:—నేనేకాదు. అందఱు అధికారులను అట్లనే చెప్పెదరు.

స్టీడరు:—ముతాదారులు ముసనలులు గ్రామస్థులు ఈబాస్టిన్ గారు చర్యలను గురించి ప్రభుత్వమువారికి చేసుకొన్న విజ్ఞాపనలు అడవిలో మొలరాయెనా?

సాక్షి:—నేను చెప్పలేను.

స్టీడరు:—దీనిలో కొంతమందికి బాస్టిన్ సంతానం (అయిన తా॥ వోవరుసీయరు) వగైరాలవైన నున్న ద్వేషము వలననే ఈ పితూరీ లేచినదిగాని ఎంతమాత్రము ప్రభుత్వమును సంపదించేయుటకు గా దందురిది నిజమేనా?

సా:—వారిమనస్సులో ఏమున్నదో చెప్పలేను.

స్టీడరు:—ప్రజలు మొర్రో మనగానే ప్రభుత్వమువారు అచ్చటనుంచి బాష్టునుగారిని తీసివేసినవో ఈ పితూరీ కలిగియుండ దని మీరు నమ్మెదరా?

సాక్షి:—అట్లు చేసిన పితూరీ జరుగునో జరుగదో నేను చెప్పలేను.

ప్రశ్న:—మీరు పట్టుకున్న 4వ ముద్రాయీ అప్పుడు జబ్బుతో నున్నాడా? అచ్చట సాధారణముగా ప్రతి కొండవారు కత్తి గొడ్డలి పట్టుకొందురా?

సాక్షి:—అవును జబ్బుతో నున్నాడు. కొందరు ఆయుధములను పట్టుకొనుట వాడక గలదు.

ప్రశ్న:—మిమ్ములను అగ్గిదొర అని పిలుచుటకు కారణము మీ దగ్గర అన్యాయము దహన మగుననియో?

సాక్షి:—నాకు అగ్గిదొర అని లాగకాయపితూరీలో పేరుపెట్టినారు, గాని ఈ పితూరీలో కాదు.

ప్రశ్న:—గంటందొర వగైరాలకు ఈ కొండవారిలో పలుకుబడి కలదా?

సాక్షి:—కొంతభాగముపై పలుకుబడి కలదు. కొంత భాగముపై లేదు. కొందరు ముద్దాయీలు నాలో కడుపుకు జరుగక కూటికిలేక మూటలుమోయుటకు వెళ్లితిమని చెప్పిరి. రెడ్డివెంకయ్యను పట్టుకొన్నప్పుడు 12 రూ. వాడిదగ్గరనున్నవో లేవో నేను చెప్పలేను. రాజుగారికి కొండప్రజలలో కొండజువై పలుకుబడిగలదు. కొండజువై లేదు.

ప్రశ్న:—రాజుగారికి దివ్యశక్తి కలదని ప్రజలు అనుకొనిరా?

సాక్షి:—కొందరు అనుకొనేవారు.

ప్రశ్న:—రెండు సంవత్సరములలో బ్రిటిషు గవర్నమెంటు యుండదని రాజుగారు చెప్పుచుండెడివారని మీకు తెలియునా?

సాక్షి:—అట్లు రాజుగారు చెప్పుచున్నట్లు వదలి గలదు,” అని యితడు తెలిపెను.

4వ సాక్షి:—శ్రీనివాసరావుగారి సాక్ష్యము:—నేను మార్చి (1922) దగ్గరనుంచి సరిశీలనకు సర్కిల్ ఇన్ స్పెక్టరుగా నున్నాను. నాకు సరిశీలనకు గుఱివైన స్పెక్టరు క్రిష్ణదేవు పేట స్టేషన్ దోపిడిని గురించి తెలిగ్రాము పంపెను. అది నాకు చేరలేదు. అందుచే ఎక్స్ ప్రెస్సు కాని పేటలును పంపెను. ఆఖరున 24-8-22 తేదీని నాకు భోగట్టా అందినది. నేను వెంటనే అందరి అధికార వ్రతును తంతుల సంపిరి. ఆ తేదీమొదలు నేను పితూరీ డ్యూటీ పయనమిది. నేను నా దోమతెరను బ్రెమెన్ హాయిరుగారికి ఎరవు ఇచ్చితిని. పోలీసు అధ్యక్షుల పుస్తకముకూడ ఇచ్చితిని. డి. వి. జి గారు నా కొకయుత్తరము (డి 2) ను ఇచ్చి తరువాతేయమనిరి. డి 3 తర్వాత కాగితము. డి 4వ పుస్తకము దీనిపయి ఇది పియల్లు నూత్రుగారిది. నేను హెండ్లెస్ (విశాఖపట్టణం కలెక్టరు) నూత్రుగారికి ఆ కాగితముల నిచ్చితిని. స్కాటు కవర్డు హాయిటరుగార్లు (దామనపల్లియెద్ద పితూరీలో చనిపోయిన) శవముల ఇన్ కెస్టు నేను జరిపితిని. వారు గుండుబెప్పుచే చనిపోయిరి.

(కానుపరీక్ష):—నేను పితూరీ డ్యూటీలో తినుబడి వగైరా స్టోర్సు పట్లయిమిదనున్నాను” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

45. బి॥ రామస్వామిగారి సాక్ష్యము:—విశాఖపట్టణం హె॥ కానిస్టేబులు, “నేను విశాఖపట్టణం రిజర్వు హె॥ కా॥ లును, నేను 24-8-22 తేదీని స్పెషల్ డ్యూటీమీద పితూరీకి వెళ్లినాను. స్కాటుకవర్డుగారిలో ఘంటందొర ఇల్లు సోదా చేసినాను.

జడ్జి:—అది ఏ గ్రామము?

సాక్షి:—అక్కడ పూరులేదు. రెండు ఇళ్లు మాత్రము కలవు. సోదాకాలంలో యింటిలో గంటందొర భాగ్య కలదు. అప్పుడు 196 నెంబరు 129 నెంబరు బయనెట్టు 1 దోమతెర 1 మరాయి దొరకెను. (ప్రదర్శితముకావడ వస్తువులలో వానిని సాక్షి పోల్చెను.) ఇవి పట్టుకొని కృష్ణదేవిపేట స్టేషనుకు తీసికొనివచ్చితిమి. ఈ సోదానుగురించి కవర్డుగారు రిపోర్టు వ్రాసినారు.

(కానుపరీక్ష):—మేము ఆదారి వెంబడి వస్తూయుండగా గంటందొరయిండ్లవట నున్నవని తెలిసెను. ఒకవేళ పితూరీదార్లు ఆయిళ్లలో వుంటారేమో అని చూచుటకు కవర్డుగారు మమ్ములను తీసికొని వెళ్లిరి. ఈ సామానులు చిన్నమూటగా కట్టి ఆయింటిద్వారముకడ వెళ్లకలో పెట్టియుంచిరి. రెండవ యిల్లు 20 గజముల దూరములో నున్నది. ఆయిల్లే ఘంటందొర నివసించునది. అతని భార్య ఒక్కతెతప్ప మరియెవరూ లేరు. ఇల్లు చిన్న గుడిసె. చిన్న తలుపు మాత్ర మాయింటికిగలదు. గోడలుగాని తలుపులుగాని అంత బలమయినవి కావు” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

46 హె॥ కా॥ రంగనాయకులు సాక్ష్యము:—(విశాఖ పట్టణము) క్రిందటి సంవత్సరము అక్టోబరు నెలనుంచి నేను పితూరీ పనిమీద వున్నాను. నూత్రుగారిగారిలో నేనుగూడ వెళ్లినాను. దీనిలో 1922-వ తేదీని 4వ ముద్రాయీ పిట్టల పోలయ్య అనే వానిని పట్టుకొంటిని. మేము దొరగారిలో తిరిగి వస్తూయుంటే లోతుగడ్డమార్గములో ఆముద్రాయీ మమ్ములను చూచి పారిపోవుచుండెను. అప్పుడు నేను నిలవబడుచుంటిని. ఆతడొక గోనె

మాటును పట్టుకొని వస్తూయుండెను. తన గ్రామము తునిదగ్గర పడంత అని అతడు చెప్పెను. ఆ మాటులో 160 నెంబరు బయనెట్టును 2 చిన్న కత్తులను, 1 చిన్న కొడుకును ఉండెను. వానిని 6-8-22 వ చింతపల్లి తీసికొని వెళ్లితిమి.

(కాను):—నాలో పిట్ట పోలయ్య రెండు దినములు వుండెను. అతను తెలివి అయినవాడో కాదో నాకు తెలియదు. పడమటవాడు ఇంతదూరము వచ్చుటకు కారణమేమని అనుమానించి పితూరీదారులతో కలిసితివా అని అడిగితిని. పితూరీదార్లు తనను విడిచిపెట్టి పారిపోయిరిని చెప్పెను. తాను నిద్రపోవుచుండగా వారు తన్ను వదిలి వెళ్లిపోయినారని ముద్దాయీ చెప్పెను.” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

యతిరాజులనాయకుగారి సాక్ష్యము:—(సబు ఇన్ స్పెక్టరు.) ఇదివరకు స్కాటు కవర్డుదొరగారి దగ్గర రీడరుగా నుంటిని. ఇప్పుడు చింతపల్లిలో నున్నాను. వారి శవమునుగూర్చి పంచాయితీలో నేనున్నాను. వారి కమాండమంచము, పిష్టలు, వగైరాలను జూచుచుంటి నేగాన నేను వానిని పోల్చగలను.

(కాను:—) ఏకారణముచేత ఈసామానులు పోయినవో నాకు స్వయముగా తెలియదు. అది పోయినపుడు నేను దగ్గరలేనని” యీసాక్షి చెప్పెను.

47. వల్లయ్యగారి సాక్ష్యము:—(గూడెం తా॥ గుమస్తా) నేను బేస్టిన్ (తపస్వీలుదారు) గారి కాంపుకొక్కను- ఉంటేరీ ఘాటునకు నేనుగూడ వెళ్లియుంటిని. అప్పుడు దెబ్బలాట జరిగెను- నేనుగూడనున్నాను మాకాంపుసామాను అంతా పోయెను. అది నాస్వంత ఆస్తి. ప్రదర్శిత వస్తువులలోనే 1 కంబళి, మరాయి, మున్నగునవి, 1 జత మేజోళ్లు నాకే.

(కాను:—) సామానులు పోయినప్పుడు నేను దూరముగానున్నాను. అందుచే నాకు ఎవరు ఎత్తుకొనిపోయినారో తెలియదు. నేను మేజోళ్లను విశాఖపట్టణంలో కొన్నాను. ఇవి పోలీసు మేజోళ్లు కావు” అని యితడు తెలిపెను.

48 చోడిమెళ్ల సరిసింహారావు గారి సాక్ష్యము:—నేను ఘాటుండివిజ్ కార్మికును- నేను బ్రెమెన్ హాయిరుగారిలో వుంటే ఘాటునకు వెళ్లిినాను. అప్పుడు పితూరీదార్లకు పోలీసువారికిని పోరాటము జరిగెను. నా ఆస్తి కొంతపోయినది. (ప్రదర్శిత వస్తువు లన్నియు పోల్చెను).

(కాను:—) మాసామాను మావెంటనే వచ్చేది. కూతలు సామాను మోయుచుండిరి. పితూరీదార్లు తుపాకులు పేల్చగా నే ఎవరిసామాను ఏదో తెలియనంతటి గండరగోళముతో మేమందరము పరుగెత్తితిమి. అటులనే పోలీసులుకూడ పరుగెత్తిరి. అని జైతడనెను.

49. ముంతేరి శరభం నాయకుగారి సాక్ష్యము:—నేను ముంతేరి ముతాదారు అన్నను - పితూరీదార్లు సెప్టెంబరు నెలలో ఆదివారమువాడు మాపూరు రావడం నేను ఎరుగుదును. పితూరీదార్ల చేతులలో తుపాకులు కత్తులు వగైరాలు కలవు. పర్కారుడై పోట్లాటకు కుమ్మకు రావలెనని రాజుగారు మమ్ముల నడుగగా మేము రామన్నను, బియ్యముకూడలేవు. అడవాళ్లు పోలములోకి పోయినారని చెప్పినాను. ఇంతలో నాల్గు ఏనుగులు లంబసింగిమీదగా పోవుచుండెను. ఒక పితూరీదారు ఏనుగులను చంపుతా ననగా అటులచేయవద్దు. రిజర్వును నూదొరలనున్న చంపలేమని గాని వాటిని కొట్టవద్దని రాజుగారు చెప్పిరి. “దెబ్బలాటజరుగును గనుక మీగ్రామములో ఎవరిని వుంచకండి దెబ్బలు తగులుతవి” అని వాలో రాజుగారు చెప్పగా భయముతో నేనుపోయి మావార్లనందరినీ మావార్లనుంచి పంపివేసిని. ఒక కనిపేయవచ్చి గడ్డపైనున్న ఘాటుపై దెబ్బలాటజరిగినదనినాలో చెప్పగా నేను ఆసలమునకుపోయి చూచితిని. శవము ఒకటి కనబడెను. ఆసంగతివైచారిలో చెప్పినాను. అప్పుడు పంచాయితీ జరిగినది. ఆ పంచాయితీలో నేనుగూడ నున్నాను. నేను ఆ పంచాయితీలో సంతకము చేసియుంటిని (అని కాగితములో తన సంతకమును పోల్చెను).

(కాను:—) నేను మొదట ఆ శవమును చూచినప్పుడు మా గ్రామస్తులుకూడ నున్నారు. ఈ ఒక్కశవమే మాకు కనపడెది. ఆ శవముప్రక్కను కత్తి పడియుండలేదు. హెచ్చురక్తము ప్రక్కను నుండలమై యున్నది. తుపాకిగుండుదెబ్బ తల నెనుక భాగమున గలదు.

తిరిగి పరీక్ష (ప్రా॥ ప్రి॥) బుర్ర మొండెమునకు అంతే యున్నదా?

సా:—అంటియే యున్నది.

ప్రా॥ ప్రి॥:—డాక్టరుగారు పీక పూర్తిగా తెలిపిపోయినదని చెప్పినారే నీవు చూచినావా?

సా:—నేను బాగా చూడలేదు” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

50 వ సాక్షి అప్పారావుగారి సాక్ష్యము:—నేను క్రిష్ణదేవిపేటలో 4 సం॥ ములనుంచి కానిస్టేబుగా నున్నాను. కీసీదొరగారు నన్ను పితూరీదార్లను కనుగొనుటకు వెళ్లమనగా దామనాపల్లి బేడ్రెస్సుమీద వెళ్లి గ్రామమున్నటును కలుసుకున్నాను. అతను చింతపల్లి వెళ్లుచున్నాను ముతాదారు రమ్మన మన్నాడు అని చెప్పగా వెళ్లవద్దు దొరగారు నన్ను నీదగ్గరకు పితూరీ భోగట్టాకు పంపినారు అని చెప్పగా వుండిపోయినాడు. ఇంతలో సాయంత్రముకాగా పితూరీదార్లు గామగంటందొర వగైరా 70 మంది పోలీసులుతుపాకులతోను కత్తులతోను వచ్చిరి. జమాదారుకత్తి ఒకటికూడ కలదు. గంటందొరను నే నదివరకు బాగా ఎరుగుదును. అతను నాదగ్గరకు వచ్చి నీవు మాతో కలిస్తే నేగాని చంపివేస్తా మనెను. నేను రాలేనంటిని- రమ్మనమని గూడెము తీసికొనివెళ్లిరి. అక్కడ భోజనసామగ్రి దింపి భోజనము చేసినతరువాత మరల దామనపల్లి నన్ను తీసికొనివచ్చి మేము లంబిసింగి తోరున్నా మని రిపోర్టుపంపుమని నాలో చెప్పి నన్ను వదిలిరి. ఇంతలో స్కాటుకవర్డు, హాయిటరుగార్లు 25 గురి (రిజర్వు) లో రాగా ఈ వస్త్రమానంతయు చెప్పితిమి. నన్ను వారితో శరభన్నపాలెము రమ్మన మని చెప్పగా మే మందరము బయలుదేరితిమి. త్రోవ చాల సన్ననిది. ఒకరి తరువాత ఒకరు పోవుచుండిరి. బల్లారి రిజర్వు ఎడ్వాన్సు పార్టీగా ముందు వెళ్లుచుండెను. స్కాటుకవర్డు, హాయిటరు దొరగార్లు తరువాత వెళ్లుచుండగా గుళ్లు పేలెను. ఇద్దరు దొరలును నేల పడిపోయిరి. నేను రాయిచాటున దా గుంటిని. ఎడ్వాన్సుగార్లు నన్ను అనుమానించి గుండువేయగా సిగ్గులుచేసి నేను మీవాడనే అంటిని- అందుచే నన్ను చంపలేదు. మే మంతట శరభన్నపాలెము వెళ్లి ఆచ్చట కీసీ హేపిలదొరగార్ల సయి న్యముతో కలిసికొని ఈ సంగతి చెప్పితిని. పిమ్మట మొగలి దొడ్డి వచ్చి కొంతసేపుండి తిన్నగా క్రిష్ణదేవిపేట వెళ్లితిని. వీరిని నేను పోల్చగల నని సాక్షి 7, 19 ముద్రాయీలను మరి 5 గురిని పోల్చెను.

(కాను:—) నేను వీరిపేర్లతో సహితము యీ ముద్రాయీలను ఇదివరకే ఎరుగుదును. నేను ఈసంగతిని గురించి (వాక్ జై) రిపోర్టులో ఈ వై ఆసామీలను దామనపల్లిదగ్గర చూచినట్లు నేను వ్రాసియుండలేదు. నేను వెళ్లకపోతే చంపివేస్తారేమో అని ప్రాణభయముచే వెళ్లితిని. భోగట్టా తెలుసుందని కూడ వెళ్లినాను. ఆడ్వాన్సుపార్టీకిన్ని చనిపోయిన దొరలున్న స్థలమునకున్న 80 గజములు దూరము గలదు. చంపబడ దొర వెనుకనే నేనువుంటిని. మావెనుక పారాకూడ మాతో కలిసి వచ్చుచుండెను. దారి చాల యిరుకుగా నుండుటచే ఒకరివెనుక నొకరు వెళ్లవలసివచ్చినది. ఆడ్వాన్సుగార్లకు మాకు మధ్య నరణ్యము కలదు. వారు క్రిందగాత లోనికి పోవుచున్నారు. పితూరీదార్లు మాకున్న క్రిందవారికిన్ని మధ్య జొరబడలేదు. నేను తాగున్నప్పుడు బల్లారివారు గుళ్లుకాల్చలేదు. వారు సిద్ధముగ నున్నారు.

కోర్కె:— పితూరీదార్లు ఎవరైనా గుళ్లు పేల్చుట నీవు చూచినావా?

సాక్షి:—నేను గుళ్లు పేల్చుటనుమాత్రమే చూచినాను- అంతేకాని ఎవరుపేల్చిరో తెలియదు. మొట్టమొదట గుండునకు ఒకదొరయున్ను రెండవగుండునకు రెండవదొరయున్ను పడి పోయినారు. గుండ్లు ప్రక్కనుంచి వెనుకనుంచి వచ్చుచుండెను,” అని యీసాక్షి చెప్పెను.

పూసర్ల లక్ష్మణగారి సాక్ష్యము:—నేనుకృష్ణదేవి పేటలోనల్లమందు వర్తకుడను- బియ్యము పప్పుడుకాణము కూడ కలదు. పితూరీరాజుగారిని నేనెరుగుదును. రాజుగారు వెట్టి పంచాయితీకోర్టులో ప్రజలచే నే నెన్నుకొనబడినాను. ఎవరు లేకపోతే నేను పంచాయితీకోర్టునకు వెళ్లియున్నాను. రాజుగారు ఆగష్టు నెలలో పితూరీచేయుట తెలియును. ఇదివరకు నాల్గు నెలలక్రిందట పితూరీచేయుటకు ప్రయత్నించినట్లు తెలిసి అధికార్లు తనిఖీకి రావడము నాకు తెలియును ఆరోజు 12 గంటలకు రాజుగారు ఆగష్టు సన్నద్ధు లయిన 70 మంది పితూరీదార్లతో వచ్చిరి. రాజుగారిచేతిలో కత్తిలేదు. ముందుగోకుల యల్లరేసు సాము చేస్తూ “చక్రవర్తి గారు వచ్చినారు లేకండి” అని కేక వేసెను. ప్రజలు చాలామంది గుమగూడిరి. పితూరీదార్లు వెంటనే స్టేషనుకు వెళ్లి అక్కడ 20 గుండ్లు ప్రేల్చి కొన్ని కత్తులుతుపాకులతో తిరిగివచ్చి వానిమాపాత యింట్లోనుంచిపారిపోయినారు. 1, 3, 6, ముద్రాయీలను నేను అప్పుడు చూచితిని- వారిని పోల్చగలను. వకటముద్రాయీ తుపాకిని పట్టుకొనెను. నా తాలూకు 15 వంచముల బియ్యమున్ను, 82 రూపాయీలును పితూరీదార్లు దోపిడిచేసినారు. నేను భయముచే ఇల్లు వదిలి పారిపోయినారు.

క్రాసు:— మాయలు స్త్రీలను కట్టే వా రి తో నే యున్నది. ముందు స్త్రీలను లో నోపిడి జరిగినది. తరువాత గ్రామ ములో మాత్రం దోపిడిచేసినారు. ఆ రో జు న 12 గంటలకు భయముచేత నేను పారిపోతిని. అందుచే ఏమి జరిగినదో నేను చెప్పలేను. ఎవరు మా సామానము తీసి వారో చెప్పలేను. నేను పోవుచు ముద్దాయాలు కూలివచ్చుచు వ్యవసాయదారులను అయిపున్నారు. వారు తిండికి తేక గన్న మెంటు వేట్లవలకు పోతారు. వారు చుపాకులను వుపయోగించలేదు. నేను కంసాలి వెంకటేశ్వరుని సితూరి అయిన తరువాత చూచితిని. తన స్త్రీలు దారు గారు మా గ్రామం వచ్చిరి. నీని ముగ్గులలోను పోలీసులలోను నూత్రమే మా సొమ్ము పోయివచ్చు రిపోర్టు ఇచ్చినారు. నేను ఈ ముద్దాయాలను చూచివచ్చు రిపోర్టులో వ్రాసియున్నాను. నా అంతట నేనే పిత్తూరినాగున బియ్యము ఇయ్యలేను. నేను ధైర్యముచేతనే పోయివాను. శ్రీరాజుగారును పిత్తూరినాగు మా గ్రామం రాక పూర్వము నీ నిమిషములకు ముందు స్కూలుమాస్టరు పిత్తూరి నాగు వస్తూయున్నట్లు చెప్పినారు. ఇంతలో పిత్తూరిదారులు గూడ వచ్చినారు” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

చింతనపల్లి స్త్రీలను దోపిడి

శ్రీ. ఆదంగారి సాక్ష్యము:—“నేను చింతనపల్లి స్త్రీలను వకాసు అగరుగా నుండితిని. 22-8-22 వ తేదీ 12.47-9.32 క. స్త్రీలుగూడ నాతో నుండిరి. 1, 2 ముద్దాయాల నామంకాలము 5 గంటలకు పోలీసు స్త్రీలను లోనికివచ్చి రాజు గారును పిత్తూరిదారులను నమ్మచున్నారని మిరు లోగిపోయె దిరా లేక ఎవరించెదరా అని అడిగిరి. అంతలోనే 800 మంది వచ్చి స్త్రీలను మట్టజేరిరి. వారిలో కొందరికై చుపాకులను మరకొందరికై బిల్లులు బాణములు యీమెలు నుండెను. వారు ముగ్గులను ముగ్గురిని పట్టుకొని కట్టివేసిరి. రాజుగారు వసా రాలో కుప్పిచిద కూర్చుండిరి. వారిలో కొందరు లోనికిపోయి కాల్పులను తీసుకొనవచ్చిరి. ముందుకొట్టు తాళముచేసి యిమ్మని నమ్మ రాజుగారుగూడ నా వద్ద లేదంటిని. అంతట వారు దానిని పగులొట్టి చుందుగుండును తీసుకొనిరి. రాజుగారు ఆయుధములను వారి కందరికిని పంచివేట్టిరి. గాంధీకి జయ శ్రీ రామరాజ్ జయ అని ఆరుచుచు వారు 5 సార్లు తుపాకు లను కాల్చి వెదలిపోయిరి.” అని యీ సాక్షి పోయిన తుపాకుల నుబరులను తెలిపెను. 5 గురు ముద్దాయాలనుగూడ చూచితినిని గుర్తించెను. (క్రాసు) “పిత్తూరిదారుల వచ్చునది వెంటురు బాగుగా నున్నది. నన్నొక క్షణమునకు కట్టివేసిరి. మా వీపు లను స్థంబములకు కట్టుటచే మేము ముగ్గురమును స్త్రీలను లో జరుగుచున్న పనులను బాగుగా చూడగలిగితిమి. పిత్తూరిదారులు తెల్లపముట్టు మా కట్టు విప్పివేసిరి. వారున్నంతపుడు గ్రా మును లెవరును స్త్రీలను వద్దకు రాలేదు. పిత్తూరిదారులు రాత్రి 7 గంటలకు వచ్చి రని క్రిందికొట్టులో నేను చెప్పలేదు. ఈ ముద్దాయాలుగూడ రాజుగారి జబ్బులోనివారే యని నేను వివలేదు. వారు దోచుకొనుచున్నపుడు మొదటిముద్దాయ మెంపల తిరు గుంచుండెను గాని లోనికి పోలేదు. ఏమియును తీసుకొని పో లేదు. ఈ ముద్దాయాల నదివరకు నే నెన్నడును చూడలేదు.” అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

మరకొందరు సాక్షులుగూడ నుబరుచెప్పి కొన్ని కథలను గుర్తించిరి-

కృష్ణదేవీపేట పోలీసు స్త్రీలను దోపిడి

సి. హెచ్. జి. రామస్వామిగారి సాక్ష్యము:— 22-8-22 వ తేదీని మాస్ట్రీలను లోపిడి జరిగినది. నేను ఆస్ట్రీల నులో మూడెడనుండి కనిపేటగా నుండిని. పిత్తూరిదారులు వచ్చునది స్త్రీలను లో నోపిడిచే యున్నాను. తక్కినవారిందరును భీషణమునకు వేల్చిరి. 800 మంది వచ్చిరి. వారు ఆయుధములను పట్టుకొనివచ్చిరి. చుపాకులను కాల్చిరి. వారు లోనికివచ్చి కన్ను చంపెదమని బెడరించిరి. రాజుగారు కట్టి మీద కూర్చుండిరి. వారు అన్ని ఆయుధములను చుందుగుండును (మొత్తము 7 కాల్పులు, 5 కత్తులు, 14 సన్నలు) తీసికొనిరి. ఒకగంటవేపు వాచుటనుండి వెదలిపోయిరి. కనిపేటలో కొం దరు పోలీసులైనను మరకొందరు నుబయినప్పటికీ యింటికిని వెళ్లిరి. 80-10-22న నేనును మరయొక (990) కనిపేటను చింతల పూడి పూడివద్ద కావలియుండగా పిత్తూరిదారులవచ్చి నుమ్ము లను పట్టుకొని కొట్టిరి. వారిలో 19-వ ముద్దాయగూడ నున్నా డు. రైతువాని కను కృష్ణదేవీపేట స్త్రీలనుకు వేల్చితిని. దానిలో గా 2 ముద్దాయగూడ కనిపేటను కొందరు కనుగూడగా వారిని తరిమివేట్టిరి. పిత్తూరిదారులు వారిని గాను గానివద్దకు తీసికొని వచ్చిరి. వారిని చంపెదమని గాంగంటంపొరగాల్లు మట్టువోర

చెప్పుగా రాజుగా రంగీకరింపలేదు. వారిని విడిపించెను. మేము అంటాడకువచ్చెదమని దొరతనమునకు తెలుపుదని రాజుగా రా కనిపేటలో చెప్పెను. రాజవొమ్మంగిస్త్రీలను జనరలు డయిరిని వారివద్దనుండి రాజుగారు తీసికొని దానిలో 151 వ పేజిలో రిమాన్సు (వ్రాసెను. (క్రాసు) నేను రాజుగారిని బాగుగా నెరుగుదును. కృష్ణదేవీపేట కనిపేటలను వదలక రాజవొమ్మంగి కనిపేటలను మాత్రము వారేల వదలితే నాకు తెలియదు. నేను పిత్తూరిదారులకు దొరతనమువారి రహస్యముల నేమియును తెలుపలేదు. అని యీ సాక్షి చెప్పెను.

రాజవొమ్మంగి అడ్డతీగల స్త్రీలను దోపిడి

జి. ఆపల నరసింహంగారి సాక్ష్యము:—“నేను అడ్డతీగ లలో డిప్టీ తహసీలుదారు గాను సబు మేజిస్ట్రేటుగాను గూడ నున్నాను. 24-8-22 వ తేదీని రాజవొమ్మంగి స్త్రీలను లోను 15-10-22 వ తేదీని అడ్డతీగల స్త్రీలనును పిత్తూరిదారులు దోచు కొనిరి. (క్రాసు) నేను పిత్తూరిదారులను స్వయముగా రెండు చోట్లునుగూడ చూడలేను. రెండుచోట్లునుగూడ పోలీసు వారు పిత్తూరిదారులను ఎదిరించనే లేదనియును పోలీసులలోనికి పారిపోయినదియు గ్రామస్తులు నాతో చెప్పిరిని” యీ సాక్షి చెప్పెను.

శ్రీరామరాజుగారి చరిత్ర

పిత్తూరి జరుగునను వదలుతులనువిని జిల్లా పోలీసు నూప ర్మెంటు స్వైయంగా రొకకపోర్టు పంపిరి. దానిని (ఎఫ్ చాఖలా) ఫిర్యాదీలు రాఖలుచేసిరి. అందు స్వైయంగా రిజుల పరీచిరి. “నేను అల్లూరి శ్రీరామరాజుగారిని పిలిపించి మాటలాడితిని. ఆతనియనుకు 25 ఏండ్లు. ఆయన విద్యాధికుడు. అంగ్లమున చాల బాగుగా మాటలాడవచ్చును. ఆయన తనచరిత్ర నిటుల తెలిపెను.” కృష్ణాజిల్లా మోగల్లుగ్రామమున నేను జననమై 14 వ ఏను వచ్చునకు నచటనేయుండి పిమ్మట కొంతకాలము రాజ మండ్రోలునుతరువాతరామచంద్రపురమున; బాల్యపాఠశాలలోను విద్యనభ్యసించితిని. విరాగి నై యరణ్యవాసముచేసి తరువాత స్వస్థ సింపు నుద్దేశముతో నాలుగేండ్లక్రిత మీ మనస్థిరాత్మమునకు వచ్చితిని” అని రాజుగారు నాతో చెప్పిరి. అది మొదలు సక్కుతు గా నరికపట్టుము మున్నగుపట్టుకు వెళ్లుచున్నను తరుచు మనస్థములోనే కొండలలోను అడవులలోను ఆయన తిరుగుచుండెను. ప్రజలలో చిన్నచిన్న సిపిలదావాలను పరిష్కరించుటకు ఆరు నెలలక్రితము పంచాయితీకొర్టుల నేర్పరచెను.

అది మొదల అడవులలో సవ్యాసితైయి తిరుగుచున్నందున కొండ ప్రజల కాయనయందు భక్తి మొండైనది. రాజుగారికి దిగ్వికృతులు కల వని వారు నమ్మిరి. పెద్దపులిని రాజుగారే కృష్ణదేవీపేటకు తీసుకొనివచ్చి రనియు ఆయన అనుమతిలేకుండ దాని నెవరును చంపలేరనియును వారు నమ్మెదరు. “నాకు దిగ్వికృతులు కల వని అవివేకముచే ప్రజలు తలంచుచున్నారు. నేను పిత్తూరిని ప్రా రంభించెద నను వదలుతులు బయలుదేరినవి. నాకు అసహాయో ద్యుతముతో సంబంధ మేమియును లేదు” అని రాజుగారే నాతో చెప్పిరి. ఆయన విశేషపుబట్టనే కట్టుకొనెను. మీరు మనస్థమున వదిలి నరికపట్టుం వెళ్లవలెనని నేను తెలుపగా మె టనే ఆయన అంగీకరించెను. అసిపైంటు కమిషనరు 81 వ తే దీని నరికపట్టుమునకు రాగా ఆయనయెదుట రాజుగారు వ్రాత మూలమునుగూడ నిచ్చెను. ఇపు డితడు ప్రభుత్వమునకు వ్యత రేకముగా నేమియును చేయదలచిన ట్లిగుపడలేదు గాన యిత నిపై చర్య జరుపు టవకవరము” అని ఆ రిపోర్టులో నున్నది.

(హిందూ)

అమృతసరు కొట్లాటకేసులు

శిక్షలు విడుదలలు

5 గురు మహమ్మదీయులను 20 రోజులు రిమాండులో నుంచి 30 వ తేదీని విడుదలచేరి. సరియైనసాక్ష్యము లారేకు. 5 గురు శింకపులను జామినామిద వకలిరి. లాలా హరిశామ దానుగారిని గూడ జామినామిద వకలిరి. లాలాగారి కేసు విచారణ మొదలు జరుగును. (ఆ. ప్రె.)

అమామదాబాదు సమై

మిల్లులలో పని ప్రారంభముగుట
కారతఖండమిల్లులో 30 వ తేదీని 40 ప్రాంతమొనది.
109 & 20 వ. తనకు కూరి తగ్గించుటకు పనిచాం ద్రంగీకరించిరి.
(ఆ. ప్రె.)

స్వరాజ్యపతాక సంరక్షణము

నాగపురమున సత్కారము

28 వ తేదీని ఆరెన్టు చేయబడిన 30 మందికిని 29 వ తే దీని 31 మందికిని 28 వ తేదీని 15 మందిని ఆరెన్టుచేసిరి. 30 వ తేదీని భారత నాయకులు వచ్చెదని 29 వ తేదీని ప్రక టించిరి. (స్వరాజ్య)

పారిశీకమున భూకలపము

చాల్సామములు రూపుమానిపోయెను

జూలీకమున మొదలుకు జూలీకము 80 మైళ్ల దూర ముననున్న టిక్కుతీ ట్రాడర్ అను పెద్దపట్టణమునకు సమీపమున గొప్ప భూకలపముకలిగి కొన్ని గంటలవరకును తగ్గలేదు అందు కలన నేలకొలిది ననువ్యులు చూపించిరి. చాల గ్రామములు కూపుమాని పోయినవి అని ట్రాడర్ నుండి 28 వ తేదీని తంతి వార్త పంపబడినది 29 వ తేదీని కయినరు ప్రతిక ప్రకటించెను.

నాకే ఆజ్ఞలుఖానుగారు

చాల జబ్బుగా నున్నారు

నాకే ఆజ్ఞలుఖానగారికి చాలజబ్బుగా నున్నదనియు శత్రుత్వదితి నగు నుని యి బోంచే క్రానికలపత్రిక కొక విలేఖరి వ్రాసెను.

మద్రాసు శాసనసభ- అభ్యర్థితము

ఆగ్కాడు పశుశాస్త్రాపుకారు, న్యాయవాది (నంద లూరు, కడపజిల్లా) యిట్లు వ్రాయుచున్నారు. “రాబోవు చెప్పే తురి శాసనసభ యెన్నికలలో, కడపజిల్లా వశావ్యుతీ యేతరనియోజకగర్జిమునకు నియమించబడి రెండుస్థానములలో నొకటికి అభ్యర్థిగా నియమింపబడి యున్నాడను.”

అల్లయన్న బ్యాంకుదినాలా

ఇంపీరియలు బ్యాంకు ప్రకటన

విల్లి మోరీజూగారిని నియమించుటకు ఆక్షేపణ లేదు

బొంబాయి 80 మే:—ఇంపీరియలు బ్యాంకు మానేజింగు గుగర్నరగు, (బొంబాయి) కర. రాబర్టు కేన్ గారు అల్లయన్న బ్యాంకువ్యవహారములో బొంబాయి క్రెడిటర్ల సంఘమువారి వ క్షేత్రకు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు, అల్లయన్న బ్యాంకు క్రెడిటర్లకు నూటికి 50 చొప్పున, చెల్లి చుటకు సిద్ధముగ నుండినదియు, బిల్లిమోరీయగారిని రిక్విజిటర్లలో నొకరినిగ నియమించిన యెడల దిను బాగాన ముసలసహించుకొను విషయ మసత్య మనియు జూను 1-వ తేదీన క్రెడిటర్ల సమావేశమువారు తీర్మా నించిన తరువాత మొత్తమును చెల్లించెద మనియు చెలిపిరి.

* * * * *

అల్లయన్న బ్యాంకు ఉద్యోగియుని మోసము

పూర్వము అల్లయన్న బ్యాంకు అసిస్టెంటు ఆక్కాంటెం టుగా వున్న క్విడ్డర్ అనువకరు బ్యాంకు తాలూకు 6½ లక్షల రూపులు విలువల పేర్ల నపహరించి ఇంగ్లండునకుపోయి అచ్చట పోలీసులచే పట్టుకొనబడినది. అతఃమిద ప్రెస్ మిద కేసు గెలత సంధున బ్యాంకుతాలూకు పేర్లనతడ వ్యాక్రారము జేయకుండు టకు ఇంజక్షన్ వోల్టేజిని 5 కలత్రా హైకోర్టులో బ్యాంకు వారు టీవీకొట్టగా పేర్ల బ్యాంకుకుకు తెందినవో చెంకనివో కనుగొనుటకు రిసీగర్ నేర్పరచి ఇంజక్షనును హైకోర్టువా రొగిరి.

చిట్టలకర్త, చిక్క. వారల మక్త్య రైల్వే రాకపోకలు బాగు జరుగుచున్నవి.

అన్ని రకముల
“ఫైర్ ఫ్రైటింగు అప్రెయిస్ మెంట్”
(240 స గురులకు మనుపు స్థాపించబడి) మెట్టి నెగర్ సెన్సులివియెడ్ వారిచే నయనచేయబడినది
BEST & Co., Ltd,
Post Box No 63, MADRAS.

జాతీయోపసంఘము

హిందూ మహమ్మదీయ ఒడంబడిక

తొలిసారి ప్రకటన

అఖిలభారత జాతీయోపసంఘము వారు సోమవారము నాడు తుదిపర్యాయము సమావేశమై, దామరారు లేవోపుటచే, సి. రాజగోపాలాచారిగారు అధ్యక్షతవహించిరి.

జాతీయోపసంఘమువారు, కాసుబ్రహ్మచారి (ప్రధానమును నిలుపుచు తీర్మానములు నిర్ణయించుటకు) లేదని వెంట రామనగారు సంఘమువారికి నివేదించిన లేఖను బొంబాయి ప్రాంతమునకు (ప్రతినిధులకు) పంపింపి వారు దానిపట్ల పంపుట తప్పనియు వి. ఎ. దేశాయుగారు తీర్మానమును వెచ్చిరి వెంట రామనగారు తాము పంపుటను సుఖార్థముగా దేశాయుగారు తీర్మానమును సుఖసంపాదించి కొనిరి.

నేటాలు భారతీయులు

నేటాలనందిలి భారతీయులవై విధింపబడిన నిరంకుశ యాత్రాత్వమును గురించి అచ్చటి భారతీయులపై క్షంతివార్తను జనపరలాలుగారు చదివిరి.

(అత్యున్నత సి. ఆర్. దామరారు అధ్యక్షతవహించిరి)

తలకు స్వరాజ్యనిధి స్వచ్ఛంద సేవకులు

గయాతీర్మానము ప్రకారము తలకు స్వరాజ్యనిధిని, స్వచ్ఛంద సేవకులను సమకూర్చుట ముగియఁ బూర్వము కాలవరి మితి నివేదించుట కీ సంఘమువారి విచారించునట్లు నియు కాంగ్రెసు కార్యమును స్వచ్ఛంద సేవకుల సాగించుటను సుఖముగాను ధనమును అవసరమగుటచే, కాంగ్రెసు సంఘములన్నియును వెంటనే తీర్మానము ప్రకటించుటను తీర్మానముగాను నిలుపుటను తలకు స్వరాజ్యనిధిని, స్వచ్ఛంద సేవకులను చేర్చుటకు యత్నించి జాతీయసాంఘికమును వీనిని పూర్తిచేయుటవలన ఈ సంఘము వారు గోరుచున్నారని జనపరలాలుగా రుపహాసించిరి.

ముఖందారు (తెంగాలు) గారు ప్రకటించుచు (ప్రస్తుతము స్వచ్ఛంద సేవకులకు విధించిన ప్రమాణము చాలమంది కష్టములే పోవుటచే వారు స్వచ్ఛంద సేవకులుగా చేరుదుట లేదనియు కొన్ని రాష్ట్రములందు ఈ ప్రమాణమును కొంచెము సడలింపవలె ననియు ప్రతిపాదించెను.

ఇంతవర కెంతవరకు, ఎంతవరకు స్వచ్ఛంద సేవకులు సమకూర్చబడిరి దేవుగారు ప్రశ్నించిరి.

ముఖందారుగారి నూచన సంగీకరించినయెడల ఎంతా కాంగ్రెసు తీర్మానమును త్రోసివేసివెళ్లుదునని సంతానము (పంజాబు) గారు నడిపిరి.

దేవుగారి (తెలుగు) ప్రత్యుత్తరమునకును రాజేంద్ర సాధు (పాట్నా) గారి క్రిందివచనములు జదివిరి.

స్వచ్ఛంద సేవకులు		తలకు స్వరాజ్యనిధి	
చేర్చు చేర్చు కావలసిన కలసింది నది మొత్తము	వాగ్దానం	సమాఖ్య	
పంజాబు	11000	100,000	15,000
కర్నాటక	2000	848 100,000	8000 26000
తెంగాలు	10000	2,000 200,000	25000 81000
మధ్యరాష్ట్రములు (హిందూ)	2000	2017 25,000	15608-9-1
అక్కిరమా	500	46 25,000	1125-14-0
సింధు	1000	210 100,000	50400
ఆంధ్ర	2500	10,5 150,000	595 0 62500
బర్మా	500	100,000	15000
బొంబాయి	2000	116 800,000	19015
గుజరాతు	8000	858 8 0,000	32,858
తిమిళనాడు	2000	10185 150,000	55070
మధ్య ప్రదేశ్	50	46 500	38898 11643
బీహారు	4000	100,000	41400
ఉత్తర ప్రదేశ్			7288-12-3 6107-7-3
సంయుక్త ప్రదేశాలు	1722		14000

భారతదేశము మొత్తమునాడ భూమిలేకుండా మొత్తములను రాష్ట్రీయ మొత్తములలో చేర్చలేదు ఈ వాస్తవము 108786.1-4 భూమిలేకుండా మొత్తములను, 81000 - గా మొత్తములను.

మొత్తము 1184351.9-7 భూమిలేకుండా మొత్తములను 10246 స్వచ్ఛంద సేవకులు చేర్చబడిరి. బర్మా రాష్ట్ర మొత్తము 50000 ఇందు చేర్చబడినది.

పంజాబుందు 700 స్వచ్ఛంద సేవకులను చేర్చుటనియు కాని ఆలేఖల పుస్తకములు పోలీసువారిచే దీసికొని పోవటముచే తెక్కలో చేర్చుటకు వీలులేకపోయెనని సంతానముగారు నడిపిరి.

స్వచ్ఛంద సేవకుల ప్రతిజ్ఞ

స్వచ్ఛంద సేవకుల ప్రతిజ్ఞాపత్రములం దెవరవరకు మార్పులను రాష్ట్రీయసంఘము లొనర్చునట్లు నియు ముఖందారుగారు తీర్మానము చేచ్చిరి

కాంగ్రెసు కీటునందలి ముఖ్యభాగముల కొన్ని ఈ ప్రతిజ్ఞయందు ఎలనియు నందుచే వానిని సడలించుటయందీక్షగాదని, వారిని స్వచ్ఛంద సేవకులుగా నుడిపిరి. కద్దరు, అన్నకృష్ణర మొదలగు వానియందు ప్రతిజ్ఞననుసరింపజాలని స్వచ్ఛంద సేవకులను సమకూర్చుటవలన లాభము లేదని నుడివెను.

ఇక్కడ మును (మద్రాసు) గారు:— రాష్ట్రీయ సంఘముల కెట్టి యధికారము నొసగియెడల, భారతదేశమునందలి నీ విషయమున నుండవలసిన విశిష్టానుమతి కావలసి నుడివెను. కాంగ్రెసువారు స్థిరపరచిన ప్రతిజ్ఞను ఈ సంఘము వారు మార్పుజాలని నుడివెను.

ప్రతిజ్ఞపత్ర (తెంగాలు) గారు ప్రతిపాదనలు పంపించెను.

జనపరలాలు నెహ్రూగారు:— ప్రస్తుత నిబంధనలు చాలావైసావ్యము లనియు కాని వానిని మార్పు వీలులేదనియు, వానినై సరికొత్తము చేయునట్లు మనస్సునందు కొన్ని విషయములందు స్వాతంత్ర్యమునుకొని సరికొత్త మొనర్చునట్లె ననియు దానిపై యొక్కటి ననియు నుడివెను.

రాష్ట్రీయకార్యకర్తల సభనంది కొన్ని మార్పులను జరిపి సభ నని అధ్యక్షుడు నుడివెను. ప్రతిపాదనము వోటునకు వెల్లుబడగా నిరాకరింపబడినది.

దామరారు వెల్లిపోవుటకు తొందర పడుచుండెను. అంతకు సభాసభివేది 5 రిక కృత్జితా వందనముల నిర్వించుచు దామరారుకి సేవల నుగ్గడించెను.

దామరారు భారతదేశముచే ప్రధానమున ప్రత్యుత్తర మొనరజాలకపోయె, “కొన్ని సమయములందు మాటలాడుట అశాస్త్రము. అట్టి సమయము లేకుండునను. మీరు నానందు రయితో నుడివిక మాటలాడును మీరు నాకొనర్చిన సమయమునకును కృత్జితాను వందనములు” అని నడిచి వెదలిపోయెను.

భాషన తిరిస్సార్ము

కూకాతి కొండా వెంటకుప్పయ్య పంతులుగారు రాగాన నాధికారము నిలపించెను.

జనపరలాలు నెహ్రూగారు, వారిని రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీ అధ్యక్షుడొసెన లేఖను సభవారియందును నుంచెను.

ఆలేఖము దిట్లు గలదు:— ముఖ్యకార్యనిర్వాహకము సేదముగ లేదని కాసుబ్రహ్మచారిగారు తీర్మానించిరి. ముఖందారు ఈ వాదమును గుర్తించి ప్రభుత్వమువారు ప్రజలవై మరల పన్నులను పెంచుచు నున్నట్లెంచిన పన్నుల నిరాకరింపమునకు ప్రతికార మొనర్చుచుండిరి, మన ప్రభుత్వమును మాంద్యమునకు దెసను విషయము నుడివెనులేదు.

కాంగ్రెసు ఉద్దమమునుండి ప్రభాసామన్యమును తొలగించి చేరుకేయుటయే ముఖ్యము. ప్రజలను సరిగనర్థ మొనర్చుటకు మన మెప్పుడును ప్రయత్నింపలేము. వారికి మన పౌర యములను సరిగ నర్తించుట లేదు. వారికి శ్రమ శిక్ష నొసగుటకు మన మెప్పుడును ప్రయత్నింపలేదు. నాకు నోరులేని వాడుటచే తమ యభిప్రాయములను వెల్లువొనలే: పోయింక ముఖ్యము వారిని విగ్రహించుచున్నాము. నాకి యభిప్రాయములను కృత్జిత వందనము చేయుచు నాకి యభిప్రాయములను చెప్పుకొనుచున్నాము, మనము వారికి కాసుబ్రహ్మచారిని తిగుకొనునను నొసగి వెల్లువొనలేదని వారు గుర్తించుచున్నారు. మనము ప్రజలను విశ్వసింపక పోవుటచే వారికి మనయందుగూడ విశ్వాసము నెరిగి పోయెను. కాంగ్రెసునును ప్రజలకుండు వారి కిట్టికీకామున కొనుగ వీలు లేదు. ప్రభాసామన్యము మరలయు పొల్లనని యెదుర్కుచున్నాము స్వరాజ్యసంపాదనము సాధ్యము గాదని అందరికీ తెలిసి విషయము, ఉత్పన్నమగు ద్వితీయ మొనర్చుట, ఈ చట్టమును నిలపించుటకు తేదీమునకు వందనముల మొనరెను.

అందుచే నీ ఉత్పన్నము చట్టము నులంఘించుటకు ఈ చట్టము ప్రభుత్వములను వెంటనే గావింపవలెనని ఈ సభవారు నూచించుచున్నారు.

(1) లాభకరముగ ఉత్పన్నము సయోజనము విలసిల్లు ప్రజలములయెల్ల కృత్జితా సంతోషము నొనర్చునలెను

(2) దిలచులి తేదీమున అన్ని విధములను సమ్యలను విమర్శించుట.

(3) సాక్ష్యమొనరించుట ఉత్పన్నముగొనుటకు తగ్గించుట.

వాక్యముల నానుగా రి వెల్లిపోవుటకు నుపహాసించిరి. ముఖందారుగారు ఇది మందలిక కాదు తెలిపి ప్రతిపాదనను జలపరచెను.

జనపరలాలు నెహ్రూగారు:— కృత్జితా సంతోషము ను సాగించుటకు రాష్ట్రీయసంఘముల కధికారము గలదు గాన సంఘమువారి తీర్మానమును గావించుట అనవసరమని తెలిపి తీర్మానము శిశువును.

(దాక్షిణ్య అశ్వాసగారు కచ్చి అధ్యక్షత వహించిరి)

తీర్మానములు వోటునకు వెల్లుగా సభ సంతోషముచే నిరాకరింపబడినది.

నాగపుర కాంగ్రెసు ఎన్నికల వివాదము

నాగపుర కాంగ్రెసు సంఘమునకు కలసి విచారిం చుటకు నిలుపువలసిన ఉత్పన్నమువారి నివేదికను దాక్షిణ్య మెరిలలాలుగారు ప్రజేత వెచ్చిరి. అధ్యక్షుడు, మంజీగార్లవారు లది ఉత్పన్నమువారు విని కాంగ్రెసు ముగ్గులకు కనిటివారి పరిష్కారమును ప్రకటించిరి. ఈ నివేదికను గీరింపవలెనని సంతానముగారు ప్రతిపాదించిరి. కొంతవరకు వినిరి తిగుకొన గీరింపబడినది.

మహారాష్ట్ర ఎన్నికల తగాదా

మహారాష్ట్ర కాంగ్రెసు ఎన్నికల తగాదాలను విచారింప నిలుపువలసిన ఉత్పన్నమువారు గూడ ముగ్గులకు కనిటివారి పరిష్కారమును ప్రకటించిరి. కల్లింగు కమిటీవారి లది ముగ్గులమును గురించి జె ఎ. మెనకాగారు ప్రతిక సాక్ష్యములను నిరసించిరి. ఈ నివేదికను గూడ సభవారిచే నామోదం పబడినది.

హిందూ మహమ్మదీయ యొడంబడిక

దాక్షిణ్య అశ్వాసగారు:— తాను, దాను, వాకిం అట్లు భాసిగార్లను జబ్బయితులయే అధ్యక్షుడుగలసి హిందూ మహమ్మదీయ యొడంబడిక నొకరాని దయ్యము చేసితిమని తెలిపి వెల్లువొనడివెను. ఈ విషయమున పండిత మడిమోదాన మహాత్మాగారి అభిప్రాయమును గమనింపట కెట్టియో జబ్బయితులం తి వాస్తవము పరిపితిమి. కాని వాచెట్టి పత్తులై రము నొసగలేదు. జాతీయోపసంఘమువారు వెంటనే ఈ ప్రసంగమును సరిమర్చింపవలసి యున్నది. హిందూమహాసభ అధ్యక్షుడగు మాలవ్యాగారి సేవయమున సరిగించుట తగ్గినదనియు, ఈ కార్యమును ముగ్గులకు కనిటివారిగాని మరెయె: ప్రత్యేక సంఘమువారిగాని నిలుపుంపవలెను. వీరు కిక్కిరెత్తి భాషించు తయారుచేసి (గ్రహ ఖలం దిగిని పరివారి యభిప్రాయములను తెలిసికొనవలెను. ఈ సందర్భమున మహాత్మాగారు చెప్పుట నున్నను అచ్చటికి వెంటనే పరివారి యభిప్రాయములను చెప్పుట కొనర్చిదని నిలుపుంపవలెను. ఇంకను ప్రస్తుతభాషించు తయారు చేయుటకు ముగ్గులకు కనిటికి అధికారి మొనరవలెను.

సభవారింతుల కింగీకరించిరి.

అ స్పృశ్యత

కాంగ్రెసు తీర్మానసంకలనమునాడ, అస్పృశ్యులయెడల ప్రజలయందు దభివృద్ధి గలుగలేదుగాన ఈ దోషమును పోల్చి కాంగ్రెసును అఖిలభారత హిందూసభవారు విమోచనరేని ఈ సభవారు గోరుచున్నాను తీర్మానమును ప్రతిపాదించి కాసుబ్రహ్మచారి ప్రతిపాదించిరి. వెంట రామనగారు జలపరచిరి. ఈ విషయమును ముగ్గులకు కనిటివారికి పరిశీలనయలెనని సభవారి జలపరచెను.

దాక్షిణ్య అశ్వాసగారు సభయమగించుచు, సభవారు గావించిన తీర్మానములను పునర్వరసకారముతో పరిశీలనరేపని యు అట్లొనర్చు గాని ఏమి ను నొనర్పలేమనియు నుడిపిరి.

అంతకు సభ ముగిసెను. (బొంబాయి ప్రాంతము)

తాను తాత ఇంద్రప్రస్థము బ్యాంకునకు ఋణపడి యుండెని నుడిపించుటకు నెత్తు గారు. సమదానిగారివై యెచ్చి మననప్రభువావాయుల ప్రతిపాదన తుమాపణనగోరెను

ఆంధ్ర పత్రిక

1928-వ సం॥ మే నెల 31-వ తేది

గురువారము.

దాసుగారి ప్రసంగము

—o—o—o—

దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారు నిన్నటికినను సముద్రపుటాడ్చు గావించిన ప్రసంగము, వారి గాఢవిశ్వాసమును వక్రత్వే సామర్థ్యమును, చాటుచున్న ప్రస్తుత ముద్భవించిన విభేదములను మరింత విస్తరింపజేయునని భయమగుచున్నది. కొన్ని ప్రవేశమును సమర్థించుట వారి ముఖ్యోద్దేశమయినను, గాంధీమహాత్ముని సహాయనిరాకరణ కార్యక్రమమును మొదలంట నిరసించుట, ఏమాత్రము సంభావ్యముగ దోషదు. బొంబాయిందు జరిగిన అఖిలభారత కాంగ్రెసుకమిటీ సభలో రాజీ తీర్మానము సంగీకరించిన దాసుగారు, ఎక్కుడు సమరసభావము గనుజుచుట న్యాయమైయుండెను. దాసుగారి ప్రసంగము నిరాకరణోద్యమ ప్రతిపక్షులొసగు ప్రసంగముల ధోరణిబట్టెను. వారు సూచించిన ఆక్షేపణలు సామాన్యమగునవే గాని, కొత్తవిగావు. తమను ఇతరులు నిందించిన దెలిపి, దానికి దాసుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగవలసిన యవసరమును గనుపింపదు. దాసువంటి త్యాగధనుని ప్రతికూలురు పేర్లుజెట్టి పిలిచినను, వారికి మరల ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకంటె ఉపేక్షపహించుటయే ధర్మము. గాంధీమహాత్ముడు పరులదూషణభూషణములను పాటించి ఎరుగదు. వానికి ప్రత్యుత్తర మొసగుట అతని నైజమునలేదు. దాసుగారు దెలిపిన అంతఃకరణ సిద్ధాంతమును త్రోసి వేయు వారుండరు. అన్నిటికన్నను, అంతఃకరణ మెక్కుడు ప్రమాణమని మనపూర్వ లంగీకరించియే యుండిరి. దేశమంతయు నొక్కత్రోవ నడుచుచున్నన, ఆమార్గముతప్పనియే దాని ననుసరించిన అనర్థము వాటిల్లననియు, అంతఃకరణము ప్రబోధము సలుపుచో, అట్టిప్రబోధము సత్కరమింతుట కష్టము. ప్రపంచ చారిత్రమునండు, సంఘముపై తిరుగబడి, అంతరాత్మ బోధించినదిధమున నడచి, పెక్కుకష్టములకును నష్టములకును ఓర్చినధీరులు గలరు. సమకాలమునందు వారిని ప్రజలు గౌరవింపకున్నను, కాలము జరిగిన కొలదిని వారిని అఖండముగ గౌరవించి, భక్తి క్రద్ధలు గనుజుజరి. వారిసామములు చారిత్రమునందు సుప్రసిద్ధములై యున్నవి.

అందుచే సంఘముపైనను అధికసంఖ్యాకుల పైనను పీటులేనపుడు తిరుగబడుటకు మానవునకు హక్కు లేదని ఎవ్వరును జెప్పబోరు. మనస్సాక్షి ప్రశ్న యదయించునపుడు తిక్కుంగల ప్రశ్నలన్నియు దానికి లోబడక తీరదు. నిరంకుశత్వము లన్నిటిలో అధికసంఖ్యాకుల నిరంకుశత్వము చెడ్డదను సంగతియు మెక విధముగ నిజము. కాని, ఒక్క ప్రశ్నను దేశ మాలోచింపవలయును. తిరుగుబాటు మానవుని సామాన్యధర్మముగూ? సంఘాభిప్రాయమును తిరస్కరించి ఎవరియిచ్చుపచ్చివలుల వారు సంచరించుట భావ్యమగునా? ధర్మగ్నాని సంభవించుచున్నపుడు తిరుగుబాటు గమ్యమును ముందుగా, ఇతరసమయములం దెట్లనుష్ఠింప యభిప్రాయములను సంఘాభిప్రాయమున

కు తోనుకేయుటయన్యాయమని, దాసుగారియనను లంగీకరింపక దక్కదు. దాసుగారి సద్భావమును గాని, దేశభక్తిని గాని, ఎవ్వరును శంకింపబోరు. కానిగూర్చి ఎవ్వరయినను శంకజాపినను, దాసుగారు దాని నంతగ పాటింప నవసరము లేదు. ఏ సంఘమయినను, అధికసంఖ్యాకుల యభిప్రాయముల ననుసరించియే కొనసాగుచుండును. వీనిని అల్పసంఖ్యాకులు నిరసించ దొడంగుచో, ఏ సంఘమును తన కార్యక్రమమును కొనసాగింపజాలదు. ప్రజాస్వామ్యము ననభవించు దేశములం దెల్లను, అల్పసంఖ్యాకులు అధిక సంఖ్యాకుల నిర్ణయము నకు తలయొగ్గుట ఆచారము. అధికసంఖ్యాకుల నిరంకుశత్వమును భరించుట కష్టమయినను, అల్పసంఖ్యాకుల తిరుగుబాటు మాన సంఘ విచ్ఛిన్నము జరుగును. ఎక్కుడు అనర్థములు గలుగును. అధికసంఖ్యాకుల నిర్ణయము కొనసాగుట సత్వరదేశాభివృద్ధికిని, ప్రజాక్షేమమునకును మూలమార్గము. కలియుగము నందు సంఘకీర్తియే ప్రధానమని పెద్దలు సూచించియుండిరి. అందుచే, సంఘనిర్ణయమును అనుసరించుట సామాన్యసూత్రము. అసాధారణపరిస్థితులలో సంఘముపై తిరుగుబడుట, ఇందుకు మినహాయింపగును. ప్రతిసూత్రమునకును మినహాయింపులుండవలసి, ఈ సూత్రమునకును మినహాయింపు గలదు. కాని, మినహాయింపును సామాన్య సూత్రముగ భావించుట మాత్రము సమంజసము గానేరదు. సామాన్యపరిస్థితులలో కాంగ్రెసుపై తిరుగుబాటు న్యాయమని, ప్రముఖులు చెలుపుటవలన ప్రజలలో నెక్కుడు అపోహలు వ్యాపించుటకును, కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ యంతరించుటకును మార్గ మేర్పడును.

ప్రజ లేర్పరచిన రాజకీయ సంస్థలలోకెల్ల కాంగ్రెసు సంస్థ మిన్నయని జెప్పకతీరదు. హిందూ దేశాభిప్రాయమును ప్రపంచము గుర్తించుటలో, కాంగ్రెసు సభాభిప్రాయమునే ప్రమాణముగ గైకొనుచున్నది. కాంగ్రెసు సంస్థను భగ్నపరచిన, రాజకీయోద్యమములును భగ్నమగును. అధికారవర్గముపై జాపదగిన ప్రాతికూల్యమును కాంగ్రెసు సంస్థపై ద్రిక్పటయు, అదిధర్మమని బోధించుటయు, జాత్యభ్యుదయమునకు దోహద మొసగనేరవు. ఈయనాయమును గుర్తించుటయవసరము. త్రివిధ బహిష్కారమునుగూర్చి ఎగతాళిజేయుట సులభమే. కాని అందలి మూలార్థమును గ్రహించిన సందియము లేల్లను బాటును. సహాయనిరాకరణోద్యమమువలన, దేశము అసలే వెనుకకు బోయెనని జెప్పకోటిలో దాసుగారు చేరుట లేదు. ఇరువది సంవత్సరముల యభివృద్ధి గతించిన రెండు సంవత్సరములలో గలిగెనని దాసుగారు తలచుచున్నాడు. ఇంతటి యభివృద్ధి గలుగుటకు, త్రివిధ బహిష్కారమేగదా కారణము. త్రివిధ బహిష్కారపు జయోపజయముల గుర్తింపవలయుననిన, మహాత్ముని దృష్టితో నీవిషయమును గుర్తించినగాని అందలి ముఖ్యభావము బోధపడదు. పాకశాలలుగాని, న్యాయస్థానములుగాని, శాసనసభలుగాని ఖాళీయయినచో, దాసుగారివలె గాంధీమహాత్ముడును సంతసించును. కాని, వానిని ఖాళీజేయుటయే గాంధీమహాత్ముని పరమావధిగాదు. సహాయ నిరాకరణోద్యమపు ముఖ్యోద్దేశమును అదిగాదు. చెడుగునకు సహాయమును సలుపకుండుట మానవుని ధర్మము. చెడుగును దొలగించుటకు మార్గమిదియని, మహాత్ముని విశ్వాసము. ఈ మార్గమును అందరును అనుసరించిన, సత్వర విజయము గలుగను. లేనియడల, విజయ సిద్ధికి

కాలముపట్టును. అంతియగాని, నిరాకరణ ప్రయత్న మెన్నటికిని వృధగాదు.

గాంధీమహాత్ముని యుద్యమమున అధికసంఖ్యాకులు చేరినను, సంఖ్యాబాహుళ్యమును మహాత్ముడంతగ పాటింపలేదు. నిష్కల్మషహృదయులు కొలదిమంది తమకార్యక్రమము సవలంబించినను, అద్భుతఫలిత ముండునని, మహాత్ముని విశ్వాసము. తన విశ్వాసమును మహాత్ముడనేకపర్యాయములు నిష్పష్టముగ జెలిపియుండెను. నిష్కల్మషమగు కార్యమునం దెక్కుడు మహిమగలదని, అతని తలంపు. అందుచే, సహాయనిరాకరణము తమధర్మమని ఎవ్వరెంచెదరో, వారాధర్మము నాచరించుటయే విధియగుచున్నది. వీరాచరించెదరా, వారాచరించెదరా యని విచారించ నవసరము లేదు. సహాయనిరాకరణోద్యమపు విలువను గ్రహించుటకు, మొత్తముకన్నను, శ్రేష్ఠతను కనిపెట్టుట యవసరము. ప్రస్తుతసమయమున కారాగృహమునకు వెడలివచ్చి వారిశేషి, సహాయనిరాకరణోద్యమ ప్రచారమున నిమగ్నులైనవారి నేమిగాంచిన, వీరిలో పలువురు పాకశాలలను న్యాయవాదవృత్తిని విస్మరించుచున్నవారే గనపించెదరు. దేశము నిపుడు నడుపుచున్న నాయకులు పెక్కుండు తమవృత్తిని విస్మరించిన న్యాయవాద కోటిలోనివారే. దేశములో వీరికున్న పలుకుబడియు పూజ్యతయు, తమవృత్తులను వదలకున్న న్యాయవాదులకు లేదనుట నిర్వివాదము. న్యాయస్థానముల, విద్యాలయముల బహిష్కారము పూర్తిగావలయుననిన, ప్రతిగ్రామమునందును పంచాయతులను జాతీయపాకశాలలను నెలకొల్పుటయవసరము. ఇక్కార్యమును కొనసాగించుట పనిగాదా? చేయుట కేవలయు లేదనిదలచెడివారు, దూరమూలొందించిన మహాత్తర కార్యభారము కలదని గ్రహింపనేర్చురు. కేవల నిరాకరణముతో మహాత్ముడు తృప్తిజెందక నిర్మాణమును ప్రక్క జేర్చెను. రెండునుకలసి జరుగుచో, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి గలుగునని సూచించెను. నిర్మాణ కార్యక్రమమునుగాని, కద్దరు అంతమునుగాని, చలుకనకేయుటవలన ప్రజలు అవసర కార్యవిముఖులగుట దప్ప, దేశమునకు వేరులాభము గలుగబోదు.

నిర్మాణకార్యక్రమము, స్వరాజ్యము సిద్ధించినగాని సాధ్యపడదని అస్సంప్రముఖులను పూర్ణగారు నుడివిరి. నిర్మాణకార్యక్రమము స్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడునని విదితమగుచుండ, స్వరాజ్యసిద్ధికి పిమ్మట గాని దీనిని చేపట్టగూడదనుట, విత్తుముందా చెట్టుముందా యను సిద్ధాంతమును బోలియున్నది శాసనసభాబహిష్కారమునకు శాసనసభలు ఖాళీయగుటయే పరమావధి గాజాలదు. ఓటరులు పలువురు ఎన్నికలను బహిష్కరించుటచే, శాసనసభల ప్రతిష్ఠ యడుగంటెను. శాసనసభలలో బ్రవేశించిన మిత్రవాదులుగూడ రాజీనామా నిచ్చుటకు ముందుకు వచ్చుచున్నారు. మంత్రులు రాజీనామా నిచ్చుచున్నారు. సంస్కరణములు నిరూపయోగము లనియు, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి యవసరమనియు, వీరిపుడు చాటుచున్నారు. సంస్కరణములయెడ విశ్వాసము దేశమునకు బూర్తిగ నశించినది. ఇంత త్వరితముగ సంస్కరణముల భ్రమ పడుటకు, ఎన్నికల బహిష్కారమే మూల కారణమగుటకు సందియము లేదు. ప్రజాభిప్రాయమునకు విరుద్ధముగ శాసనసభలలో నెవ్వరు ప్రవేశించినను, శాసనసభల ప్రతిష్ఠను కాపాడలేకజాలురి. త్రివిధ బహిష్కారమును నిరసించకముందు, ఈయంతములను గ్రహించుట ముఖ్యము. సహాయనిరాకరణమునకునిరోధము ముఖ్యమని దాసుగారు

తరుచుగ బలకుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు డెలియియండలేదు. అధికారవర్గముతో నిరోధ మవసరమగునపుడు వెనుకీయవలదని గాంధీమహాత్ముడు సూచించినను, స్వతంత్ర ప్రవర్తనమువలననే స్వరాజ్యము సిద్ధించునని అతడు బోధించి యుండెను. స్వరాజ్యమునందలి "స్వ" యను భావము ముఖ్యమని నిరూపించెను. భారతజాతి తనను తాను బలపరుచుకొనుచు, తన యభివృద్ధి నెడగించెడి నిరోధములను దాటుచు, శక్తి సామర్థ్యములను గడించునెడల, స్వరాజ్యసిద్ధి నేరును అటంకపరుపలేరని, మహాత్ముని సంకల్పము. స్వతంత్ర ప్రవర్తనము, మహాత్ముని మఖ్యోద్దేశమని గ్రహించకుండ విమర్శనలు గావించుట చే అపోహలు పెక్కులు పొడముచున్నవి. గాంధీవతేతాము అధికారవర్గము వారి యాదార్యమును నమ్మనని దానుగారు తెలిపిరి. గాంధీమహాత్ముడు ఏవ్యక్తిగాని సంఘముగాని పూర్తిగ దుష్టమని భావించడు. ఎంత చెడ్డవృద్ధయమయినను, త్యాగము ముందరను, ధర్మము ముందరను తప్పక మారిపోవునని అతని దృఢవిశ్వాసము. విశ్వాసమే తమ కార్యక్రమమునకు ప్రధానమని దానుగారును నిష్పాటికము సూచించి యుండిరి. మహాత్ముని సాధన త్యాగ సాధన, ధర్మసాధన. దానుగారి సాధన నిరోధ సాధన. ఇరువురికును గమ్యస్థాన మొక్కటియైనను, దృక్పథము నంకును సాధనలందును భేదముగలదు. గాంధీమహాత్ముని దృష్టికథమును స్వరాజ్యపక్షము వారంగీకరింపనంతవరకు, తాను విధించిన సాధనల యుత్పత్తివలన వారు గ్రహించజాలరు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ మార్గమును ప్రజలకు బోధించునపుడు, గాంధీయర్థానుచరల కద్దతులను సింహింపకుండుచో, బొంబాయిలో గుడిరేన రాజీప్రకారము ఎవరి కద్దతులను వారు అనుసరించుటకు వీలగునని తలంచెదము.

రామనాథనుగారి సమాధానము

జె. యక. రామనాథనుగారు వివాదమును కట్టిపెట్టలేదు. సర్ పి. త్యాగరాయశెట్టి గారికి జవాబిచ్చుటలో, జస్తిను ఉద్యమము ఉద్యోగాపేక్షవలన జనించెనని, రామనాథనుగారు సూచించిరి. ఈ యుద్యమము ఆంగ్లవిద్యాధికులనుమాత్రమే ప్రేరేపించెనని వీరంగీకరించిరి. బీదలకు సహాయము జేసెదమని మొదట ప్రకటించి, విద్యార్థికులు అధికారము నంతను చేజిక్కించుకొందురట. తమకు గలిగిన అధికారమును పలుకుబడిని స్వార్థప్రయోజనముకొరకు వినియోగించెదరట. అందుచే నాయకులకును, అనుచరులకును ఎడబాటు గలుగుట సహజమనియు, అట్టి ఎడబాటు ఇప్పుడును గలిగిననియు, రామనాథనుగారు వ్రాయుచున్నారు. అది ఎటులనయినను తొలగునటుల ప్రయత్నింపవలయునని వీరు గోరుచున్నారు. నాయకులపై నసంతృప్తిని గనుకఁబచినవారు స్వల్పభవరులనియు భగ్నాశ్రియులనియు సింహించుట పాడి గాదనియు, ఇదియొకవేళ నిజమయినను ఇట్టి ఫలితమునకు నాయకులే కారకులనియు, వీరి చర్యవలన జస్తినుపక్షము భగ్నమగుచున్నదనియు, రామనాథనుగారు దెలుపుచున్నారు. వీరిలో నేపక్షమువారిది తక్కువ అయినను, జస్తినుపక్షమున చీలిక గలిగెనని మాత్రము విదితమగుచున్నది.

కన్సర్వేటిపుపక్షము

ఇంగ్లండులో ప్రస్తుతపు కన్సర్వేటిపు పక్షము చిరకాలము నిలువజాలదని, పరిస్థితులు దెలుపుచున్నవి. అస్తిను చేబల్లనేను మొదలగు ప్రముఖులు

మంత్రివర్గమున లేకుండుట యొకలోపము. లాయడు జార్జిపక్షమువారు, అధికారపక్షమును ఎదిరించెదరనుటకు పండియములేదు. కన్సర్వేటిపుపక్షమునకును లేబరుపక్షమునకును తీవ్రసంఘర్షణము జనించునని లొపవచ్చును. ఇర్రెండుప్రీస్టీటు ప్రభుత్వముపై కుట్ర సలిపిరను నేరముమోపి బ్రిటిషుపౌరులను కొందరను ప్రవాసముంపుట అక్రమమని, బ్రిటిషున్యాయస్థాన మిటీవలన తీర్మానించెను. ఈ కార్యమునకు బాధ్యులయిన వారిని రక్షించుటకు, ప్రభుత్వమువారు కామన్సునభ్యంతో ఇన్వెస్టిగేటివ్మను ప్రవేశపెట్టిరి. ఈచట్టముపై చర్చ జరుగునపుడు, ఒక సవరణపై ప్రభుత్వ మోడిపోవుటకు సంసిద్ధముగ నుండ ప్రభుత్వమువారు తమ సూచనను పెడుట కొనిరి. ప్రస్తుత సందర్భస్థితిలో, కన్సర్వేటిపు ప్రభుత్వము ప్రజలలో బెరుగుచున్న నూతనాశయములను పులపరుపనేరదు.

ఫ్రెంచివారియూహ

రూరుకు ధనము వెచ్చించువిషయమై ఫ్రెంచి ఛోబరునందు, టూర్మ్యూగారు ప్రబలముగ నాడెడిది. రూరు అక్రమజాలన లాభముగలుగ లేదని సూచించిరి. పాంకేరుగారుగూడ రహస్యశభలో, రూరును వదలివేయుటకు సమ్మతించినట్లు, ఇటీవలి వృత్తాంతము దెలిపెను. ఫ్రెంచివారు తమ బింకము నింకను వదలకున్నను, జర్మనుల సాత్విక నిరోధము బలమగుకొలదియు, వెనుదగకమానరు. ఫ్రెంచివారెంత త్వరలో మేల్కొని, సమాధానమునకు గడంగిననంత శ్రేయస్కరము.

ఇర్రెండుసిద్ధి

తమకక్ష మిక పోరు చాలింపవలయునని డివెలరాగారు గోరినట్లు దెలియుచున్నది. ఇంతటితో నిరుపక్షములవారికిని పోరాటమంతరించుట, శుభ సూచకము. కాని, ప్రీస్టీటు ప్రభుత్వమువారు వెనుకటి వైషమ్యమును చాలించిరి. రిపబ్లికనుపక్షము వారిలో సఖ్యపడుచో, ఉభయపక్షములకును శాశ్వతసఖ్యము గుడురును. నూతనముగ సంపాదించబడిన స్వాతంత్ర్యసఖ్యమును ఇరుపక్షముల వారును అనుభవించగలరు. ఇర్రెండు జాతీయతన శోధతో బ్రకాశింపగలదు.

పాలెస్టీను : ఎన్నికల బహిష్కారము

పాలెస్టీనులో శాసనసభల ఎన్నికలను ప్రజలు బహిష్కరించుటచే, ఎన్నికలు రద్దయ్యెనని కలలోని యల్ అఫీసువారు అజ్ఞాపించినట్లు రూటరు దెలుపుచున్నాడు. ఎన్నికల బహిష్కారమును పట్టుదలతో కొనసాగించుచో, లాభముగలదని పాలెస్టీను చారిత్రము తేటపరుచుచున్నది.

శ్రీయుత కాశీనాథుని

నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

వీరు నన్ను బొంబాయినుండి బయటజేరి, శత్రు ఉదయమునకు చెన్నపురి చేతదరిన మాకు రూఢివార్త తెలిసినది.

పోస్టు ప్రకటనములు:—దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లుటకు మొలు జూను 8 వ తేదీన సాయంత్రం 5-25 గంటల జెనులు పోస్టాఫీసులో కట్టివేయవలెను.

పోస్టు జెనులకు పోవు రిజిస్టరుగాని ఉత్తరములను జూను 10 ఆదివారముదయము 7 గంటలవరకును, రిజిస్టరు ప్రతి జూను 9 తనివారం సాయంత్రం 8 గంటలవరకును, మద్రాసు జెనరలపోస్టాఫీసులో దీనికొనబడును.

పోస్టాఫీసుదొంగి మోసమానకై శిక్షించబడుట

పొంగు బ్యాంకు సామ్య సహకరించినందులకై కృష్ణ స్వామి యను తూర్పు రంగూణ్ పోస్టాఫీసు పెద్దగుమస్తాను 1 సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించుచు ప్రేమియదలపద్ధతి నవలంబింపక పోవుటలన నిశానము జరిగెనని మేజిస్ట్రేటు తలెనెను.

స్వరాజ్య పక్షము.

దానుగారి యువన్యాసము.

శాసనసభ ప్రవేశవాదము.

మదరాసు కమిషనరీ, ఆంధ్రస్వరాజ్యపక్షముల యజమాన్యమున నిన్న సాయంత్రం 6 గంటలకు తిరుకల్గేటి నమాత్రతీరభాగమున నొక గది జరిగెను. శ్రీయుత పేదకుపు రామదాసు కంతులుగాడు అగ్రాగవాధిపత్యము నొందిరి. మదరాసు మహాజనసభ, మదరాసు కిలాకరుసంఘము, అమక కళావిలాససంఘము, మదరాసు కమిషనరీ స్వరాజ్యపక్షము, శ్రీయుత చిత్రరజనదాసుగారికి స్వాగత మిచ్చిరి. కంతులు రాష్ట్రముగల సొండా పహమ్మనీయ సంఘముల కైదు మత్యము గలిగిదనియు, భారత స్వరాజ్య సంపాదకము నకు అన్నిటికన్నను హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యము అత్యవసర మనియు, మిగిలిన యన్ని విషయములను కట్టిపెట్టియైనను ఈ యొకపక్షమును పెంపొందించుటకు కృషి నుంపుట యుచితమని కిలాఫతుసంఘము స్వాగత ప్రతీకమునందు హెచ్చరించెను.

దాను గారు

చిత్రరజనదాసుగారు రంకట లేది తాము ప్రారంభించిన స్వరాజ్యపక్షముయొక్క అధిష్ఠానమున కార్యక్రమమును నివరించుచు నిట్లువ్యవహరించిరి.

సోదరీమణులారా, సోదరులారా,

నేను మదరాసునకే తెంచుట కిది ప్రథమ కార్యము. కాని మీరు నాయెడ నెదుఱాపిన ప్రేమ చిత్రముతో నూడి యుండినచో, ఈ నా రాక కడ పటి దిగ నుండ జగ నేను మీకు నిక్కచ్చిచేయుచున్నాను. మనముగ గొప్పపోరాటమును ప్రారంభింపజూము. అపోరాటమునందు ఇతరరాష్ట్రముల కన్నను మదరాసు వెనుదడిదని నేను నమ్మెదను. గొప్ప పోరాటమని యంటిని ఎట్లు! అసహాయాద్యమునందు తెంతు సంకల్పములు కృషి నెలిపి, కొంచెము నిద్రావస్థజెందిరిమి. మరల నిక్కడు మేల్కొనయెత్తించుచున్నాము. జేకస్వార్యోత్సవం పాదసమున కనవగు సాధనములు మంకింపాలపు. వానిని మన మొకింత యుపయోగింపఁగోసియున్నది. గయాకాంగ్రెసు జరిగిన పిమ్మట, కాంగ్రెసునందు మే మొక కక్షమును ఏర్పాటుకొంటిమి. మమ్మ పలువురు కలువిధములగు పేళ్లతో వ్యవహరింపజొచ్చిరి కాని ఎవరెన్ని పేళ్లను జెట్టినను, నేను నిష్కపటముగ నుండిన మాత్రము వాకు నమ్మకగలదు. మన కార్యవిధానమును మార్చి అమాన్యను భారతజేతమునకు ప్రకటించుటకు వాకు స్వాతంత్ర్యముండెనని నేను తలచితిని. జేతము నామాటను వినునని నేను నమ్మకము గలిగియుంటిని. జేతము ఇంకను నామాటను సంపూర్ణముగ వివరంబింపరాదట, అచిరకాలములోనే వినునని నేను నిస్సంశయముగ చెప్పగలను.

“విప్లవకారుడనా?”

నన్ను విప్లవకారు డని వ్యవహరింప మొదలిడిరి. నాకు విప్లవములందు నమ్మకము లేదని, నేను తెప్పుట లేదు. అసహాయాద్యము మతయు విప్లవకరమైనది. అది కాంతమైనది అదికాంతమై నట్టియు, అహింసాయుతమై నట్టియు విప్లవము నేను సామాన్యముగ విప్లవములను ప్రేమించుచుండెడి వాడను, నేను అన్నివిధములగు పారతంత్ర్యములను ఢిక్కరించెడివాడను. నే నింతమాత్రమున కాంగ్రెసు నెడ విప్లవమును కలిగించితిని యొకరైన వ్యవహరించుచో, నేనట్టి యాశోహల కేవలంకను. కాని నేను కాంగ్రెసు (కేరొభివృద్ధికి భంగకరముగ నడుచుకొంటి నను నేర శోహలముందుచో ఆయాశోహలము నేను సంపూర్ణముగ ఖండించుచున్నాను. నేను ఏవిధముగ కాంగ్రెసును ఢిక్కరించితిని. మీరు నాకు తెలుపకలె నని కోరుచున్నాను. కాంగ్రెసునందు సభ్యుడుగ నుండినగాని ఎవరను మా పక్షమునందు సభ్యుడుగ నుండుటకన్నయెక్కువ. నేను కాంగ్రెసునుండి వీడి పోవలేదు. నేనొకను కాంగ్రెసునందున్నాను. కాంగ్రెసు ఏదో విధముగ నామాటవివరలెనను కోరికతోనే నీ ప్రచారము సులభమైనది, అది నామాట అర్థభాగము వివరించి. శత్రు సంపూర్ణముగ వినును. నే నొక గొప్పవ్యక్తియగుటచే నాకు, నామాటలందు సత్యముండుటచేత. నే నేమియు గాక పోకచ్చును. కాని నేను నడపుకార్య విధానమును విప్లవమును. స్వరాజ్య సమరమును. శత్రుత్వ క్రియను. ఏవేరైన సురయోగింపుడు. ప్రతికరమైనది నా కత్వంతప్రాణమునకన్న ప్రేమాగ్నుదమైనది, ఎవత్వోక నను విజయముగాంబకకప్పుడు. నేను కాంగ్రెసుఅధ్యక్షుడై యుండినందున నన్ను విప్లవకారుడని యిది. ఎట్లంటినుండి

ప్రజలను ధిక్కారమార్గమునకు నడుపవలెనని నేను సంకల్పించితిని వారున్నను సరింతుని నే నెరుగుదును. వారు అరుణది అక్షులమంది నియోజకులు గలరు (వోరుగులు) వాని నేను ప్రబోధింప బూనితిని. కాననసభలందు ప్రవేశించి, మెజారిటీ సంపాదించి, కాతీయ ప్రజా లి క ను సమర్పింపవలెనని శాశ్వతము. అది యంగీకరింపఁదగును. ప్రభుత్వము వారికాధ్యక్షుల నన్నిటిని, మంచియొనను, సద్దేశము, మధ్యస్థముగ నుండి; దై నము, ప్రతిభుటింప నెంచును. కాననసభల మూలమున వారు మనము పాలించుటకు స్వాధ్యక్షము చేసెను. సంస్కరణ కాననసభలద్వారా ప్రభుత్వము పాక్షకులందున్న ప్రయత్నించెదను. వారు సర్వశిక్షమును అధికారము నుపయోగింపకుండగా యను ప్రక్షిప్తమును. నియోజకులు తమనమ్మకముల నీయకుండునట్లు మీరుచేయునపుడు వట్టుకు, ప్రభుత్వము వారు కాననసభల ద్వారా రాజ్యము చేయబాలరా యని ఏల యాలోచింపరదు! మీమార్గ మనలబించినను, శాశ్వత మకలబించినను, ఫల మొకటియే. అమార్గము నిరంకుశపరిపాలనము నంతమొందింపక కాననసభల మూలమున అరిగడి కరిపాలన కంత మొందించును. నేను ప్రభుత్వమువారిని చిక్కులలో జెట్టిన పక్షింతును. మన కిష్టము లేని యానిష్టమయోజనకరము లగు సంస్కరణములను వారు తీసివేయుటయో లేక మన శోభిల్లున నంగీకరింపకుయో యర్హులైనను. వారు నులభముగ సంస్కరణములను అంగీకరింపవలెనని మీరు కలంచితారా? ఎన్నటికినీ లేదు. నిరంకుశాధికారగర్వ మీసంస్కరణములను ప్రేమించుచున్నదిని మీకుతలంచితారా? వానియొడ మనకనుప్రేమ లేదు. నిరంకుశాధికారగర్వమునకును ప్రేమలేదు. పార్లమెంటు : కాశాస్త్రమునతో నీ సంస్కరణములను ప్రసాదించెనని నేను నమ్మును. తప్పియటకు సాధ్యమైయుంధిన నిరంకుశాధికారము ఈసంస్కరణముల

భూమియే యుండదు. ప్రజలయందోళనకు లోబడక తప్పదు. పొల్లమెంటు కనుగొనెను. మిశ్రాత్మలను ఇంకను దృఢపరచుకొనుదు. వారు ఇంకను మెత్తుకొనినందురు. ఈనాడు గును వారిముఖమున తీసివేయకలెనని నాకోరిక. మనమును, ప్రపంచభాధికాత్మకమును ఎదురెదురుగ పోటీకి నిలువలెను. తీసివేయకలెనని నాకోరిక. అప్పుడేవారు నిజస్థితిని గుర్తెరుంగగలరు. అప్పుడే మిత్రులు మఃలాచేరుదురు. మఃలా చేరనివాడు శత్రువునందొక్కడైనందుడు. స్వరాజ్యము పొల్లమెంటుకలనను కాగనకథలవలనను కచ్చుపాచుని యొకత్రవ్వ. నాయభిప్రాయ మేమన కాగనకథలలో పలనందీయో, వెలుపలనందీయో, అన్నివైపులనుండిగా నింక భాధికముతో పోరాడవలెననియే. అప్పుడు, డి. ప్రభుత్వమును దుష్టులను గావించుటయు వెలుపలనందీ అకహాయోద్యమము నింకను ఉత్సాహముతో నడుపుటయుబయటిపని లో. లోను, లోపలిపని బయటికిని లాభగా రిగ్గానుండవలెను. ఈరెండును కలపిన, నిరంకుశాధికార వర్తమున తుష్టయిత మది దిక్కుగముగ దొచ్చెడిస్తే ప్రాప్తముగాకమానదు. పొల్లమెంటుచివరయో, ప్రత్యక్ష చర్యయో యనుభవ్యమే నేను పలుమారు గమాధాన మొసంగియుంటిని. నేను పొల్లమెంటుచివరను ఆపేక్షించుటలేదు. అధికవిశ్వాసము గల అసహాయవాది ప్రభుత్వ నేనును ప్రత్యక్ష చర్యనే వదిలెను. కాని నేనేరంగమున విడదాడను.

మనమాటలతో పాటు దృఢత్వమును లేకుండున, ప్రభుత్వమువారు మనలను లక్ష్యపెట్టలేదు. వారికెట్టి యాత్మీయి గింకపైతిమి. మనము చివరవరకు పోరాడవలెను. మనవై ఒక ఆయుధము వెంబడి మరయొక యాయుధమును ప్రయోగించుటకు మనము ప్రభుత్వమువారి కనకాళ మొసంగరాదు. ప్రతిమూలనుండి, ప్రతివోటునుండియు యుద్ధముచేయుదు. మీరు కాననోల్లంఘనమును ప్రారంభించుచో, అందులకు నేను మొదటివాడనుగ నుండునని యెంచుదు.

పోకనుగారు

అసాము నాయకుడగు టి. ఆర్. పోకనుగారు స్వరాజ్యపక్షమునందు చేరుడని ప్రకటించిరి.

ఉపస్థానకులకు వందనముల సర్పించుటతో సభ ముగిసెను.

తిలకు గాంది పటములు

దాసుగ రిచే బహిరంగ పరుపబడుట

నేటి యుద్ధము 8-20 గంటలకు పుడరాను మహావన సభయందు తిలకు గాంది ఛాయాపటములను శ్రీయుతి దాసుగారు బహిరంగపరచుచు నిట్లుపన్యసించిరి.

భారతరత్నమునందు నికసించిన ఇరువురు మానవ శ్రేష్ఠుల ఛాయాపటముల నన్ను బహిరంగపరచుమని యాహ్వానించి నందులకు నేను మిక్కిలి సర్వపడుచున్నాను. వారిరువురు మనో సంకల్పముల యందలి భేదమును జూపుట యోగ్యమగు సరము. ఈ మహావన సభ చాల కాలము క్రిందట స్థాపించబడినదనియు కాంగ్రెసు బద్ధింపక పూర్వమే యీ మహావనయందెనియు నేను విని సంతసించితిని. తిలకుగారు ఎప్పుడూ సామాన్యముగ నిట్టి మహావనసభల నిర్వహణనుండు పాల్గొనుచుండెడివారు. కీరితువులను వేర్వేరు సందేశములను భారతదేశమునకు నొసగిరి. ఎవరైతే తమదేశమునకై కష్టములపడి సమయము వచ్చినపుడు ప్రాణములైనను అర్పించుటకు సంసిద్ధుడుగ నుండెదో, అట్టివాడు దేశము నున్నతేధికి క్రిందకిని రావాలడను సిద్ధాంతమును జూపినది తిలకు మహావనయందు. ఇక గాంధీమహాత్ముడు జూపిన తార్కాణము ఇతము. రాజకీయరంగమున కర్తవ్యముపై నిలువబడిన వారిలో గాంధీమహాత్ముని మించినవారు లేరు. ఆయనయే శ్రేష్ఠుడు. ఆయన ఈ సగరమున వెనుకనొక పర్యాయము శ్రీమద్రాజ్యమున నొసగిన యువస్వామమునకు ఏల పట్టుకొనలేదని ఒక సార్ల మెంటు సభ్యుడు ప్రశ్నించెను. మహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము వాకింకను జ్ఞప్తి. లదు. ఎంతదృఢమగు గమాధానమో జూడుదు.

“రాజ్యాధిపామును బోధించుట వాధర్యము. నేను రాజగ్రహమును బోధించుచున్నాను. బోధించుచున్నాను. అదియే వాధర్యము.” ఆయన ఎప్పుడూ నశ్యములైననే నిలువబడును. సభ్యులకున్నట్టి సెరంకుశాధికారవర్గ మధిమో! వీరియవులను భారతదేశము నిర్వారితముగ కాశ్యపముగ కొనియాడవలెను. ఇరు ఆంగ్లేయవాగురు నుడిచిరి:- కరతావర్తములు.

మహావనమున, సభ్యుమూర్తిగ యు దాసుగారికి ముద సమయ సర్పించుటతో సభముగిసెను.

విదేశ వార్తలు

మరల యుద్ధమా?

సోవియటుల సన్నాహములు

మాస్కో ప్రచలనము

లండన్, మే 28:- రాత్రి 11/55 టైముస్ బెర్లిన్ విలేజి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:- చాలదీక్ష యుద్ధసన్నాహములు సోవియటుల వైవిధ్యకాదులచే కయ్యడచున్నయవి. తరుచు ముఖ్య సైన్యాధికారులు కలసికొని సర్వపరిశీలనలు చేసి మాస్కో విలేజి తెలుపుచున్నాడు. వైవిధ్యములకు సెలవుఇచ్చుట మానిరి. బ్లాక్స్, బాల్టిక్ తీరములను కాపాడుటకు ప్రత్యేకముగ చర్యను తీసికొనుచున్నారు.

జూన్ 1 న లేదని వైవిధ్యములవార మొకటి ఆంగ్లరాజుపక్షమునకును;

నల్లమందుసంఘమువారు

బ్రిటీషువారి ఏర్పాటులు

బెనీవా, మే 28:- ఫిలిప్పైన్సులో నల్లమందు దురభ్యుసమును అణచుటకు ఆమెరికనులు చేయుచున్న ఏర్పాటులను చూడ సేరు లెగటు గారు తెలియజేయు నల్లమందు సంఘము వారు ఆలకించిరి ఇతర దేశములలో నల్లమందు ఇంకను దొంగతనముగ పోవుచున్నదనియు దీని నాపుటకై ప్రయత్నములను జేయవలెననిరి.

అంతర్జాతీయ ఒడంబడికలో జెప్పబడిన రెండవవిధానమును అమలులో పెట్టవలెనని 55 మాల్కం డిలివిజ్ శాఖ (బ్రిటన్ తరపున తెలియజేసిరి. భుజించుటకు నిర్దుష్టముగ జేయబడిన నల్లమందు ఖరీదు సెట్టుకజేయవలెననిరి. నల్లమందున రక్తమును తగ్గించిచేయుటకు కనిపెట్టవలెననిరి. నల్లమందును తయారుచేయునపుడు పరిశీలించవలెననిరి.

నల్లమందు-భారతదేశము

ఆంధ్రానుగారు-ప్రభుత్వవిధానము

లండన్, మే 29:- ప్రభుత్వవైరులును, గాంధీయవాసీయుల గూడ ప్రభుత్వమువారి నల్లమందు విధానమును ఖండించలేదన్నమాట ఆసక్తికరమని ఆంధ్రానుగారు ఆంగ్లో-ఇండియా మధ్యపానపేదసంఘమువారియెదుట తెలియజేసిరి.

భారతవాయుకులు బహుళసంఖ్యాకులుగ ప్రభుత్వవిధానము సంగీరించలేదు. పూర్తిగ నల్లమందును నిషేధించుట వీరి ఉద్దేశ్యము.

సామీప్య ప్రాచ్యసమస్య

కరగటచ పరిష్కారము

లాసేసు, మే 29:- ఇనుపదారితో 11 కిలోమీటరులదూరమున, రికి లో మీటరులు వెడల్పుగల ప్రదేశమున తురుష్కులు గ్రహించిరి. కీనిని వివరములను అధికసంఘమువారు పరిష్కారము జేసిరి.

దెడలు చాకులైలునిద పోవుట కెట్టి యశ్యతరముందని తురుష్కులు గ్రీకులు బల్గేరియాకు అభ్యయము నొసగిరి.

మాల్టాలో ఉత్సాహము

మాల్టా మే 29:- సామీప్య ప్రాచ్య సమస్య త్వరలోనే పరిష్కారమగు నని వైవిధ్యకాశాసంఘము అత్యుత్సాహముగ నున్నయవి సందృఢతము సంకేతముగలవో నెలలొప్పున వైవిధ్య లంగరను ఖాళీ చేసిపోయెదరు.

ఆంగ్లో-రాష్ర్రికల ఆక్షేపణ

కరమును ఆంగ్లోరాష్ర్రికలు అతివారణముగ తూషించుట తప్పని ఆక్షేపణయను నీనిలు గగర్నిగుట సకాను అట్టింగు పోషమనయిగాను ఒకలేఖ సంపిరి.

విరిపురి పబ్లికనులు

ఆయుధములను త్యజించుట

ఆయుధములను త్యజించి 28 మే లోపుగ ఆయుధసహాయ పూర్తిచేయకలెనయను ఎవరిమీదను తుపాకులను కాల్చునూడదనియు డిలెరాగారి ప్రచరణకాఖవారు ప్రకటించిరి.

ఆయుధములను రహస్య ప్రదేశములలో నుంచవలెనట. వివిధ స్త్రీస్త్రీలు ప్రభుత్వమువారు పిట్టిని వెదకవరకు. ఏ డెట్లున్నను ఇంకయు సాయాధులై ఎవరైనను తిరుగబాటానప్పిలేని ఆయుధి డిలెరాగారి అనజ్ఞ లేనిచే చేసినట్లును ననిరి.

డిలెరాగారి సంధిపరతులు

విరాండలో స్థాపించబడిన ప్రభుత్వమునై దాడినల్లిన వారు ఎంతమాత్రము పరిభ్రమము జూడరాదనిరి. కాని విరోధములను మానవలెనని. కాని అందగును దీనిని అగలచించలేదు. వివిధ ప్రభుత్వమువారు గూడ వీరి సనసరించవలెననిరి. వివిధ ప్రభుత్వమువారు తీవ్రపక్షమును లక్ష్యపెట్టలేదు.

విప్లవకారులు చేసిన మరతులకు స్త్రీస్త్రీలు లాంగకపోవుట లాభించినది. ప్రకాశతి:గులనై కత్తికట్టినవారి నేమిచేయవలెనో మాకే తెలియననుట మంచిదని మాంచెట్లరు గార్డియన్ కత్తిక విలేజి డెల్లినుండి వ్రాసెను.

తుర్కీలో యువజర క్రైస్తవ సంఘములు

నెత్తివేయుట

తురుష్కు ప్రభుత్వాధికారులు అనజ్ఞ లేనిచే తుర్కీలో స్థాపించబడిన క్రైస్తవ యువజనసంఘముల నెత్తివేయుటకు పోలీసువారు నిశ్చయించిరి కత్తికలు వ్రాయుచున్నది.

బెల్జియము ఇనుపదారిసమైక్య వ్యాపించుట

బ్రుసెల్సు, మే 29:- ఇనుపదారి సమైక్య ఇంకను వ్యాపించుచున్నది లీజింగర స్పీజు పనివాల్చు ఇంజను గడువు వాండును సమైక్యకట్టిరి. తెలిఫోను, తెలిగ్రాఫులను మరల సాగుచున్నది.

చిత్ర వధ

ఒక కుటుంబనివాడు కొందరు గాయకులకు విం దొసర్ని ఇంటి బసయిచ్చి వారికి క్రొత్తపుట్టుముల నిచ్చెను. ఆగాయకులకు తుగాళ గల్గి ఆరేయింటి నన్ను సామ్యుకు హించుటకు వానియింటిలో ప్రవేశించి ఆతడు నిద్రించిన విదప తలగడలతో ఆకినికి ఊపిరి సలుపకుండకేసి చంపిరి తెల్లను విలేజి తెలుపుచున్నాడు.

అభయశాసనము

రెస్టరేషన్ ఆర్డరు ఆక్సు - ఆర్డరును నెలకొల్పుచుట్టుము

క్రింద చేయుటకు ప్రతికార్యమునకు అభయశాసనమును ప్రయోగించవలెనని తిలలు పక్షమువారు సురక్షణ జేయుటచే ప్రతిపాలపరిస్థితు లేప్పకనది. ఈ ఆకస్థను తొలగించుటకు అభయశాసనమును ప్రవాసములకే అవనర్తించునటులు జేసెదమని రాబర్ట్ సిసిలు ప్రభువు వ్యాఖ్యానము జేసెను.

తర్క - రషియా

కాకొస్తాంటినోపిలు, మే 29:- తర్కీకిని రషియాకును భిన్నాభిప్రాయములు కల్గెనని తెలియచున్నది. సోవియటులు తురుష్కులను తమ చేవుల లోనికి రానియకపోవుటచే ప్రతిక్రియకు తురుష్కులు సోవియటు నాకలను తమ చేవుల లోనికి రావూడదని తెలియజేయుటకు నిశ్చయించి రని తెలియచున్నది.

బ్రిక్స్ హత్య

బో వీధిలో మోటారుబండివానిని జంపెనని ముద్రయగ జేయబడిన మ్యూజ్ ఆనవానిని వాదించుటకును తనతరపున వ్యాఖ్యానము చేయుటకును ఇంగ్లీషువారును చెలసాలలో నుంచిరి.

లూయీ పాస్టార్ ఆను ఫ్రెంచి మహనీయుని మూరక వార్షికోత్సవము భారతదేశమునందలి ఫ్రెంచి కాలనీలలో, అందు ముఖ్యముగ బంధ్రనాగూరులో, అతివైభవముగ జరుపుటజేసి.

నష్ట పరిహారములు

జర్నలు ప్రయత్నములు

పాక్షికాదుకుల సహకారము

లండన్, మే 29:—రాత్రి 10-35. ఎస్సెకనుండి తెలుగు మొలుపాటికా విలేజ్ లో ఇట్లు ప్రాయశాపనము:- జర్నలీగో క్రేపు కార్యాలయమువారు ప్రచారమును ప్రారంభించిరి. తురు ఆక్రమణకే వలకొంది రూపును చూపటకు ప్రజలు తప్పుచున్నారు. ఈ ప్రతేకము పాక్షికాదుకులకు తురును పరామలు ఆక్రమణకుని తమకు వ్యయము కలుగ జేయుచున్నారనియు ప్రజలందరికీ తెలియుటకై అదేవరకు వసు మ్యలను ఏర్పరిచి ప్రచారమును నడుపుచున్నారు.

బ్రెటును పరిస్థితులు

నష్టపరిహారమునగుర్చి బ్రెటు ఆర్థిప్రాయమును తను గొనుటకు ముగ్గురు జర్నలీగోలు లండనుకు పోయి తన్ను తురు అధికారిగర్హణకుకి ఏమియు తెలియదు. పరిహారముల విషయమై బ్రెటును తీర్చేకొను మార తదిని దూర్చి కేసును వున్నారు. ప్రాంసు, బెల్జియముల కనుకూలమును విధానమునగుర్చి జర్నలలకు బ్రెటును నలహాసీయరు. ఇదికేకము ఈవిషయము ప్రాంసు, జర్నలీగోలతో తేల్చుకొనవలెను. తృప్తికరముగ వ్యవహారము పరిష్కారము కావలెనని తొందరపడుచున్న బ్రెటును ఇందులో జోక్యము కలుగజేసికొను.

బీజ్ లి, ఆర్థి రాత్రి, మే 29:—పరామలు ఆక్రమించుకొన్న జర్నలలను జర్నలలు మన కీయాలునీ నష్టపరిహారములకు ప్రతిబంధముగ ముందుకునా యని కామన్సువల్ లో అడిగి నష్టపరిహారము మును చేరుకొన్నామని జేసితిమనియు వాని కడ్డురాదనియు వర్తకసంఘాధ్యక్షుడు తెలియజేసెను. పరామలుగూడ బ్రిటీషులకు ఏర్పాటులను జేసిరి. తృప్తికరముగ పరిష్కారములను కలుగ జేసెననిరి.

మిక్రినుండికి కీయలనీ 2500000 పౌనుల మొత్తము నకు తమకుండు 1000000 పౌనుల నిచ్చెదమని పాక్షికాదుకులు తెలియజేసిరి. ఇది చాలదని జర్నలు సాంఘికవారు లనుచు న్నారు. క్యూకో ప్రభుత్వము చిట్టలలో నున్నదని తెలియుచున్నది. పరిశ్రమ, ప్రజాస్వామ్యవాదులను నెట్టుకు వార్త వారు ఎదుర్కొనెదని తెలియుచున్నది. ఇదివరలో వీరు క్యూకో ప్రభుత్వముచేత, ఇప్పుడు వారితో అంత్యమైరి. కమ్యూనిస్టు వర్గము వెలిగిపోవుచున్నది. అశాక్రమణ జర్నలు ప్రతేకమునకు గూడ ఈ అల్లరుల వ్యాపించు ననుచున్నారు. ఇది వర కేపుడే క్యూకోనీలో అక్కడక్కడ అల్లరులు బయలుదేరి నది. బెల్జియంలో కురిగితులు విషమానధానమును వుచున్నారు. సోయల్స్టు రంగులని కార్యాలయమును పరామలు భాగీ జేసిరి. తని మరల ప్రారంభించిరి.

శ్యాక్సనీ పరిస్థితులు

పనిలేనివారి అల్లరులు

బెర్లిన్, మే 29:—శ్యాక్సనీలో అల్లరులు లేదని ప్రభుత్వమువారున్న పనిలేనివారు పోలీసువారి ప్రధాన కార్యాలయములో ప్రతేకించి దొమ్మి నల్వినాయు చాలమంది చనిపోయి రనియు, నాటకకాలను మాసిజేయవని రనియు పనిలేనివారల నిమిత్తము నాటక సంఘాధికారులు 300000 మార్కుల నిచ్చెద మనుటచే తిరిగిపోయి రనియు మునిసిపాలిటీవారు గూడ 500 మార్కుల నిచ్చిరనియు దుకాణములు తలపరిపు అంగదులు దొరుకో నెదరేకా యను భయముచే మూడు బడిన రనియు బెర్లిన్ వర్తకము తెలుపుచున్నది.

దూరలో పనిలేయటకు ఇంకను 86750000 ప్రాంకుల క్యూమునల్ ఆఫీసులనుండి పని ఆర్థిక సంఘమువారు కోర్చి ఇది అంగీకరించబడెను.

కార్య ఆర్థికమంత్రి ప్రధానమంత్రిగ నిలుమిరినబడిరి.

పరామలు పైకి ఉత్తరువును మరచి నలులలో ప్రతేకింపబడిన జర్నలలలో నోరేని ప్రాంతానినీడు కార్యును జర్నలలు మరల కార్య పరామలనికీ గాయమును కలుగ జేసిరి.

కెనియా సమస్య

భౌతికముల విషయము

లండన్, మే 29:—డికేమెర ప్రభువుతో భారతి కామబారు తిట్లు తెలియజేసిరి తెలియుచున్నది:—జేషియు లకు నాగరకపు పనులను చేయుటకు భారతీయులు నేర్పుచున్నారు. వీనివలన భారతీయులకంటె చవుకగ తక్కువ కూలికి వనిచేయుటలగుచున్నది. ఆఫ్రికనులు జేషియుల వ్యవహారములను సాధించు జేషిగొనువరకు జేషియుల వ్యవహారములను సామాజ్య ప్రభుత్వమువారు చూచుచుండవలెను. యూర పీయనుల కిచ్చి అధికారియును వారు దుర్వినియోగము జేయుచున్నది లాక్షినుటకు ప్రభుత్వమునాటి పీయలేమిచో నీసిలకోడుగుగారి సిద్ధాంతమునే అవలంబించి ప్రతివాగరకపు వ్యవస్థకి వియోజకాధికారము నీయవలెను. అందరకును సమానముగ నీ యవలెను. ప్రత్యేక సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము గూడదు నిర్బంధములను బెట్టుటకంటె అందరి కడ్డుకులను తొలగించి భారతీయ ప్రతినిధులతో కావలెను నెత్తివేసి వలనపోయిన భారతీయులకు ప్రోత్సాహము నీయవలె ననిరి.

పల సైనులో స్థాపించబడు కానకభ యెన్నికలను బహిష్కరించవలెనని అలబులు నిర్ణయించుటచే ఆ ఎన్నికలు చెల్లదని అధినిజేకపు కార్యాలయమువారు ప్రకటించిరి. తాత్కాలికముగ నలహాసంఘము ఏర్పడును. ఇందులో 12 గు రసధికారసభ్యులుండెదరు. ముఖ్యముగ మహాత్ముడియటటుంబము లకు జేరిన 7 గురు నాయకులకు మహాత్ముడియభ్యులుండరు.

నష్టపరిహారములనుగూర్చి ప్రాంకో బెల్జియను చర్చలో పాల్గొనుటకు 6 వ తేదీనీ వచ్చెనని బెల్జియను మంత్రిలకు తెలియజేసిరి.

మార్కుధర పౌను 1 కి, 282000 చొప్పున విక్రయమును చున్నది.

శారద

మూడవ పండిత

మూడవపండిత మూకార్యాలయమునకు చేరినది. ఇందున్న 1 గురవాగొనుమందిరి ద్వితీయు. 2 రాధాకృష్ణులు, 3 రాత్రి తగలు అను త్రివిధచిత్రకలములు చాల మనోహరముగా నున్నవి. భాగ్యతకటనమును కీర్తికక్రింద ప్రకటింపబడిన మంత్రి యుగంధరుని ధీరజమును కేటాన్ స్వాగత జేవమును ప్రతాపరుద్రీయ నాటకమును ప్రదర్శింప గోచువాటి సహజములుగా నున్నవి. మరొకన్ని వ్యాసములకు సంబంధించిన కలములు ఆశ్చర్యయా జేషియులపటములు మున్నగునవిగూడ నిందు గలవు. అంతరాశ్య యనునవల క్రొత్తగా నీసించియెడలు ప్రారంభింప బడెను.

కారద, బావనబోయెను, ఉదయగానము, ప్రేమ, పాలయలక, వలయమారుతము, కవులచవులు మున్నగుపద్యములును- కన్నీటిధారల పాదములు కడిగెను, ఒక మహాపాక పశ్చాత్తాపము నను లెండు కథాను-ఎవరున నీగలే లేకే, హరిజంపకులు అనుపాటలు నిందుగలవు. వీసోల్లన మను నాటకమును శ్రీమధ్వాచార్య చక్రమును, కారాకృపావాసమును గత సంచికల తరువాయి భాగము లిందు ప్రకటింపబడెను. ఉదయగిరి, శ్రీకృష్ణ జేషరామల పరిపాలన, ప్యాకౌక్రమము, విశ్వకర్మ, ప్రహరికౌరవ్యములు, కృష్ణ దానకవి, గాంధీ మహాత్మునిలేఖలు, సత్య స్వరూపనిర్ణయము, అ ప్రియాజేషము, పథువు, మున్నగు నయాల్యవ్యాసము లిందుగలవు. ఉత్తమములై ఆర్థికములైన వివములను నన్నిటిని సమకూర్చి ప్రకాశకులు తమసంచికలలో ప్రకటింపచు ప్రకంసనీయు లగుచున్నారు. కారద యిప్పుడు మూడునెలల ముద్దుబాటు ముద్దగుడుములు చేయుచు తారంగములాడుచు అల్లారుముద్దగ నలరారుచున్నది. ఆర్థిక మహాకయ లంద రీ యనుంగు బాలికామణి సరచేతులలో నిడుకొని లాలించి పెంచి పెద్దవానిజేసి కృత్యకృత్య లయ్యెదరుగాక.

సంకల్పరము చుదా 7-8-1

అరు నెలలకు 4-0-0

వలయునాటిలుల ప్రాయవలెను.

మేనేదరు, శారదాపత్రికా కార్యాలయము, మచిలీపట్టణము.

సామ్రాజ్యశాసనసభ

బులై సమావేశము

అనధికారసభ్యుల తీర్మానములు

రాబోవు సామ్రాజ్యసభలో రజాఅలీగారు కేబ్లరిమ యమున భారతవర్షము తలపున సామ్రాజ్యసమావేశమునకు వై (సాంబగారిని ఇరువురు భారతీయులను ప్రతినిధులుగా పంపవలెనని తీర్మాన మువపాడిరి. డాక్టర్ గార్, అదితప్రసాద సింహగారును ఇట్టితీర్మానమునే యుపపాడిరి. వైసాంబ గారు ప్రతినిధిగనుండ పీయకానివో ఇండియామంత్రి యైన నుండవచ్చునని సర్ సర్వాధికారిగా యవపాడిరి.

కేషిడిఆయ్యగు గారు ఉపవన్న సందర్భమున వైసాంబి గర్వికేట్లు అధికారమునకుల పరిమితిని పరిస్థితులను యించుటకున, ప్రభుత్వమువారి మతివిషయక తటస్థభావమును నిలుపుటకై ఇండియా ప్రభుత్వశాసనము 115-128 సెక్షనుల తొలగించుటను తీర్మానమునుపపాడిరి.

వదుకు నూలు

వదుకునూలు జేతపరిశ్రమ సంఘములవారును వదుకునూలు జేయించు కార్యగ్రామసంఘములవారును వదకునూలును స్వకేతముగా నేయించుకొనువారును వదుకునూలును కొనువర్తకులును వదుకునూలు తయారచేయువారును ముఖ్యముగా గవనింజువలసి: జేమంటే జేకముననానాటికి మంచినూలుతయారగు మార్గముల నాలోచించి ప్రతివాదిదృష్టియు ఖద్దరు వస్త్రములయలదు త్రిపునలెను. అట్లు చేయటకు వదుకునూలు మూలభరలకే కొనవలెను. తూనికకద్దరి పూర్తిగా మునిజేయవలెను. వదుకునూలు వదుకప్రారంభించిన మొదటికోటలలో సన్నని చారము తీయుటలో ప్రతివాదిదృష్టియు యుండెడిది. ఆలోజులలో పుంజములు, యెన్నికలు, కట్టుకట్టుటయందు న్యాయముగా ప్రవర్తించి మూముడుకానులు రెండుడబ్బులు అమ్మెడివాడు. కాని ఇటీవల వదుకునూలు ఖర్చుయెక్కువ అయినప్పటినుండి పుంజములువలె కాదు తక్కువ పోయుట ప్రారంభించినారు. అప్పుడు తూనికకద్దరి వర్తులము ప్రారంభించి వీక నాలుగు రూపాయలకు కొనెడువారు. ఇప్పుడు నానాటికి ఖరలు విషరీకమై వీక వికరూపాయిలన్నతవరకు కలదు. మూలకెక్కును కొనునప్పుడు వీకకు 10 గెం మూలకాగలనూలు తయారయ్యెడిది తూనికపద్ధతులన వీకకు 20, 30, 40 మూలకన్న యెక్కువవచ్చుటలేదు. లావు నూలతీయుటకు సంఘములవారు తూనికపద్ధతినలంబించుటయు వానితోడు తొందరలో తయారయి వికేష లాభమునపొందు స్వలాభికరాయలగు శ్రీల ఉత్సాహము కొంతయు కారణము యయ్యెను. ఇప్పుడే తూనికకద్దరిలన ఖద్దరువస్త్రము మోటు తేలుచున్నది. ఎంతవరకు సన్ననిట్లులు తయారవుతూ ప్రతివారి దృష్టియు వాటిపై త్రిపుల కేక్తి యున్న జేగాని ఖద్దరభివృద్ధి గాంచనెదరు. ఇకముందు ప్రతి వదుకునూలుసంఘమువారు మొదటిసారి తూనిక ప్రకారం కొనము. మూలల ప్రకారం కొంటాము పుంజములు కర్తలాలు సరిగా కట్టండి. తక్కువ అయితే లెక్కప్రకారం డబ్బుకట్టిస్తాము అని టిటిగా చెప్పవలెను. ఎప్పుడు ప్రతివాడును నివ్వర్చగా చెప్పగలిగినాడో తక్షణమే వడికే వారందరు సన్ననినూలు తీయుట యత్నించెదరు. ఎప్పుడా కోజుకంటె ఆలోజు సన్ననినూలు తయారగునో అప్పుడే ప్రతి వారును కొంచెము ఖరలు ప్రియమయినను ఖద్దరునే ఖరించ నున్నసాంతురు. ఎప్పుడు సన్ననినూలు తయారయి ప్రతివారును ఖద్దరునం దవేక్షపడుదునో అప్పుడే ఖద్దరభివృద్ధి చేయగలుగుము. తూనికపద్ధతి ఉన్నంతవరకు బట్టి లాభగా నుండుటయే గాక హెచ్చుధరలయ ఖరించువారు ఖరీదరు. అభివృద్ధిచేయలేము. కావున ప్రతివారును జేకజేమములను విచారించి తూనిక పద్ధతిని పూర్తిగా మార్చివేయవలె నని అన్ని సంఘములవారిని కోరుచున్నాను.

కొడాలి- సరసింహారావు

ఒక ఆయిల్ ఎంజినును
కొనునప్పుడు
9/ వత్తుకము, మమర్కరిగినిట్టి ఏబిల్లెడ్డ నుండి
కొనుడు. వాగుగా తగ్గితైన ఎంజిన్లు, మెకానిక్ తెల
సినవారు మాకడ్డనున్నారు. మీకే సహాయము కావలసి
నను రిప్పక చేయదు.
BEST & Co Ltd, 'ost Box No 63 Madras.

జూ 20 1916

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము జూనునెల 5 తేదీన ఉదయము 8 గంటలకు తాడేపల్లి గూడెములో సమావేశమగును. ముఖ్యమగు తీర్మానములను ఆలోచింపవలసియున్నది. కనుక గభ్యంతరము లేకుండా దయచేయ ప్రార్థన.

దండ - నారాయణరాజు,

కార్యదర్శి.

శ్రీ ఆంధ్రనరసవల్లభినిలయము, నల్లగొండ (విజాము)

ఈ భాషానిలయపు ద్వితీయ వార్షికోత్సవము రుద్రాచారి నుండి ఆదిక జ్యేష్ఠ ౧౧-౧౨ కుళి, శనివారము (జూన్ ౧౨-౧౩ తీరు ౨౬, ౨౭) లో శ్రీశైవదిగవళిపురా శతావధానలలో నొకరకు శ్రీమాన్ వేంకటరమణాచార్యులుగారి యాధిపత్యమున జరుపబడును.

పరస్పానికులకు భోజనముపాఠము చేయబడును.

అ. వేంకట నారాయణ,

గౌరవ కార్యదర్శి.

వస్తువులు పోవుట

తెనాలినుండి ఇటీవల నూర్యవారాయణగారు తాము దెవదాలో తీసికొనిన దేశీయవస్తువుల సమగ్రసంఘము దరఖాస్తుపరచుటనైన 1 రోజులుకున్న తమ జేబులోనుండి సదే పోయిన నని మాకు వ్రాయుచున్నారు. ఆరోజులు ఎకరికైన తొరకిన అని మాకు గాని వారిప్రాంతముల కాంగ్రెసుసంఘములకు గాని అందచేయ గోరెదను.

నేట్రకంటి శ్రీనివాసకోనేట్రాపు, (కార్యదర్శి, భారత కాంగ్రెసు అహ్వానసంఘము, కాకినాడ.)

విజ్ఞప్తి

శ్రీరామలింగపు కొండలరావు బాబుగారు సిద్దిపాండిన తరువాతి ప్రజలకు జరుపుచున్న రీతిగా శ్రీ కాకుళంలో నున్న శివస్వామియే శ్రీ బాబుగారి పేరుగా స్థాపించిన గురుమందిరములో సంవత్సరోత్సవము జరుప నిశ్చయించినారు గావున వారి శిష్యులందరకు తెలియుటకు గాను, వారు ఉత్సవమునకు దయచేసి శ్రీవారి ప్రసాదపాత్రులను లభింపగలుగు ప్రజలందరియైనను, కావ్యము:— జూను 8-9 దీక్ష

10 గురువారము 11 వీరలకు అన్నదానము.

మంగళపల్లి సత్యనారాయణమూర్తి, కార్యదర్శి, గురుమందిరము, శ్రీకాకుళం.

గ్రంథనిలయము

నాగులవరం ఆగ్రహారం (వినుకొండ తాలూకా)

ఈ యూర శ్రీనాథ గ్రంథనిలయ మను పుస్తకభాండాగారమును సంవత్సరము క్రిందట బ్రహ్మశ్రీ వేదమూర్తులయిన వెల్లంకి వెంకటసుబ్బాశాస్త్రిగారి యధ్యక్షతక్రింద స్థాపనబడినది. ఇప్పటికిండు 220 పుస్తకములు గూడినది. ఇప్పటికి ఆంధ్ర కృష్ణ వారిపత్రికలు దెప్పింపబడుచున్నవి. స్వగ్రామ ఇకరగ్రామవాస్తవ్యులచే చేయబడిన చంచాలగల్ల నికొన్ని పుస్తకము లీగ్రంథాలయమునకు చేరనున్నవి. గాన పుస్తకభాండాగార అభిమాను లెల్లరును వారివారికి దోవిడలు ఈ గ్రంథాలయమునకు గానయే మొనర్చుదు రని మా ప్రార్థన.

వెల్లంకి వెంకటకృష్ణయ్య.

సవరణ

“మే ౨౦ ఆంధ్రపత్రికలో ౧౦ వ పుటయందు వికాళకట్టణముజిల్లా జాతీయోపసంఘము అనుశీర్షిక క్రింద ప్రచురింపబడిన దంతయు విమోచనము చేయవలసివచ్చినది. సర్వకారాధిపతి కార్యదర్శిగారు అన్నసంకేతమునకు సంబంధించిన దని పలువురు మిత్రులు ప్రతిపాదించుచున్నారు. ఆసంకేతము చక్కలదిగువున ప్రకటించిన తెచ్చిట మాత్రమే చెందును.”

జిల్లాసంఘము తరపున ప్రకటించబడిన సభాతీర్మానములు అధ్యక్షులు క్రింద సంకేతము చేసినవి మాత్రమే అప్పటికి తయారుగాని తీర్మానము లున్నను వారిసంకేతము పొందినగాని ప్రకటించ వలెనందున,

మల్లిమడుగుల కోదం

ఆలమూరు డివిజను రయితులు: ఇరిగేషను

బిల్లు:— “ఆలమూరు డివిజను రయితులు యానెల 27-వ తేదీ మధ్యాహ్నమున గోదావరిజిల్లా ఆలమూరు గ్రామమున శ్రీరాజా కాకర్లపూడి సారాధిపతి గజపతిరాజు బహుదరుగారి యాజమాన్యముక్రింద నొకసభ గావించిరి. అందు నూతనముగ చర్చింపబడుచున్న ఇరిగేషను చట్టమునకు సాధకబాధకము లాలోచించిరి. దివాన్ బహద్రుడు దురిశేటి శేషగిరిరావు పంతులు గారున్న (శ్రీ దుర్గిరాల నూర్యప్రకాశరావు పంతులు గారున్న ఈ చట్టమునకు లాభపక్షముల గూర్చి విపులముగా మాట్లాడిన వెనుక సభవా రందరును ఇరిగేషనుచట్ట మాత్రమే ముగియు గాని ప్రస్తుతచట్టమున విశేషమార్పు అందవలెనని తెలిసిరి. ఈ చట్టమునకు మార్పులను దెలియజేయుటకైన దని గోదావరియందల సంఘమును ప్రార్థించుచు సభ ముగించిరి.

జాస్తి శేషయ్య,

డిప్టీ కమిషనరు మెంబరు, ఆలమూరు.

శ్రీ వేణుగోపాల జాతీయవిద్యాపీఠము

మ-రా-శ్రీ. కొమ్మూరి హనుమంతరావుగారి-తెనాలి, తనకొమార్తె వివాహసందర్భమున ఈపాతకాలకు పుస్తకముల వీరువానిమీదలెండు, ౨౦-౧౦-౧౦ బిసగినందుకు ఎంతయు సంతసింపచున్నాము.

రాజోవు సంవత్సరమున ఈపాతకాలలో నీ క్రింద నుదాహరింపబడిన ఉపాధ్యాయులు పనిచేయుదురు.

౧. కోకంటి అప్పయ్యగారు	} శ్రీ శ్రీ
౨. జనస్వామి నుబ్రహ్మణ్యంగారు (హిందీ)	
౩. శ్రీమాన్. గుడిమెల్ల తిరుమల వెంకట రంగ చాచ్యులుగారు (సంస్కృతము.)	
౪. భాగవతుల వెంకట నుబ్రహ్మణ్యంగారు.	} శ్రీ శ్రీ
౫. ,, మల్లికార్జునరావుగారు.	
౬. ,, వెంకటరామశర్మగారు.	
౭. బ్రహ్మాండం నరసింహంగారు.	} శ్రీ శ్రీ

విద్య ఉచితము - బుక్కులైడింగు కాఫీ గలదు.

బ్రహ్మాండం నరసింహం,

కొల్లూరు, గుంటూరుజిల్లా.

గుంటూరు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము

భద్రులు ఋణము

ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘ తీర్మానము ప్రకారము ౨-౬-౨౩ తేదీవారం తెనాలిలో జరుగబోవు ఈ సంఘకార్య నిర్వాహకవర్గసభలో గుంటూరుజిల్లా భద్రులబోర్డు యెన్నుకోబడును. ఈ జిల్లాలోని భద్రులఉత్పత్తిదాయిలు యొక్కేది వివరములు ఉదహరిస్తూ ౨-౬-౨౩లోగా చేరునటుల ఋణము నిమిత్తం దరఖాస్తులు పెట్టుకొనవలెను.

(౧) స్వంత పెట్టుబడి యెంత? (౨) వ్యక్తి, సమష్టి ప్రయత్నమా? (౩) గత సంవత్సర లాభ పక్షములు (౪) ఋణము యొక్క ఉద్దేశము (౫) హామి యెవరిచేత నిర్మించెదరు లేదా యేమి అనిన హామియిచ్చెదరు? (౬) ప్రతిసల యెంతసంఖ్య యితర జిల్లా, రాష్ట్రములకు యెగువతి చేయుచున్నాడు? ౨-౬-౨౩లోగా చేసిన దరఖాస్తులను ఆ తేదీన జిల్లాభద్రులబోర్డు వారు ఆలోచించి తెలియజేయబోవు విషయము చేసెదరు.

మ. రాధాకృష్ణయ్య,

కార్యదర్శి.

* * * గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

౨౭-౫-౨౩ తేదీనకు కాంటినింటులుగా చేరినవారి సంఖ్యావివరము.

గుంటూరు తాలూకా	౨౬
బాపట్ల తాలూకా	౫౬
తెనాలి తాలూకా	౫౪
తేలెల్ల తాలూకా	౪౦
సర్పా రావుపేట	౭
సత్తెనపల్లి	౨
తల్వారు	౧

—

—

మల్లి రాధాకృష్ణయ్య

కార్యదర్శి

యువజనానంద సంఘము, కాకినాడ

ఈసంఘము 1916 సం. ౧౧వ, నవంబరు 1 తేదీన వీరబాబుర విద్యాభివృద్ధికిని, ఆంధ్రనాటక కళాభివృద్ధికిని, మరియు యితరభర్తృకార్యములను చేయుటకును స్థాపింపబడినది.

ఈసంఘము జమీందార్లయొక్కయు, వర్తకులయొక్కయు, భూస్వాముల యొక్కయు, ఉద్యోగిగనుల యొక్కయు, పోషణమునకుండి ముఖ్యోద్దేశముల కొనసాగించుచు దినదినాభివృద్ధి నందుచున్నది.

వి రా శ ము లు

ఈసంఘము మారుమోత కాపురములను, భూస్వాములును, వర్తకులును, భూస్వాములును, ఉద్యోగిగనులును నకు శ్రీయతి కర్తవ్యమేకటరెడ్డిగారు యువజనానందసంఘ భవనము నకు దయచేసి, సుఖమువారి కార్యతీతుల సంతసించి సుఖాభివృద్ధికి వేయిన్నూటపదార్లు విరాళ మొస. గిరి. ఈ సందర్భముననే సుఖాభిమానులగు మరియెరువురు ధనవంతులు వేలొక వేయిన్నూటపదార్లు విరాళ మొసగిరి. శ్రీయతి కర్తవ్యమేకటరెడ్డిగారు ముందుముందు యింకను తమ బాధ్యతవహించి సుఖాభివృద్ధికి తోడ్పడుదురు. ఇది వార్తానామకం.

ఈత్యాగశీలురు భగవత్కృపచే నాయురాశోక్తికృత్యాభివృద్ధికి తులనానుభవ గాక.

ఉప్పల జగన్నాథరావు,

కాకినాడ.

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసంఘము

ఈజిల్లా కాంటినేనె పాలకర్తల శ్రీరామలింగ జాతీయ విద్యాలయ భవనములో గాధికేశము ౧౬-౩-౨౩ తేదీవారము (జూన్ నెల ౨ వ తేదీ) మధ్యాహ్నము ౨ గంటలకు జరుగును. గుంటూరుజిల్లాలో యితరజిల్లా కాంటినేనెలలో చేరినవారలను దేశములుగా విభజించుట. ఇంకా సైనికులను చేర్చించుటను ప్రయత్నములు. ఇందుకు సంబంధించిన యాచిత్యములు నిర్ణయించుటకు జరుగును. కనుక కాంటినేనె పాలకర్తలయొక్క సభ్యులైనవారు తప్పకదయచేయ ప్రార్థనము. ఆదనపునను ఈత సంఘ సభనూడా ఆనాడే జరుగును.

ఈ సంఘముయొక్క కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ యొక్క క్రింది విషయములు నిర్ణయించుటకు తెనాలిలో జాతీయవిద్యాలయ భవనములో గాధికేశము ౧౬-౩-౨౩ తేదీవారము (జూన్ నెల ౨ వ తేదీ) మధ్యాహ్నము ౧ గంటకు జరుగును కాంటి సభ్యులు తప్పకదయచేయ ప్రార్థనము.

విషయములు

(౧) ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘ తీర్మానము ప్రకారము జిల్లాభద్రులబోర్డు యెన్నుకొనబడు. (౨) గుంటూరుజిల్లా నుండి యెగువతి అగుచున్న భద్రులపక్షములను గురించి. (౩) ఇతర విషయములు:— సైన్ ఫురవారింపిన బోర్డును 3-౬-౨3 లోగాయెన్నుకొని రాష్ట్రీ ఉపసంఘమునకు తెలుపవలసియున్నది.

మ. రాధాకృష్ణయ్య,

కార్యదర్శి.

నెల్లూరు మండల బ్రాహ్మణేతర వోల్టర్ల సభ

౨౮-౫-౨౨ తేదీ సోమవారము సాయంత్రం శ్రీయతి నుండు శ్రీరాములు శ్రేష్ఠిగారి తోటలో ఆల్పహారపురండు తో వోల్టర్లసభ జరిగినది. పురూరు ౪౦ మంది గభ్యులువచ్చిరి. మన జిల్లాకు గాను కాననభక్తు పోవలసిన వారినిద్దరిని మన బ్రాహ్మణేతరులలోనుండి ఎన్నుకొన వలయుననియు వారిద్దరు కాననభక్త సంరక్షకులై యుండవలెననియు అట్టి వారి నేర్పరచుట ఈ సభ ప్రద్దేశమనియు మొదట తెలిసిరి.

అంతట ఈ సభ చక్కగా ప్రవహన కాలేదనియు మన ము జిల్లా కంకయు సంబంధించిన విషయమును మాట్లాడుచు న్నామనియు గాన ఆందోళనను తెలియగలందులకు ప్రతికట వ్రాయవలె ననియు అప్పుడు జిల్లా కంకయు తెలియగలదనియు సభ జరుగునాడు నెల్లూరు కోటపేటలో ద.దోరా మూలకముగ తెలియజేయవలెననియు శ్రీయతి బచ్చ వెంకటసుబ్బయ్య శ్రేష్ఠిగారు తెలిసిరి.

అధ్యక్షులు ఎవరెవరు వుండవలయుకొనినో వారు ఈజూను నెల పదవతేదీలోగా ప్రతికట మూలమున తెలుపవలె ననియు అట్టి వారందరు జూను నెల ౧౭ తేదీన జరుగు సభకు హాజరు కావలెననియు గూడా శ్రేష్ఠిగారికి తెలిసిరి.

౧౦ వ తేదీలోగా అధ్యక్షులు తమ నామధేయములగు ప్రతికామూలమున తెలుపవలె ననియు ౧౭ వ తేదీన సభ జరుగవలెననియు తీర్మానింపబడినది. ఈ రెండు తీర్మానములతో సభ ముగింపబడినది. అంతట ప్రవహరములతోను యెర అంతి పండ్లతోను విందు జరిగినది.

బక విలేఖరి

నెల్లూరుజిల్లా కాంగ్రెసుసభలు
సామాన్యసభ

మైసంఘముయొక్క సామాన్యసభ జూలై 2 వ తేదీన నెల్లూరులోని కాంగ్రెసు కార్యాలయమున సాయంత్రము 4 మంటలకు జరుగును. కాంగ్రెసు ప్రెసిడెంటు ఎన్నికలు, రాష్ట్రీయసంఘముగారు ఈయనోపు ఖద్దరు ఆపును కోరుట, రాష్ట్రీయ సభ్యుల ప్లానములను పూర్తిచేయుట, నిబంధనలను ఆమోదించుట, మొదలగు చాలముఖ్యమైన విషయములు ఆలోచింపబడునుగాన సభ్యులందరూ విచ్చేయ ప్రార్థింతుము.

జానూనెల కార్యవివరాలపాఠసభ

ఈసభ 2 వ తేది ఉదయము 8 మంటలకు కార్యాలయమున జరుగును, కిందివిషయములు చర్చించబడును.

- (1) పంచరు నిధికిగాను జిల్లా మిటివారికే ప్రత్యేకింపబడిన 1000 రూపాయలను వినియోగించుట (2) లోటు పడిన తిలకు నిధి కల.టిర్దురు భక్తిచేయుట (3) దరఖాస్తులు, రాజీనామాలు (4) రాష్ట్రీయ సేవకు ప్రచారణలకు సిఫారసు చేయుట (5) నిబంధనలను చర్చించుట (6) పల్లెపాడు ఆశ్రమమునకు వలయు సహాయమును గూర్చి యోచించుట.

ఇవిగాక ఇంకను అవసరమైన విషయములు ఆలోచించ బడునుగాన సభ్యులందరూ తప్పక వచ్చుచేయ ప్రార్థింతుము.

వరా:—కార్యవివరాలసభ కాళిలో జరుగును.

వెన్నెలకంటి రాఘవయ్య,

జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శి

కాకినాడ పురపాలక సంఘమునకును

దొరతనమునకును వివాదము

1921 సం॥ ఆక్టోబరు నెలలో ప్రాచుర్యము నున్న ప్రచారము లో పుష్పిపుట్టానాథగారు కాకినాడకు వచ్చి దొరతనమును, ఆపుడు కాకినాడ పురపాలక సంఘమువారు అయిన ఆచార్య వ్యక్తమును సమర్పించిరి. సంఘమువారు చేసికొనిన రీత్యాను ప్రచారము ఆచార్యుల చొప్పున చేయుటకు నాలుగురూపాయలు ఖర్చుచెట్టిరి. నాలుగురూపాయలు ఖర్చును జిల్లాకలెక్టరు ఆమోదించ లేదు. పురపాలకసంఘమునకు చెట్టిగా అప్పుడును ఆఖర్చు అంగీకరింపబడలేదు పిమ్మట సంఘమువారు మదరాసు ప్రభుత్వము వారికి తెలియజేసిరి. కలెక్టరు యొక్క తీర్పులో జోక్యము కలగజేసికొనమని అభ్యర్థనలువారు కలెక్టరును వినిపిరి. దొర తనమువారికి కొత్తనిబంధన ప్రకారము పురపాలకసంఘమువారు చేసిన ఖర్చు ప్రభుత్వముచే నామోదించబడవలెను ఆ ఖర్చుచేయుటకు రీత్యాను చేసిన సభ్యులెవరైతేను వారే భరించ వలసి యున్నది. అనూత్రము ననుసరించి పురపాలకసంఘముల రాసనము 80 (1) నిబంధన నాలవ పెద్దాబు లో చెప్పబడిన ప్రకారము సభకు నాలుగు రూపాయల సామాన్య సంఘముకు జరుగేను. పోయినయెడల తాము తమచర్యదీనికొనవలసిన అవసరము గల్గుచున్నదని తెలిపబడుచును సర్కార్ల ఆదేశపుర పాలక సంఘములకు జారీచేయబడకమునుపే పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు ఏమిచేయవలెనని తెలిపచేయవలసినది లోకల్ ఫండు ఆక్టోబరు ఎక్సామినేషన్ కోరిరి.

పురపాలక సంఘసభ్యులు ఏమాత్రమును యిదిగూడ మై ప్రభుత్వమువారి ఆజ్ఞకు లక్ష్యము కావలయుననియు పుస్తకునున్నది. ఒక భృత్యులకై (పెన్షన్లు) నిలువబడుటకు పూనుకొనిరి తాము తమపూర్వపు అభిప్రాయమును మార్చుకొనవలయుననియు తాముచేసిన ఖర్చు యొక్క మేరదనియు చట్ట విరుద్ధము కాదనియు అందుకల్ల 50 ఫార్మ్లని విధించవలసినదియు కాకినాడ పురపాలక సంఘమువారు ఏకగ్రీవముగా తీర్మానించిరి. (కాకినాడ స్పెషియలిజు)

బెజవాడ మైలవరంహోలలో ఒక అటవారము శుక్రవారము 1-6-23

శ్రీరామవిభాసనసభ: తెనాలి

ప్రతాపరుద్రీయము

తాత్రి గం 9-30 లకు ప్రారంభము యుగంధము:—బ్ర॥ చాక్ర దోపిడక జు, గుర్బా రావుగారు, యల్. యమ్. యస్.

ప్రతాపరుద్రుడు, పేరిగాడు:—బ్ర॥ వెట్టిబాట్ల వెంకటాచలకవిరావుగారు, బి. యెం. బి. యల్, మోక్షాద్వైత వర్ణి.

టై—1-8-0, 1-8-0, 1-0-0, 2-8-0, 0-4-0, ప్రైలరు:—1-0-0, 0-4-0.

వజ్ర - బాబురావు, యెం. ఆదురి మేనేజరు.

విజ్ఞాపనము

కాకినాడలో శ్రీరామదేవాలయము.

భగవంతునిచే సృష్టింపబడిన సర్వమును పరమానంద నుభూతులతో కలగించును. అట్టి పరమానంద నిష్ఠాశీలులగు యుపి-యని-తేర గంధర్వ కిన్నర కింపురుష సిద్ధసాధువులు సర్వ కాల సర్వార్థలభయమును యేరుహామయను ధ్యానపరాయణులై ముక్తింబొందికొర ఆట్టి విరాట్సుకమందును నిరాకారమును సర్వవ్యాపియును అనంతపురుషుడును భగ్రాచల నిలయుండును రామదాసమక్షుడును తారకనామక నకు శ్రీరామ చంద్రున కొక ఆలయమును కాకినాడ జగన్నాథపురంలో నిర్మించుటకు మా కంచనసోదర బృందమును మేల్కొల్పి 1922 సూ॥ మార్చి నెల 5వ తేది మాతృకామసారంబుగ నమామచేసిన చందా యిప్పటి రు 808-5-6 మొత్తము రు 2000 కావరెను. యి కను తమవిధానముల పాటించుచున్నారము. మావిజ్ఞాపనము అంగీకరించి హిందూ మతయొక్క దుఃఖములు బాపుటకును అనుగుంబడియున్న మా ఆదిమూలధనోదకుల యాధారణకును పలుదెరుగుల పాటించుచు పోషించుచుండే భక్తులు దాతలు భర్తృకర్తలు మున్నగు భక్తికి అనగ్రహముల కొలది ఘనవిరాళంబు లొసంగ గోరెనము. జేవాలయంబుగో స్థాపించబడు చట్టంబున వారి నామదేవాలయము వారి విరాళముల మొత్తంబులతో మంచబడును.

దీనపోషకులకు మొర. ఇందున పుస్తక భాగదాగారము నెలకొల్ప నున్నారము. దాతల సహాయంబు లొసంగి ఆదరించు దురని వందన కరెంబు లర్పించి సమర్థతో ప్రార్థించుచున్నారము.

వందరి క్రీస్తువృత్తి

కాకినాడ, జగన్నాథపురం, పెద్దమాలపేట

గుంటూరుజిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము

ఖద్దర ఉత్పత్తివారులు-అవ్వలు

గుంటూరు జిల్లాలో ఖద్దరు ఉత్పత్తివారులకు ఒక్కొక్కరికి రూ 1000 లకు మించని ప్రత్యేకము వడ్డీ లేకుండా యీసంఘమువారు పెట్టుబడి పెట్టుటకును ఆట్టివారు ప్రతి నెల వెయ్యిరూపాయలకు తక్కువకాని ఖద్దరు కత్త్రులను క్రమమైంధానము యీసంఘమునకు సప్లయచేసి యెప్పటికప్పుడువాటి ఖరీదును తీసుకొనుటకును యేర్పాటులు చేయబడినవి. సభకున్నాకు ప్రతివారు మోతులకు హామియ్యకలసి యున్నది. స్వంతపెట్టుబడి యెంతకలయినది, గతసంవత్సరము లాభఃపన్నము, హామివుండువారిచే, ప్రతి నెల యితరజిల్లా రాష్ట్రీయములకు యెంతకలె సభకు యెక్కువటి చేయుచున్నది. మొదలగు విషయములు పురపాలక దరఖాస్తులు పంపుకొనవలయును. వివరముల కొరకు ప్రాయశ్చయ్యును. పెట్టుబడి మొత్తమును డిక్టేంబరు నెలఖర్చులోగా చెల్లించవలసి యుండును.

ఖద్దరు - ప్రచారకులు

ఈజిల్లాలోని ప్రచారకులకు ముఖ్యముగా శ్రీకృష్ణజన్మ స్థానములో నుండి కల్పించబడి, ప్రతి దూది యీసంఘమునకు సప్లయచేసినయెడల నూరురూపాయల ఖరీదు సభకు మీద ఒకరూపాయకుండు కమిషన్ యున్నది. నూలు, ఖద్దరుకత్త్రులు సప్లయచేసినయెడల రెండురూపాయలకుండు కమిషన్ యున్నది యిగ్గురుకు పీటిఖరీదు నిమిత్తము కావలసిన డబ్బు మోతులకు హామిమీద పెట్టబడియిగ్గురుకు.

ఖద్దరకత్త్రులు పెట్టె, గ్రామములలో తిరిగి అమ్మదలచిన వారికి హామిమీద కత్త్రులు యిచ్చి విక్రయించిన సామాన్యమీద 100% అయి రూపాయలు కమిషన్ యిగ్గురుకు, ఖర్చులన్నియు వారే భరించవలయును వివరముల తెలుసుకొన ప్రార్థింతుము.

మద్ది తాథాకృష్ణయ్య,

కార్యదర్శి.

“భారతాభ్యుదయము”

ఈ గ్రంథమును శ్రీస్వామి వివేకానందుల వారు భారత జేశాభ్యుదయమునకై సూచించిన అమూల్య భావముల నతిస్పష్టముగ చర్చించుచు, ఆభావముల నెట్లు ప్రస్తుతపునాయకులు త్రయూరూపమునకు తెచ్చుచున్నదియును ప్రాయబడినది. శ్రీస్వామిలవారి సమస్తభావములను తెలుగులో ప్రచురించుట కిదియే ప్రథమప్రయత్నము గాన, ఆధ్యాత్మిక, మానసిక, శరీరాభివృద్ధికి ఖోడ్వును నూతనమార్గము లనేకములను ప్రతి వారును ప్రోత్సహింపరా. నెల రూ. 1-0-0.

శాంతి గంగు

శ్రీరామకృష్ణాశ్రమము, చే జూ

హిందీ ప్రచారము

కాంగ్రెసు సమావేశమున్నది మహాజనాభాగాల మట్టుకు హిందీలో చపవ్యాసములు జరుగును. కాన మహాసభకు వెడలెడి శ్రీపుస్తక ప్రతిభులు, ప్రేక్షకులు, ఆహ్వాన సమాధ్యక్షులు, సభ్యులు జాతీయుల కల్లు “హిందీ”ని స్థాపిం గోర్తుకొనవలయును. భారత జేశాభ్యుదయ రాష్ట్రీయ “హిందీ”ని స్థాపిం గోర్తుకొనవలయును. అన్నియొకటి మైల్ల దూరమందుంచువారి వికళభావమును అంగ్రుహనం దుకవ్యాసములు జరిపినయెడల భారతమాతను అవమానపఱచియు కాంగ్రెసు ఇంకను భారతమాత యొక్క సంతోషమును గ్రహించుటకు, ఈసం యుగమునందు పరజేశ భావమును అంగ్రభావములకు మాటాడిన జేశాభ్యుదయసభ “నిజేశాభ్యుదయసభ” యనిపించుకొనును. భారతజేశాభ్యుదయందు బహుసంఖ్యాకులచే మాటలాడుచు “హిందీ”ని వదలి స్వస్వసంఖ్యాకులచే మాటలాడబడు “అంగ్రము” నందు జేశాభ్యుదయమహామమున చాలకత్తుర ఉపవ్యాసములు జరుగునని అందరికిని తెలియను. అంగ్రభావ లో ఉపవ్యాసములు జరిగినయెడల జేశాభ్యుదయసభ ఆధికజనుల ప్రాతినిధ్యము వహించ జాలదు.

భారత జేశాభ్యుదయంబు భిన్నభిన్న భావములను ప్రదేశము లాన్ని. వారందరును కాంగ్రెసునకు వచ్చెదరు. వారందరికిని ఆతి ధ్యమియ్యవది మనము. అన్ని ప్రాంతముల వారికిని కొద్దియో గొప్పయో హిందీభావమును కర్మకరారిక జ్ఞానముండును. కానవారికి సేవచేయుటకు స్వయంసేవకులు హిందీభావ శిష్యులని యుండవలెను.

గాన జేశాభ్యుదయ సేవకులారా! మోక్షాభ్యుదయసభ! ప్రేక్షకులారా! ఇప్పటికిందే హిందీ సభ్యునిం పుండు, లేనియెడల కచ్చిత్రైవ కడకలసినవృత్తు. మహాసభ ఒకటిరెడు మాసములను సమయమున ప్రారంభించిన సభకు కావాలరు. మహాసభ కేలము ఆగమాములున్నది. ఆంధ్ర జేశాభ్యుదయ హిందీ ప్రచారమునకు కలయునహామ మొనర్చి అంగ్ర హిందీ ప్రచార కార్యాలయము గర్వదాసనిధిమైయున్నది. ఏతత్కార్యాలయపు అధినిధి చాలకత్తురగా నున్నది. కన మాసమున కనీసము ప్రచారకుని చేసినమునకుగాను ఇరువది యెకరూపాయలు, మార్గదర్శకులకుగాను పదిరూపాయలు ఇచ్చిన ప్రచారకులను పంపుటకు సంసిద్ధముగానున్నది. ఈగర్వము నందు ఆ ప్రదేశమున గృహంసేవకులకు హిందీ కల్పించవలసి నబాధ్యత ఎక్కువగా అవసర సంఘము వారిదై యున్నది. వారును ఈపనికై సదుము కల్పించినయే తరంగంబుచున్నది. ఈ మహాకృష్ణమునకై విరాళముల పోసంగువారిను హిందీ భాషాభ్యుదయవాల్మీకియను “అంగ్రహిందీ” ప్రచార కార్యాలయము నెల్లూరు”తో ఉత్తర ప్రభుత్వతరములు జరిపెదరు గాత!

పీనపాటి వేంకటసుబ్బారావు, తాత్కాలిక సంచారకుడు.

లోపలిభాగము
అలంకారముగా నుండుటకు
సర్వక. టీడు “హిందీ” గంగున, వెలువరి భాగము
కు కోమలమైనట్టియు అందమైనట్టిరంగులనుభూయము.
BEST & Co., Ltd.
Lost Box No 62, MADRAS.

హిందీ - తెలుగు
బాలశిక్ష 10-6-0
మొదటి వాచకం 0 6-
హిందీ ప్యాకెట్టు డిక్షనరీ
వెల 10-0-0.
జెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుట
వలయున నులభ శయిలిన ప్రాయబడినవి.
తెలంగాణ ఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము,
నెం. 7 రంగుకెట్టి, మ

ఇరిగేషన్ బిల్లు

XII

అధికారాన్ని కాకినాడ నుండి వ్రాయుచున్నాము:-

పండ్లదండ అధికారము:- విచారణాధికారము

వర్తమానులను ఒక యింటికినొకటి జారీచేయటము వ్యాజ్యము లేక దాఖలు సివిల్ కోర్టువారు విచారణకు పట్టకూడదని 83 వ క్లాజులో విధింపబడినది. మరియు యీ అట్టను ఆశుగరించి యింటికి కోన్నిరకముల దావాలను విచారించుటకు ప్రత్యేక శాస్త్రాధికారులను లోకల్ గవర్నమెంటువారు ఉట్టమునం దధికారము గొనుచున్నాడు. సివిల్ కోర్టుల అధికారమును తీసి వేసి యిట్లించుటయే యీ బిల్లుయొక్క ముఖ్యలోపమని యిదిజేత దెలిపియున్నాము. ప్రత్యేక శాస్త్రాధికార నిర్మాణముయొక్క యావత్కాల విశేషముగ నిందు వెలుపడలేదు. ఉట్టమున తలపెట్టబడిన ప్రత్యేక శాస్త్రాధికారము ప్రజావిశ్వాసముకు సాత్రము కాకపోవచ్చును. పూర్వపు అధికారములందు వివాదముల విచారణ సామాన్యముగ కలెక్టరులే జరుపబడి గారి తీర్పుపై జిల్లాకలెక్టరు కప్పి అధికార మొనగబడెను. ఆతని తీర్పును యే చాలవరకు పై అప్పీలులేదు. స్థానికములైయున్న శాస్త్రాధికారుల అధికారముచేతికి కలిగించి క్రొత్తవానిని నెలకొల్పటవలన ప్రజలలో సంభ్రమము హెచ్చుచుగాని విశ్వాసము వృద్ధి చెందనేరదు కావున ప్రత్యేక శాస్త్రాధికార స్థాపనను ఆశాశక్త్యము. సివిల్ కోర్టుల పోయినాడెల కక్షిదారులకు కృతమెక్కువగ నుడుననియు చిన్న మొత్తముల తగాదాల తరిమార్చునకు ప్రత్యేక శాస్త్రాధికారుల కధికార మున్నయెడల ప్రజలకు నుకరిముగ నుండుననియు తలపోసియుందురు. ఇది కేవలము భ్రమ. ఈ అధికారములోను 83 వ క్లాజును ఒట్టి 18, 29, 30, 49, 54, 61, 68, 77 క్లాజులంద యేదగిన తగాదాలకు వ్యవహారాధికార వర్తము వారి యుత్తరపులే నిలిచియుండునగాని సివిల్ కోర్టులపొయి శాస్త్రాధికార పొంద నవకాళ ముండనేరదు.

XIII

పదుమూడవ అధికారము:- నేరములను శిక్ష

లనుగురించి - ఈ బిల్లుక్రింద శిక్షింపదగిన నేరములను 92 వ క్లాజునందు 11 విధములుగా వివరింపబడినవి. అందు మొదటి నాలుగు కలెక్టర్ల క్రిందనేరములకు చెందువందల రూపాయలవరకు జుల్మానా అరు నెలలవరకు ఖైదులేక చెందును. అందు మొదలు తదుపికందుకలకు గల నలుగు క్రిందనేరములలో నేరములను పాటించుట కలకు జుల్మానా, కాని, ఒక నెలకు మించని ఖైదుగాని లేక చెందునగాని దోషికి విధింపవచ్చును. ఈ 11 విధములను నేరములలోకి వేరపు స్వభావ మెట్టిదనగా "ఏదేని నీటిపారుదల బండ్లయొక్క నీరుసాధారణముగా ఏకాగ్రమునిమిత్తము ఉపయోగింపబడునో దానికి మనుషులంత కిగినది గాకుండుట్లుగా ఆనీటిని చెరువులయొక్క కల్మషయుక్తముగా జేయుటయు "చెరువుల కల్మషయుక్తము, చేయుట నేరములుగా ప్రధానించినవో డెల్టాలలోని గ్రామములవారు నూటికి సూరుమందియుకొత్తుకు గురికావలసియుండును. పంటల కాలువల నుండియు వానినుండి నింపబడిన చెరువులనుండియు నీటిని వ్యర్థ సాయమునకు స్నానపానములకు విరివిగ నుపయోగించురు. అది యే ముఖ్యజలాధారములు ఒక జలాధారము నుండి వ్రేల్చునీరు ఎ.చెందులకు పయోగించుట నోని ర్ధా రణుల వెలుపుట కులభము కానందున దానినొక నేరముగ నిరూపించుటవలన ప్రజలకష్టములు హెచ్చును. మఱియు ఆకట్టు కాలువలలో అయిదుమాసములకు వ్రేగా నీరు స్వతస్సిద్ధముగ కల్మషయుక్తమై యుండును. పంటకాలువలలో నెపుడైన కల్మషరహితముగ నుండునని చెప్పలూనుట కేవలము సాధ్యము. దీనివలన 6 వ కలెక్లాజును తీసివేయుటయో అనుకూలముగ నవరించుటయో యోచనీయము.

ఒక మురుగునీటిపనియొక్క లేక నీటి పారుదలపనియొక్క గట్లమీద పిల్ల కాలువలమీద అడ్డముగా కుళువులుగాని బద్దలుగాని పెట్టుటను డిస్ట్రీక్టుకలెక్టరు నిషేధించిననాడెల అవిపెట్టవలెను చెయుట 83 వ కలెక్లాజునుబట్టి నేరపుకారణమగును. సరిగా నేరవివరణకరములనుండి లోకల్ పోర్టువారు వ్యవహారములనున్ను డెల్టాజిల్లాలలో పంటకాలువల విస్తీర్ణాభివృద్ధిలో గ్రామరైతుల నిర్మాణాభివృద్ధి కాలేదు. పంటకాలువలకు కాలువలు క్రొత్తగా

మనుషులకు చిరకాలమునుండి మార్కెట్ సాధనములైయున్నవి. డిస్ట్రీక్టువారు వారి పెద్దరస్తా లనేకములు పెద్ద కాలువల పంటకాలువల గట్టులపైనే నేయబడియున్నవి. ఇంకను నేయబడిన గ్రామరైతుల నింజనరు డిపార్టుమెంటువారి యాటం కను యాలస్యపాతువై యున్నది. ఇంక కోన్ని కాలువ గట్టుపై డెడ్డుగ నింజనరువారు రాబులను గుంజలను పొంది గమనాగమన సౌకర్యమునకు నిరోధము కలిగించుచుండుట వలన కాలువ సమీప గ్రామముల నివాసులు పశుసముదాయము జడుచున్న పాథ నివారణమగుటకు మారుగ నీచెట్టువలన నది పెంపొందగలదు. గ్రామరైతులు విరివిగ యభివృద్ధి యగునరకు కాలువల మురుగుకాలువగట్టు యుపయోగము నేరముగ నెంచదగదు.

92 వ క్లాజులోని కోన్ని కలెక్లాజుల ప్రకారము నేరములు చేసినవారిని పట్టుకొని సమీక్షముననున్న మేజిస్ట్రేటునకు గాని పోలీసు స్టేషనునకుగాని తీసికొనిపోవుటకు పంపుటకు నీటి పారుదలపని ముగుసినీటిపని తనవకమందున్న అఫీసరునకు 95 వ క్లాజులో అధికార మిచ్చుటకు నిర్ణయముకలదు. రెవిన్యూ బుక్లోను, డేటా ఆమీను, పోలీసు కాలెన్డారి, డెల్టాలలో, గ్రామములలోని రాగానే పలువురు భీతికలిగి వాటిని వంటి వేయవలసిన స్థితిత్తులతో నుండరు. వీరిలో యింజనీరుడిపార్టు మెంటు తాజేదారులను చూచినపుడు రైతులకు భయవిచారములేగాని ముఖవికాసముకాడవెట్టి వెనకను గానరాదు. అట్టివారికి నేరములనుబట్టి పట్టుకొనుటకు అధికారము నిచ్చుట యనంతస్థి పాతునగును. పిల్లల కట్టుట కధికారము జిల్లాకలెక్టరునుండి క్రిందివారికి కిగినుటలే నేరములను పట్టుకొనుట కధికారమున యిరిగేషన్ అఫీసరు తన తాజేదారులకు నియ్యవచ్చునని కనుబడుచున్నది. డి. పి. డెల్టాలలోకి మేజిస్ట్రేటు నేరముల పట్టుకొనుట కధికారములేకుండ నుమారు డెల్టాకి యేడ్డనుండి వ్యవహారము అనుకూలముగ సాగిపోవుచున్నది. ఈ క్రొత్తమాన్యుల రెచ్చిపెట్టినాడెల యిదివరకే భయమున పుట్టింప నవర్థులైనవారిని యెక్కువ భయము తొలమునకు కరణ భూతులను కావించుటగాని నీయధికారమును వారికియ్యరకదు. 1908 వ సంవత్సరమున యిరిగేషన్ అమిటీ విచారణ సందర్భమున నీవిషయము వ్యవస్థాపక మంత్రిలాధికారులు యింజనీరు అఫీసర్లు తలపెట్టి అదిప్రమాదపాతుననియు డి. పి. డెల్టా, తాజేదారులకట్టి అధికారముండరాదనియు నిర్ణయించుకొనినట్లు వినియుంటిమి అకమపుసాగుబడికి 20 రెల్లు కలకు హెచ్చు నీటిపన్ను మొదటి వంటకు విధించుటకు 96 వ క్లాజులో కలెక్టరు కధికారమియ్యబడుచున్నది. హెచ్చుకొన్న నీటిపన్ను విధింపబడినవాడు 92 వ క్లాజు ప్రకారము ప్రాసిక్యూషన్ చేయబడి శిక్షింపబడకూడదని బిల్లుదెలుపుచున్నది. ఇదిశాస్త్రాధికారము. పిన్కల్లెటాథ, ఆక్రమము, నామమాత్రవిచారణ, వైయధికారులవలన పరిహారము దొరకకపోవుట, ఉద్యోగపుఖాయమున వేతనాభివృద్ధిని కోరిన క్రింద ఉద్యోగియు లీవిషయమున నిరంకుశముగ ప్రవర్తించు విధానము కోన్ని యేండ్ల నుండి పలు విధముల ప్రజలయధికారాలల దృష్టి నరికట్టుచున్నవి గవర్నర్లు జిల్లాలకు సంచారమునన్నికపుకు వారిలోపాడే డిప్యూటీమనుల సభ్యులు మొలపెట్టెకొనిరి. జమాబందీ రిపోర్టులను చదివినయడల పిన్కల్లెటలన నెక్కడు రాబడినందు వెలుపడుచుండు కారణములు అనుభవములకు కేవలము వివరముగ తోచకమానవు. ఇట్టి సంధిగవిషయమున నిరవధిరెల్లు కలెక్టర్ల పన్ను విధించుట కధికారము నిచ్చుట ప్రజాపరిశీలన పాతునగునగాన నీ విషయమునందును రి రెల్లు కన్న యెక్కువ పన్నును విధించుట కధికార ముండరాదు.

XIV

పదునాల్గవ అధికారము:- జరుగు సందర్భములందు సాధన సామగ్రిని పొందుటను గురించిన తొమ్మిదవ అధికారపు నిబంధనలను రివాజుగా చేయుటకు శిక్షింపట గురించిన పదియవ అధికారపు నిబంధనలను భూస్వాముల కనుల విషయమునకు వర్తింజేయ నెంచుటవలన క్రొత్తవిక్కులు రాగలవు. చరిత్రుల అధికారములందు యపేక్షింజేయు ఈ చట్టమునుబట్టి నిబంధనలు చేయుటకు 99 వ క్లాజు ప్రకారము దొరతనమువారిధికారమునుండుకొనిరి సాధ్యమైనంతకలకు కాసన గర్భమునందే వీని నిమిషముల ప్రయోదాయకమగుటచే నటుల గావించ దొరతనమువారు ప్రార్థితులు. కాసన నిర్మాణ సభ్యు లీవిషయము నేవరకుండురు కాక. నిబంధనలను చేయు అధికారము ప్రభుత్వమువారికి విడిచిపెట్టుటవలన నీ యాచరణ ముందనేక కాసనములు ప్రజలకు కష్టముగను దుర్భరముగను కనిపించుచున్నవి. నిబంధనలు కూడ కాసన నిర్మాణ సభ్యులని పొందవలెను నియామకము లేనంతవరకు యుక్తకాల నిహారము సాగించదు

చెన్న పురి బజారుధరలు

మేసల 31-వ తేదీ గురువారము

(1) ధాన్యములు

ధాన్యములు	బస్తాలు	మొదలు.	వరకు.
దనియాలు బా 1-కి	రు 45-0-0	మొదలు 55-0-0	వరకు
బియ్యం	బస్తాలు	మొదలు.	వరకు.
కుసుమ రెనాలివి	ప 45 గలవి	రు 11-0-0	12-0-0
నెల్లూరివి	డిటా	రు 14-8-0	15-8-0
డిల్లీవి	డిటా	రు 14-0-0	16-8-0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	రు	8-8-0
సుప్ర్యులు	రు	22-0-0	24-0-0

(2) పప్పు ధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-కి 195 ర.	10-8-0	రు 11-0-0
నెనకలు	డిటా	రు	10-0-0 11-8-0
నెసలు	డిటా	రు	11-8-0 12-0-0
మినుములు	డిటా	రు	13-8-0 15-8-0
ఉలవలు	డిటా 164	రు	7-0-0 7-4-0

(3) నూనె వస్తువులు

సుప్ర్యులూనె బా 1-కి	రు 150-0-0	155-0-0
నెయ్యి మ 1-కి	రు	14-0-0 24-0-0
కొండాపురం వేరునెనకపప్పు బా 1-కి	రు	60-0-0 62-0-0
యితర ప్రదేశము	రు	56-0-0 58-0-0
వేరునెనకనూనె గానుగ బా 1-కి	రు 145	మి.న.నూనె 180
అమడము నూనె బా 1-కి	రు	128-0-0

(4) చిల్లర వస్తువులు

చాయపనుపు బా 1-కి	రు 165-0-0	170-0-0
కూరపనుపు	రు	125-0-0 180-0-0
మిరపకాయలు (గుంటూరివి) బా 1-కి	రు 90-0-0	105-0-0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమంతు ములుగు 1-కి	రు 40, 45	
కాళహస్తీ పాయకట్టు	రు	60, 65
రెల్లము బా 1-కి	రు 40-0-0	50-0-0
చింతమంతు పాతడి బా 1-కి	రు 48-0-0	90-0-0
క్రొత్తది బా 1-కి	రు 85-0-0	42-0-0

(5) ఇనుము

కట్టాల రఖం బా 1-కి	రు 87-0-0	88-0-0
చదరం	రు	88-0-0 40-0-0
రవుంకు	రు	87-0-0 88-0-0

(6) లోహములు

మెడి 100 రులంకు	రు 80-0-0	85-8-0
బంగారము, రులము 1-కి	రు 24-8-0	25-0-0
సవరను 1-కి	రు	15-14-9
ఇత్తడి బా 1-కి	రు 800-0-0	805-0-0
రాగి డిటా	రు	855-0-0 860-0-0
అస్కా చెక్కర బ 1-కి	రు	59-0-0

(7) తంగులు అలిజరైను

అవు కృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు	రు 160-0-0	162-0-0
తొట్టికృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు	రు	డిటా
సింహంమార్కు 20 డిగ్రీలు	రు	డిటా
అవుకృష్ణుడు 16	రు 145-0-0	150-0-0

నోటీసు

766

గోదావరిజిల్లా కాకినాడతాలూకా తాళ్లకెపుగ్రామం లోని పెద్దంప అనే నుమారు య 160 ల లంకభూమిని బంద ర ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ 1888 ఫనలీగాయకు న్న 1887 ఫనలీ అఖనవకు రి సంవత్సరములకు అమరకపరమ నేర్పాటు చేయచున్నాడు గనుక కాలువలనీగనదలినవారు 1928 సం||రం జూన్ 10 తేదీలోగా నదరు శాసన శాస్త్ర దర్శిగారికి దరిఖాస్తులు పంపగోరెదను. మా హెడ్డుఆకాంబెంటు భోగరాజు సహాధికారిప్రయ్యార్యంగారు ఈ నెల 31 తేదీ లగా యతు కొద్దికోజులు యాపనిమిత్తం ఆస్థానముల నుండెదరు గనుక వీలకల్గినవారు దరిఖాస్తులు వారికూడా ఇవ్వవచ్చును. వేముారి రామచంద్రరావు, కార్యదర్శి, ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ, బందర, కృష్ణాజిల్లా.

అమృతాంజనము

డాక్టరు ఆ. లక్ష్మీపతి బి.ఎం.బి, అండు సి.ఎం. గారి పోషణ కింద నున్న
ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసి, లిమిటెడ్
హెడ్ ఆఫీసు 19, హారిస్ రోడ్డు మాంటూరొడ్డు పోస్టు, మద్రాసు.

చ్యవనప్రాసలే హ్యూము

(శ్రేష్ఠ మైన, రహస్యములేని ఆయుర్వేదీయ బొంబములు & బొంబకాల యిది యొక్క టియే ప్రాచ్య పతీచీ శైవ్యవిధానములందరినీనట్టి, ప్రవీణులైనట్టివారిచే మిక్కిలి శాస్త్రసమ్మతముగా అతిశాస్త్రగా తయారుచేయబడిన బొంబములు శిథిలముగా నున్నది. కొత్తది, మేలైనదియు నైన ఓవధులే ఉపయోగింపబడుచున్నవి మా బొంబకాలయందు తయారగుచున్న పలు రకముల బొంబకాలములు గలమునందుగాని, శ్రేష్ఠతయునుగాని యితరచికిత్సలకు తీసిపోవుటలేదు

మా శుద్ధమైన చ్యవనప్రాసమును మిక్కిలి ఉపయోగకరమైన రిసాయనము కఫహరమైనది
కొత్తప్రతులు ఓవధులు మొదలగువాటినుండి తయారుచేయబడినది.

1. క్షయము, శీర్షకాలముగానన్నట్టి ఉబ్బునము, రొమ్ముపడినెము, జ్వరక్తి క్షీణించుట మున్నగువాటికి విశేషముగా ఉపయోగించు చున్నది (2) అశ్మిని హెచ్చుకేయుగల ముండటవలన కాడ్లివర్ నూనెకంటెను శ్రేష్ఠ మైనదని చెప్పదగినది.

(3) మిక్కిలి వసోహరమైనగుచి గలదు

(4) మిక్కిలి బాధకరమైన దగ్గులవారు దీనిని విడువక నేంచిన విశేషముగా ఉమ్మివేయ నవసరములేకనే కఫము బయటికివచ్చును 4 బొంబుల ద్వారా 1-కి ఫర రు 1 1 పాను ద్వారా 1-కి ఫర రు 1/-

(5) శరీరమునందు జీవశక్తియు లగు అణువులకు అధిఃమగు శక్తిని కలిగించును శ్రీసాంగత్యాది ఆత్మాచారమువలన శరీరమునకు మనస్సునకు, శరీరక అన్ని వ్యాధులను తొలగించును.

5000 చిన్న సమూహాద్యైవలను ఉచితముగా పంది పెట్టుటకై దైవకృతుల తీర్మానించినట్లుగా దరఖాస్తునుపంపినచే మా పూర్తి క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును

మెనర్స్ - డాడా అండు కో, పోల్ ఏజెంటు, నెం 260, నైజామాబాద్, జి.టి. వడరాను.

మెనర్స్ - అక్విస్ అండు కో, ఏజెంటు, నెం 174, బ్రాడ్వే, వడరాను

వెంట్రుకలే ఆందము?

రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంట్రుకలు దువ్వెనతో ఊడిరాకమునుపే త్వరపడుడు.
ఊడివచ్చుట మొదలు వెట్టినయెడల వెంట్రుకలుపాడైపోవును.
అంతవరకు రానియవద్దు

నేడే
కామినీయానూనెను
వాడుట మొదలు పెట్టుడు

(ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది.)

వెంట్రుకల కెట్టి రోగమునను, శిరో మాంద్యమునను, యిది దివ్యవధము
వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గరకుగ గాని యుండదు
మీ వెంట్రుకల వరకు యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి కట్టుకలె నుండి మెరయు చుండును

ఈ రోజుననే దీనిని పరిశీలించి చూడుము

వెంట్రుకలు యెట్లుకృత్తియగునో కనిపెట్టుడు

కామినీయా తలనూనెను నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైన శేయును

వెల బుడ్డి 1-కి బిక్ రూపాయి వి. పీ చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోట్లలోను ఈ కింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు సువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

“బుటో దిల్ బహారు”కు వ్రాయుడు

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది ఆర్యశుక్తమైన గుణములది

బొత్తు బుడ్డి 1కి ఫర రు 2-0-0

డాము బుడ్డి 1కి ఫర రు 0-12

క్రీడా బుడ్డి 1-కి ఫర రు 0-8-

ఇది ముగ్గు లమ్మవారింకరి

పోలు యేజెంటు - ఆంగ్లో

120

Printed and Published by K

మహాకాళిభస్మము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ 2-8-0

గారికలి చె 40డ, గాజుడబ్బీలో వుంచబడి యున్నది. కొంచెము భస్మ నీళ్లతో చిక్కగాకలిపి వెంట్రుకలకు ముల్లకురాచి యెండించిన యెడల రెండు నిమిషములలో అవి పుకపుట రాలిపోవును చర్మమునకు నలుపుగాని మరియే చెడుగాని కల్గును.

రాయల్ పండ్లపాడి

డబ్బీ 3 అ 12 డబ్బీలు రూ 2-0-0

పండ్లకు ముత్యమువలె తెల్లగాచేసి చిగుళ్లను గట్టివరకు నీ తీపు, రక్తము, దుర్వాసన-పోగొట్టును

చుండు తెలము 2957

నీసా 8 అణాలు, పోస్టుఖర్చు 5 అణాలు

సువాసన నూనెలల్ల తలలో చుండు పోనివారికి చిగు చాలా ప్రశస్తమైనది దీనిని అయిదారు దినములు ఉపయోగించి చిగుమిడట చుండు నిర్మూలముగా నశించును

విక్టోరియాడిపో మైలాపూరు, మదరాసు

చాకులు - తాళములు

మంకలికత్తులు

ఆ ప్రసాదముచే చేయబడినది మేలయినది

వెంటనే ధరకాట్టలాగుకు వ్రాయుడు.

బి. వెంకటేశ్వర్లు అండ్ కో లిమిటెడ్

కట్టయ్య ఆండ్ లాక్ మేకర్స్ ఆం.

8081 పెద్దాపురం (గోదావరిజిల్లా)

పెలిగ్రాఫిక్ ఆండ్ నెం “వెండ్ల స్త్రీను” పెద్దాపురం

వెంట్రుకల కెట్టి రోగమునను, శిరో మాంద్యమునను, యిది దివ్యవధము

వెంట్రుకలు చిట్టుట గాని, గరకుగ గాని యుండదు

మీ వెంట్రుకల వరకు యెప్పుటి మెత్తదనమును గల్గి కట్టుకలె నుండి మెరయు చుండును

ఈ రోజుననే దీనిని పరిశీలించి చూడుము

వెంట్రుకలు యెట్లుకృత్తియగునో కనిపెట్టుడు

కామినీయా తలనూనెను నిన్ను సర్వోత్కృష్టమైన శేయును

వెల బుడ్డి 1-కి బిక్ రూపాయి వి. పీ చార్జీలు ప్రత్యేకము.

అన్ని వోట్లలోను ఈ కింద తెలుపబడిన ప్రకారము విక్రయించబడుచున్నది.

మీకు సువాసన ద్రవ్యము, లేక అత్తరు కావలసినప్పుడు

“బుటో దిల్ బహారు”కు వ్రాయుడు

ఇది రిజిస్టరు చేయబడినది ఆర్యశుక్తమైన గుణములది

బొత్తు బుడ్డి 1కి ఫర రు 2-0-0

డాము బుడ్డి 1కి ఫర రు 0-12

క్రీడా బుడ్డి 1-కి ఫర రు 0-8-

ఇది ముగ్గు లమ్మవారింకరి

పోలు యేజెంటు - ఆంగ్లో

120

Printed and Published by K

మలయచందనము

గనేరియా అను సెగోగమునకు కుతారము

ః ధ్యము లేదు విచికారితో పని లేదు.

ఎలుపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు

విధముల సెగ రోగమును మూడు

పూటలలో మాన్యును. శ్రీల కుము

వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజౌషధము,

(1251) డబ్బీ 1 కి వెల 2-4-0

గంధర్వ ఫార్మసి, రాయవరం (గోదావరిజిల్లా.)

మదనకామేశ్వర లేహ్యము

దుర్బలులపానికి సులభము - మేనునూ, నిక్కాక, శుక్త

మదనకామేశ్వర లేహ్యము మొదలగు వాటిని పొంది